

DISSERTATIO IN AUGURALIS
JURIDICA

DE

PRÆROGATIVIS
PRINCIPUM S.R.I.

Vulgo

Von dem Vorrecht der Deutschen
Fürsten des Heiligen Römischen Reichs

Quam

Innuente Divini Numinis Gratia, Suffragante

Magnif. Jctorum ordine in Illustri Academia Rostock.

SVB PRAESIDIO

EXCELLENTISSIMI FAMIGERATISSIMI Jcti

DN. JOHANNIS Klein /

J. U. D. AC PANDECT. PROF. PUBL. MERITISSIMI
CONSIST. MEG. h. t. DIRECT. GRAVISSIMI, ET AD HUNC
ACTUM DECANI SPECTATISSIMI

Dn. Praeceptoris, Hospitis, ac Studiorum Promotoris Pretiosissimi

PRO LICENTIA

Summos in utroque Jure Honores & Privilegia Indipiscendi

Ad Diem Mensis April. 1698. Horis pro & Pomeridianis

IN AUDITORIO MAIORI

Publico Conflictui Substernit

CHRISTIAN. WILHELM.

Höltich / Sax. Laumburg.

Impensis JOH. MICHAEL. RUDIGERI, Anno 1705.

D. SP. XXI.

I. N. D. J. C.

PRÆFAMEN.

Articulum, De Prærogativa Principum, delicatum & arduum esse evincitur. 1 seqq.

De Contentionibus ratione Solius Præcedentiæ inter Gallia & Romanum, itemque Hispania, Angliæ, Sueciæq; Reges, nec non inter Regem Portugallia, & Polonia, aliasque exteras Majestates, magnis, & interminabilibus, agitur remissive. 2 seqq.

Quanam in Imperio De Præcedentia controversia, communibus, ac frequentibus querelis, illarum intuitu non semel de publica salute susceptas consultationes felici caruisse successu, ansam dederint, icidem

tantum per indicem demonstratur.

4. seqq.

Quis verus Author sub fæto latet nomine: Eitel Friderichs von Heers den/ in Tractatu: Grund-Feß des Heil. Römischen Reichs / obiter notatur. 12

Argumentum De Præcipuo S. R. I. Principum Iure ad solius Imperatoris pertinet decisionem. 14

Scrupulus movetur, & eximitur simul circa Academicam hujusce articuli tractationem. 13 & 15

Premittitur ipsi Tractationi solennis protestatio, cum debita extenuatione Authoris. 16 & 19

Conspectus totius Dissertationis sistitur. 17

Vix delicatius aliud, majoribusque in integro Iure Publico difficultatibus innexum esse argumentum illo, quod in PRÆROGATIVA, qua non non extra Imperium duntaxat Romanum Reges, ac Principes, sed ipsi etiam Sacri Romani Imperii Proceres, Ecclesiastici pariter, ac Seculares, alii alios superare contendunt, occupatum est, haud inficiabitur, quem de sola Præcedentia inter Romanum, & Gallia, interque Hunc & Hispania, (tam extra Aulam Casaream, quam in illa,) Angliæ, Sueciæque Reges: Item inter Regem Portugallia, & Polonia, aliasque exteras Majestates acerrimæ, ac interminabiles contentiones non fugiunt, (de quibus consuli plenius possunt, Limnæus not. Regn. Franc. L. 2. c. 16. Lit. bbb. ddd. iii. & in Jar. Publ. Lib. 4. c. 9. n. 26. Chassanæus in Catal. Glor. Mund. p. 5. Consid. 10. Castel. De stat. Publ. Europ. c. 6. p. 153. & 51. & c. 2. p. 37. §. 8. Vasquius. Illust. quest. Lib. 1. in præfat. Schüz. Coll. Jur. publ. Vol. 1. Diss. 8. §. 12. Lit. D. Auberius in Tractat. De præced. Reg. Gallia Anton Quetta. in Scripto: Serenissimus Rex Romanorum & Christianissimus Francorum, Uter alterum precedat apud Goldast Polit: Imp. P. XI. fol. 596. Hic

Hieronimus Bignon. *De l' Excellence des Roys du Royaume de France, traitant de la preſeance, Premier Rang. & Prerogatives des Roys de France par deſſus les autres & de cauſſes d' celle.* Claude de Rubis. *Conference des Prerogatives d' Ancienne te & de Nobleſſe de la Monarchia Roys, Royanmes & Maiſon Royale De France avec tout les autres Monarchies, Roys Royaumes, & Maiſons Royales, que ſont en l' eſtendre de noſtre Europe.* Jacobus Valdeſius *De dignitate Regum, Regnorumque Hiſpania, & Honoratiori loco eis, ſeu eorum Legatis à Conciliis à Romana Sede jure debito.* Camillus Borellus. *De Regis Catholici Preſtantia ejusque Regalibus, Juribus & Prerogativis.* Gregorius Lopez Madera. *Excellentias de la Monarchia y Regno de Eſpanna.* Jacobus Hovvel. *in Diſſert. De Præcedentia Regum Gallia, Hiſpania & Anglia.* Eduardus Chamberlaine *in Notitia Angliæ Part. 1. c. 4. junctâ continuatione Annalium Camdeni ad Annum 1600. & Chiflet De Amp. Rem. c. 17. ſeq. quosque ex Cruſio De Præcedentia L. 3. c. 3. & 4. citat. Excell. Becman. in Diſſert. De Prerogativa c. 4. §. 3.)* quique variis Regum publicarum, ac Rerum 4 Germanicarum Scriptorum juſtiſſimis querelis, boni ſc. publici ergo inſtitutas in Comitibus Imperialibus Procerum conſultationes, exortis in er Imperii Status frequentibus ob iſtiusmodi præcedentiam litigiis, plus ſimplici vice interruptas, turbatasque fuiſſe, memorabiles in Eccleſia Goſlarienſi Anno 1063. inter *Abbatem Fuldenſem Wideradum, & Episcopum Hildesheimenſem, Hecelonem* de honoratiori loco, ſumma par- 5 tium contentione, & largiſſima humani ſanguinis, fluminis inſtar per Eccleſiam defluentis profuſione ventilatas rixas, motasque de Præcedentia inter *Archi-Ducem Austria, & Archi-Episcopum Salisburgenſem* con- 6 troverſias, hujus proteſtatione Anno 1673. 23 Jan. contra Auſtriaco- rum Prærogativam interpoſita renovatas; itemque notas ſatis inter 7 *Magiſtrum Ordinis Teutonici, & Episcopum Bambergensem, nec non inter Episcopum Herbipolitanum, & Wormatiensem, interque Episcopum Eichſte-* 8 *tenſem & Spirenſem* de Seſſionis Præcedentia diſputationes, anſam dedidit, negare non poteſt, quas, aliasque complurimas, etiam inter, 9 *ipſos Seculares Principes, imo & liberas Imperii Civitates* partim authoritate 10 Imperatoria, ſalutarique Alternationis remedio ſopitas, partim vero adhuc indeciſas, reperire ſunt apud Dn. Lambertum Schaffnaburgenſem Monachum *in Annalib. ad Annum 1063. p. 468. Limnæum J. P. T. II 4. Lib. 4. c. 9. Sprengerum Lucern. Imper. c. 1. p. 20 ſeqq. Excell. Dn. Becmannum d. diſſ. c. 4. §. ſin. Chriſt. Siegfried Fritſchium in Diſſ. De Jur. Alternandi. Dn. Philipp, Jacob Spenerum MS. De Prætenſionibus Il-*

lustr. in addit. ad Besold. in Dissert. De Præced. & Sessionis Prærogat. toto c. 2. Schwederum introd. ad Jus P. Part. Spec. Sect. 1. §. 13. c. X. Eitel Friderich
 12 *von Heerden/ aut qui notante Vincentio Placcio in Catalogo Pseudon p. 106. exque illo Joachimo Ernesto Crügero in Discursu Jur. Publ. De Fulgentissimis Novem-Virorum Juribus. Part. Spec. Membr. 2. Discurs. 2. §. 3. & Additionatore ad Vitriarii Inst. Jur. Publ. L. 3. T. 8. §. 8. verb. pro Excellen-*
 13 *tibus, sub ficto hocce nomine latitat, Johannem Schwarzkopff. Can-*
cellarium Brunsvicensem in Tr. Grundfeste des heil. Römischen Reichs
Deutscher Nation. P. 2. c. 1. p. 64. & c. 2 p. 75. Ut hinc DE PRÆROGATIVIS
PRINCIPUM S. ROMANI IMPERII, deque PRÆCIPUO EORUNDEM, quo præ
aliis, vel ejusdem, vel diversi Ordinis Statibus fruuntur, ac potiuntur, JU-
RE, hisce Lineis Inauguralibus verba facturus, rem oppido arduam ag-
 14 *gredi, meque temeritatis censuræ, & cujuscunque gravioris etiam ad-*
missi reatui exponere videar, non leve hocce argumentum, aque Scho-
larum Peristyliis omnino alienum, & solius SANCTISSIMI SUMMI IMPE-
RII CAPITIS definitioni obnoxium, vid. R. J. d. Ao. 1500. §. Wie den Be-
rungen der Session. R. J. d. Ao. 1594. §. 122. R. J. d. Ao. 1576. §. 7. arg. L. 43. pr.
ff. De Vulg. & pupill. subst. L. 161. ff. De Reg. Jur. Illustr. Dn. Rhetz. in Inst.
Jur. Publ. L. 1. T. 4. §. 63. in fin. Author der Grundfeste. p. 105. seqq. Schvve-
der. ad Jus Publ. Part. Spec. Sect. 1. c. 10. §. 14. cathedræ Academicæ ad-
aptando, aque Celsissimo Imperatoris Judicio ad privatas Privatorum,
disceptationes ausu vix excusabili trahendo; At vero sine nota me di-
 15 *mittet, spero, ÆQUANIMUS LECTOR, ex perustratione præsentis Differ-*
tationis facillime intellecturus, me id in illa minime gentium egisse,
ut mihi turpi arrogantia id sumerem decidendum, quod ad Solium,
solius Imperatoris pertinet Celsissimum, sed quod partim publicis Im-
perii Legibus, aut inveterata ejusdem Consuetudine jam tum circa PRÆCI-
PUUM S. R. J. PRINCIPUM JUS decisum, partim à magni commatis Juris
Publici Doctoribus in Scriptis Academicis, aliisque ante me notatum
est, sub Discursus Academici incudem vocasse, libertate Academica,
 16 *aliis concessa, usum. De eo vero in limine statim Academicæ hujus*
Meditationis protestor solennissime, si præter voluntatem meam,
quicquam mihi exciderit, quod quomodocunq; Eminentia Cujusq;
Imperii Status adversum videri posset, me illud pro non scripto habe-
 17 *ri velle, imo hoc ipso penitus damnare. Ne tamen operam hanc sine*
omni prorsus Ordine suscepisse videar, eandem quinque sequentibus
innectere lubuit Capitibus, quorum PRIMUM Generalia circa Prærogati-
PANE

vam Principum S. R. I. præmittet: SECUNDUM vero exhibebit *Prærogativam ELECTORUM præ ALIIS S. R. J. STATIBUS*: TERTIUM sistet *Prærogativam ELECTORUM inter SE IPSOS*: Subjecta CAPITE QUARTO *Prærogativa PRINCIPUM NON-ELECTORUM præ ALIIS IMPERII STATIBUS*: & CAPITE QUINTO, Sive ULTIMO, *prærogativa PRINCIPUM NON-ELECTORUM inter SE IPSOS*. A TE vero ante omnia, ALME DEUS, Sancti Spiritus Tui 18
adistentiam devota mihi stipulor mente, quo ejus præmunitus præsidio, omnis erroris scopulum caute evitare valeam, facilem â BENEVOLO 19
LECTORE mihi veniam pollicitus, si non integrum de PRÆROGATIVA PRINCIPUM S. R. J. *Tractatum*, sed *Dissertationem* duntaxat adornaturus, non omnia hic exhibuero, quæ pro amplitudine, proque Majestate, hujusce Argumenti, ab Eruditiori, inque Principum Aulis magis versato dici comptius, ac afferri copiosius potuissent, ulteriorem ejusdem deductionem alii R. C. D. occasione reservaturus.

C A P U T I.

Exhibens

Generalia circa Prærogativas Principum S. R. J. cum Succincta Rubricæ Explicatione.

SUMMARI A.

INtroitus fit à questione præliminari:
An liceat De Prærogativis Principum S. R. J. in Academiis disputare.

n. 1. seqq.

Rationes pro Negativa exhibet. n. 2.
cum seqq.

Rationes decidendi videsis. n. 7

Rationes confutandi exhibet. n. 9. cum
seqq.

Unde descendat vox Prærogativæ vide. n. 24

Prærogativam etiam in jure nostro denotare (1) præferentiam s. Eminentiam, vulgo Einen Vorzug. (2) Jus quoddam specialiter uni præ alio indultum, vulgo. Eine sonderliche Begnadigung probatur.

n. 26. seqq.

Eodem

S s s s s 2

Eodem in sensu etiam in Jure publico
occurrere vocem Prærogativæ,
monstrat. n. 28

Quomodo in hac Dissertatione acci-
piatur, docet. n. 29

De Varia vocis: Principum acceptio-
ne agitur remissive. n. 31

Vox Principis in Imperio nostro etiam
ipsam Celsissimam Imperatoris per-
sonam complectitur. n. 32

De Prærogativis Casarea Majestatis
agitur remissive. n. 34

In Recessibus & aliis publicis Imperii
Legibus Vox Principis sæpe Electo-
ribus contradistinguitur. n. 36

In hac Dissertatione vox Principis
personas denotat Illustres, Impera-
tore Minores, Comitibus vero Ma-
jores. 33. & 38

Elogium Sacri, quo tempore, obque
quam rationem Imperio Romano
adjectum sit, de eo agitur remissive.
n. 39

Idem elogium in Aurea Bulla, Recessi-
bus Imperii, Instrumentis Pacis &
Capitulationibus Imperatoriis per-
petuo Curia Romana stylo Romano
Imperio tributum esse, & in hodie-
rum usque diem constanti retineri
observantia, ostenditur. n. 40

Cur in Rubrica adjiciantur verba
Imperii Romani, & non Roma-
ni Germanici, de illo agitur. n. 41

Descriptio Prærogativæ Principum
S. R. J. traditur. n. 42

Movetur questio: An principibus S.
R. J. conveniat de Prærogativis
inter se contendere? n. 44

Negativæ rationes exhibet. n. 45. seqq.

Notabile insignis modestiæ exemplum
in Ulrico, principe Würtembergiæ
refert. n. 46

Affirmativæ Rationes videsis. n. 49
seqq.

An liceat Prærogativam armis & tur-
batoris internecione tueri, de eo agi-
tur remissive. n. 62. seqq.

An juri Prærogativæ renunciare liceat?
n. 64

Nimia sui abjectio sæpe in injuriam
Status ac Ordinis redundat. n. 66

Subjicitur Nostra Sententia. n. 67

Ad solum Imperatorem pertinere co-
gnitionem, & definitionem litium
super Prærogativis Principum, pro-
batur à n. 68. usque ad 75. inclu-
sive.

Potest tamen, sed non tenetur, alio-
rum impartialium Imperii Proce-
rum consilium adhibere. n. 76. seqq.

Scriptionis Inauguralis, DE PRÆROGATIVIS, seu PRÆ-
CIPVO PRINCIPVM S. R. J. JURE initium mihi jam
facturo, vix arreptum excutere calamum videtur illorum
Opinio, qui De Principum jurebus eminentioribus privato di-
sputare in Academiis licere pernegant, sequentibus moti-
rationibus: (1) Quod, cum horum jurium definitio omnem privato-
rum

rum transcendat facultatem, inutilem non duntaxat operam suscepisse videatur, eadem in dubiam privatæ disputationis aleam temerario admittens ausu, sed (2) Sacrilegii etiam reatum incursum sit, quis- 3
 quis audaci molimine de *Principum juribus* disputare conatus fuerit, arg. L. 3. C. De Crim. Sacrileg. (4) Quod impio ausu sibi superiorem in 4
 Principes arrogare censeatur potestatem, qui hos inter, & alios Imperii Status *De Prærogativis illorum* lites, privato scripto determinare aufit. (4) Quod cum maximo Reip. incommodo arcana cujusq; Illustris Do- 5
 mus divulgare videatur, *eminentiora illustrium Familiarum jura præcipua* qui publice recensere non reformidat: At vero, hæc, & id genus alia 6
 animo subjiciens meo, impetrare abs me tamen non potui, ut admotam semel operi manum timide retraherem, certus, sicuti in genere, *Juris Publici* notitiam in *Academiis* sibi comparere, non minus Reipublicæ 7
 utile futurum est, ac ejus commodo inservire noscitur. privati juris exactior in *Academiis* parta cognitio; ita, cum in specie de *principum* 8
prærogativis Academicum movere Discursum, nullibi prohibitum legatur, ex genere permissivorum omnino sit, hanc *Juris Publici* particulam, ea, qua fas est modestia, ac in Superiores pietate, Academicæ Disquisitioni destinare. arg. c. 23. X. De Spons. & L. 1. §. 1. ff. De Testib. 9
 Neque enim, quod in prima objectionis parte est, eo omnis, quæ *De* 9
Prærogativis Principum in *Academiis* suscipitur disputatione, multo minus vero hæc nostra præsens collineat Meditatio, ut, litium, super *Præcipuo*
Principum Jure adhuc pendentium, à privatis, meque, meæ tenuitatis, inque hoc studio infantia mihi optime conscio, usurpetur decisio, aut illarum decidendarum *Summa Potestati* præscribatur modus, quorum 10
 alterum temeritatem sapere insignem, alterum vero reprehensibilis omnino audaciæ, & gravioris delicti certissimum dare videtur argumentum; Sed, ut, quod Legibus Imperii publicis, aut non interrupta 11
 ejusdem consuetudine jam tum circa *præcipua Principum jura* determinatum, & ad singulorum notitiam publicis typis exscriptum est, ad *Academiæ* Disputationis revocetur cancellos, eodem proflus fine, 12
 quo, ut jurium horum eminentium Definitiones typis mandarentur, publicis olim placuit suffragiis: Semper enim tenui meo calculo prudens illud D. Gothofredi Friebigii comprobavi monitum, in *Elect. jur.* 13
Publ. Semidecad. l. qu. 4 n. 9. Scilicet, ut ut maxime in Academica versantibus luce concessum sit, fundamenta juris publici generalia, legesque & negotia Imperii jam transacta, modeste, & submisce, ad Stu-
 dio

dioforum Juris necessariam in Scholis informationem, Politicæque
 disciplinæ explanationem profiteri, minime tamen gentium eo ipso
 simul datam esse ipsis licentiam, negotia inter partes adhuc controver-
 sa, definiendi, ac determinandi, jamque decisa denuo in dubium vo-
 candi, aut temere, & audacter nimis de hisce judicandi. Conf. Philipp.
in Ulf. Pract. Inst. Eccl. 2. L. 1. n. 6. Qua ratione nil ponderis habere vide-
 tur, quod secundo loco *ex L. 3. C. De Crim. Sacril.* contra Dissertationem
 14 nostram petitum est argumentum: Distinguendum enim hic est: in-
 15 ter Disputa tionem, quæ eo suscipitur animo, ut, quæ circa *Principum*
Imperii Prærogativas à Summa Majestate juxta Personarum illustrium
 eminentiam, meritorumq; qualitatem, certo ac deliberato consilio pro
 Reipublicæ utilitate constituta sunt, ex impio contradicendi pruritu,
 sæpe etiam ex intempestivo partium studio, ac ingenii qualiscunque
 demonstrandi, vanæq; ex odio à singularitatis affectatione, captan-
 dæ gloriolæ cupidine, in dubium vocentur, deque eorum justitia te-
 meraria instituatur sæpe cum debitæ modestiæ, ac observantiæ negle-
 ctu privata inquisicio, diversa diversarum Potestatum jura misere con-
 16 fundens: Et inter Disputationem, quæ pro illustrandis Principum
 Prærogativis cum debita animi submissione ac Veneratione in Acade-
 miis adornatur, & ultra Limites juris constituti non progreditur. Et,
 17 sicuti priori ratione in Academiis cessare debere omnes privatorum
de præcipuo Principum S. R. I. jure disputationis, argumento. *L. 3.* evin-
 ci posse, facile largior, ita cum hæc intentio à me hic plane aliena sit,
 obicem Meditationi huic Inaugurali ex allegata *L. 3.* nullum metuo.
 18 Minus vero adhuc propositum remoratur meum *tertia dubitandi ratio*,
 cum tenuitatis, ac sortis adeo immemor meæ haud existam, ut in Im-
 peratoriæ Majestatis reservata, sequestrato omni pudoris sensu, in-
 volare ausifim, qui potius hoc tenui scriptionis genere nil intendo
 aliud, quam, quod circa *præcipua Principum Imperii jura* à SANCTISSI-
 MO Imperii CAPITTE, jam constitutum est, compendiose enarrare.
 19 Id vero pernego, quod pro ratione ultima urgent adversæ sententiæ
 Patroni, scilicet, publica *Prærogativa S. R. I. Principum* Academica recen-
 sitione, arcana cujusq; Domus illustris incaute propalari, quæ in vul-
 20 gi descendere notitiam, non patitur Illustrium Familiarum Salus,
 Tantum enim abest, ut quæ Publicis Imperii constitutionibus, scri-
 ptis, ac decisis, circa *Principum Prærogativas* Sacræ Cæsareæ Majestati
 constituere placuit, pro Secretis ac arcanis cujusque Illustris Domus
 am-

amplius haberi possint, ut potius eo ipso, quo publicis typis exscripta, 21
 omnium versari manibus cœperunt, arcana non meliori appellari ju-
 re quiverint, quam, quo alia pro cognoscendi Imperii nostri statu, ju-
 ra, quibus cum *Capite Membra* ejus utuntur, in Aurea Bulla, Recessi 22
 bus Imperii, Capitulationibus Cæsareis, Pace Profana, ac Religiosa,
 aliisque actis publicis Imperatoris; ac Statuum autoritate publici
 juris facta, & constituta, inter Imperii arcana referri merentur, in Aca-
 demiis Juris Auditoribus ideo proponenda, ne illorum non probe im-
 buti notitia, adque clavum Rerumpubl. olim admoti, cum earum in- 23
 commodo demum tum id discere teneantur, quod pro tuendis illu-
 strium Domuum Prærogativis allegare, commodeque adducere jam
 oportuisset.

Eviçto igitur illo, quod in Academiis *De Prærogativis S. J. R. Prin-* 24
cipum institui cum debita tamen veneratione & decenti modestia pos-
 sit Disputatio, jam sine ulteriori mora ad verborum in *Rubro* præsentis
 Disputationis obviorem explicationem descendendo, circa primam vo-
 cem PRÆROGATIVÆ notans, illam natales suos acceptum ferre
 Præpositioni: PRÆ, & verbo: ROGARE interq; significatus varios 25
 tum apud *Classicos Autores*, tum etiam in *jure nostro* vel PRÆFEREN-
 TIAM aut EMINENTIAM, vulgo einen *Vorzug* / vel JUS QUOD-
 DAM, SPECIALITER UNI PRÆ ALIIS INDULTUM, vulgo ein 26
Vorrecht / oder sonderliche *Begnädigung*. denotare. *Vid. Excell. Dn.*
Becman. in Diff. De Prærogativa. c. 1. §. 1. Schraderus. in Lex. Jurid. hac voc.
Basil. Faber. in Thes. Erud. Scholast. voc. ead. Priori ratione, non dunta- 27
 xat in *Jure Civili privato*, & in specie in (1) L. 3. C. De *Quadriennii*
prescript. ibi: qui enim suis consiliis, suisque laboribus pro toto orbe terra-
 rum die, nocteque laborant, quare non habeant dignam SUA PRÆRO-
 GATIVA fortunam. (2) in L. 4. §. 5. ff. De *Offic. Procons.* ibi: magni
 enim facient provinciales servari sibi consuetudinem istam, & hujusmodi
 PRÆROGATIVAS (3) in L. 1. ff. De *Veteran.* ibi: *Veteranorum pri-*
villegium inter cetera etiam in delictis habet PRÆROGATIVAM, ut se-
 parentur à ceteris in poena (4) in L. 18. §. 25. ff. de *Munerib.* ibi: *Præte-* 28
rea habent quædam *Civitates* hanc PRÆROGATIVAM, ut, qui in ter-
 ritorio earum possident, certi quid frumenti pro mensura agri per singulos,
 annos præbeant juncta L. 6. §. 4. f. eod. ibi: *Munera*, quæ patrimoniis in-
 junguntur, talia sunt, ut neque ætas ea excuset, neque numerus liberorum,
 neque

- neque alia PRÆROGATIVA. (5) in L. 7. C. De Jurisdic. omnium judic. ibi: *Vel dignitatis PRÆROGATIVAM in hac parte suppetere.* (6) in L. fin. §. 9. C. De Jur. Deliber. ibi: *Temporun tamen PRÆROGATIVA*
- 28 *inter Creditores servanda est; sed in Jure etiam publico acceptam vocem PRÆROGATIVÆ occurrere, inter alia ex §. 5. Capitulat. Leopoldinæ, verbis: Auch sollen und wollen wir im übrigen die Versetzung thun / daß denen Chur-Fürsten selbst / Ihr von Alters hergebrachte und sonst gebührende Würde und PRÆROGATIVA erhalten etc. juncta Capitulatione Josephina eod. art. verb. Würden und Prærogativen. Item ex cap. 6. Aureæ Bullæ, ibi: quacunque etiam singulari Dignitatis PRÆ-*
- 29 *ROGATIVA fulgentem &c. apricari autumo. Posteriori vero in sensu legitur vox PRÆROGATIVÆ in L. 3. C. De Præscript. quadrien. ibi: Eodem modo, & si à Serenissima Augusta aliquid alienetur, quare non eadem utatur PRÆROGATIVA, alibique.*
- 30 Vocem *Prærogativæ* in Rubrica excipit vox PRINCIPUM varias admittens significationes, quas hic cumulasse omnes, ab institutione alienum est; videri interim magna cum industria collectæ
- 31 possunt ap. Exc. Dn. Becmannum. In Syntagm. Illustr. Dignit. Diff. XI. c. 1. §. 1. Reinkingk. De R. S. & E. L. 1. Class. 4. c. 8. Carl. du Fresne in glossario ad Scriptor. med. & infim. latin. voc. Princeps. Burgold. Disc. XX. Membr. 2. num. 27. Illustr. Dn. de Rhetz. in Instit. Jur. publ. L. 1. Tit. 17. §. 10. Schutz.
- 32 Vol. 1. Exerc. 8. lib. 1. pag. 600. aliosque. Nobis sufficiat hic notare: Licet (1) in nostro Imperio vox *Principis* tam late pateat, ut ipsam etiam Imperatoris Illustrissimam Personam, ceu omnium Illustrium Dignitatum in Imperio Unicum Fontem *eminenter* complectatur, sicuti advertere est ex R. J. zu Cölln. de Anno 1512. Ordnung der Notarien §. 3. ubi Titulo des Obersten Fürsten insignitur Sanctissimus Imperator. Lauterbach. in Comm. ff. ad Tit. De Constit. Principum, §. 3. Pauromeist. De
- 33 Jurisdic. Lib. 2. c. 9. Limnæus De I. P. Lib. 4. c. 2. n. 5, quod & titulatura Imperatoris: Der Aller-Durchläuchtigste / Großmächtigste und unüberwindlichste Fürst und Herr / satis comprobatur; Vitriar. in I. P. L. 1. T. 15. §. 1. in hac tamen Dissertatione eandem denotare illu-
- 34 *strem dignitatem Imperatoria minorem; Neque enim de Prærogativis Cæsareæ Majestatis hisce agere pagellis animus est, de quibus tamen*
- 35 consuli possunt Petrus de Andlo. De Imperio Rom. Lib. 2. c. 8. C. Freherus in not. ad eund. h. l. Limnæus in I. P. Lib. 2. c. 7. Reinking. De R. S. & E.

S. & E. Lib. 1. Class. 2. c. 7. Sprenger. Jus. Publ. Lib. 1. cap. 4. Lancel-
lottus Conradus. Templo omn. jud. L. 1. cap. 1. & Stephan. De Jurisdic.
L. 2. cap. 1. aliique passim. Et quanquam (2) in Recessibus Imperii, 36
aliisque publicis Imperii Legibus passim Principes ipsis Electoribus
contradistinguantur, Vid. R. I. De Anno 152. §. 7. Es sollen durch
die Churfürsten / Fürsten / und Stände. R. J. De Anno 1521. §. 12. Wie
Churfürsten / Fürsten / Prælaten. R. A. 1541. §. 46. Und dieweil Chur-
fürsten / Fürsten / und gemeine Stände. ic. R. A. De An. 1559. §. 1. ibi:
So hat uns auch Churfürsten / und Stände. R. A. De Ao. 1654. §. 11.
15. 199. 200. Capitul. Joseph. §. 2. 7. 10. 11. 14. &c. Vid. Schweder. in
Introd. J. P. Part. Spec. Sect. 2. c. 4. n. 1. Borgold. P. 1. Disc. 20. Membr.
2. n. 77. in hac tamen Dissertatione Principum nomine Illustres ve- 37
niunt Personæ Ecclesiasticæ æque, ac Seculares, ab Electoribus usque
ad Comites exclusive, modo jus suffragii ferendi in Comitibus in Personis suis 38
habeant, exclusis illis qui Landes-Fürsten appellantur, & opponun-
tur denen Reichs-Fürsten Vid. Vitriar. in Inst. Jur. pub. Lib. 1. Tit. 15.
§. 1. ibique Additionat.

Sequitur jam Tertia vox, nempe SACRI. Non diffuam hic, 39
neque inquiram operosius, undenam hoc elogium, obque quam
rationem, & quo tempore primum adjectum sit Imperio Romano
Germanico, cum hanc operam jam ante me alii, interque illos Ex-
cellentissimus Bœclerus in Eleganti ac erudita Dissertatione De Sacro
Romano Imperio præoccupaverint, qui instar omnium excellenter
commendari meretur, quin id potius nullus dissimulo, cum non
duntaxat in Aureæ Bullæ Proœmio: ibi: inter septem Electores SACRI 40
IMPERII, §. 2. ibi: Et mandamus universis aliis Principibus, feuda à
SACRO IMPERIO ROMANO tenentibus: Item & gratiis à SACRO
obtentis IMPERIO. Item: Cum contra Remp. ac SACRI statum IMPE-
RII &c. juncto §. 10. 13. 14. c. 3. §. 2. & 6. Imperii variis Constitutionibus &
Recessibus passim, Vid. Reformatio Francof. Imp. Frid. III. de An-
no 1442. pr. ubi: Heil. Römischen Reichs Churfürsten ic. Item un-
sern und des Heil. Reichs Unterthanen. Item: damit man in dem
Heil. Reich Fried empfinde. Item: So haben wir uns von der Bürde
wegen unser Königl. Amts / die wir Gott zu Lobe / dem Heil. Reich zu
Ehren / und um Gemeines Nuzes willen über uns genommen haben.
R. A. De Anno 1555. §. 3. ibi. in allen Obliegen und Beschwerden des

Et t t t

Heil.

Heil. Reichs Teutscher Nation. Item S. 4. 5. 7. S. 9. 12. 15. &c. Instrumento Pacis Cæsareo - Svecico. pr. & art. 1. inque Novissimo Imperii Recessu passim, & in Capitulatione Leopoldina. pr. ibi: des Heil. Römischen Reichs. Item aller des Heil. Reichs durch Germanien: c. Item Churfürsten und Ständen des Heil. Römischen Reichs. juncto S. 2. 3. &c. nec non Josephina. S. 2. 3. ibi: Und wollen wir in alle Wege die Teutsche Nation, das Heil. Römische Reich / und die Churfürsten als dessen fodersten Glieder und des Heil. Römischen Reichs Grund- Seulen: c. perpetuo Curia Romano - Germanica stylo publico authenticum id Decus elogii solennis inter publicas formulas jam tum à Friderici I. tempore usurpatum, & à Successoribus Augustissimis continua consuetudine in hæc usque tempora reservatum, immo non domi tantum inter solennia, sed ab Exteris, & æmulis, etiam in litteris, Legationibus, actuque & scriptura formali attributum sit, me Curia stylum hac in parte eo lubentius secutum esse in Inscriptione Disputationis, ne ob imperitiam styli Curia ex judicio Exc. Bœcleri d. Dissert. me aliis merito notandum præberem, tam auspiciatam, & sanctam vocem solenni formulæ Imperii Romani abesse, passus.

41 Eadem motus ratione, in Rubrica ultimo loco adjeci verba: ROMANI IMPERII, des Römischen Reichs / Non, ac si parum ar- riserit vox, etiam in publicis Imperii legibus adjici solita: Romano GERMANICI, sed, quod solam illam vocem stylo Curia apprime convenire, & inter decora Imperii nostri pertinere, ac sine istius- modi adjectione sufficere judicaverim, per ea, quæ fufius exposuit Vir ad miraculum doctus, & incomparabilis Bœclerus d. Dissert. cui jungi potest Doctissimus Conringius in Libro, quem in hoc argumento ex- cellenter laudat: proxime allegatus Bœclerus d. l. De Germanorum Imperio c. 18. & in Opere De Finib. Imperii. c. 9. seq. & Schwed. in introd. ad Jus Publ. Part. Gen. c. 4. §. 16.

42 Hisce ita pro explanando Rubro præmissis, jam describere lu- bet PRÆROGATIVAM PRINCIPUM S. R. J. quod sit qualitas Le- ge, vel Consuetudine Imperii publica Proceribus Imperii tributa, vi cujus ra- tione Præcedentiæ, Sessiois, Voti, aliorumque jurium eminentium, alii aliis prævalent, ac potiori utuntur, & fruuntur jure.

43 Superfedeo lubens tradita Descriptione evolvenda, singulis ejus-

eiusdem verbis, ceu in seclaris, & perspicuis interpretationis lucem haud desiderantibus, duas antequam ad specialiora prolabar, non impertinentes quæstiones, adhuc propositurus, quarum Prima est: *Utrum Principibus Imperii conveniat inter se de Prærogativis contendere?* Qui istiusmodi contentiones *Christiano* ingenere *Principi* parum convenire satagunt, urgere solent (1) illustre notabilis modestiæ ac Heroicæ Virtutis exemplum in Ulrico Serenissimo Würtembergiæ Duce, qui, disputatione de Sessionis Prærogativa in conventu Principum mota, cum singulari Generosissimi animi moderatione dixisse fertur: *Collocetis me sane post fornacem, dummodo efficiamus id, ad quod congregati sumus.* Vid. Joh. Dauth. *De Testam. Proem.* Rumelin. *ad A. B. Part. 3. Diss. 1. p. 650.* Besold. *Dissert. Polit. Jurid. 2. c. 3. §. 7. in fin. ibique allegatus* Bürck. *Im Regenten, Spiegel. fol. 109.* Carpz. *de Lege Regia, Germ. c. 10. Sect. 7. n. 32.* & Meland. *in Jacoeris Lib. 1. n. 2. 9.* (2) Varias, quæ ex istiusmodi *de Prærogativa Sessionis &c.* litibus, in ipsum Sacri Imperii corpus redundare solent, incommoda, de quibus videantur R. J. zu Regensburg *de Ao. 1603. §. der in dem Heil. Reich; ibi: Von wegen Unghelligkeit des Session - Streits wird ie zu weilen des Reichs gemeine Obliegen und vorkommende Nothdurfft zurück gehalten.* & R. J. *de A. 1541. §. als sich auch.* (3) Crepant illustria Sacri Codicis exempla, & fidelissima Humilitatis præcepta, à Salvatore nostro multoties inculcata, cum quibus stare minime posse autumant, de certo eundi & confedendi ordine, deque eminenti alio inter Proceres Imperii jure frequentes, inprimis Ecclesiasticorum Principum contentiones, quibus ramen illos abstinuisse, tantum abest, ut potius *supra in Prefamine n. 5. seqq.* adducta, aliaque complurima à Dn. Carpzovio *in Tr. de Leg. Reg. Germ. c. 10. §. 7. n. 26. & 29.* Rumelino. *ad A. B. Part. 3. Dissert. 1. th. 2. in Addit. lit. B. aliisque* notata exemplum contrarium ejus liquido evictum eant. Adducunt tandem (4) Lactantium *De Inv. Orat. L. 5. C. 5.* Nil arrogantius, nilque foedius, & à sapientis ratione remotius esse, *asserentem, de Prærogativa* contentione.

Qui vero contra istiusmodi *de Prærogativis* contentiones Principe in genere *Christiano*, sicque & in specie Imperii Proceribus haud indignas esse judicant, sequentibus utuntur rationibus: Quod (1) ad confusionem in Imperio nostro evitandam, ex qua non nisi certissimum publicæ Saluti imminere periculum potest, *c. fin. Dist. 89.* egregie

faciat, assignatum sibi unumquemque Ordinis sui locum eo tenacius tueri, quo proprium magis esse noscitur Principum, de Honore & competenti loco certare, Mazarin. *Consil.* 26. n. 4. Rumelin. *d. l. th. 1. in Addit.* Settela. *della rog. distel.* L. 5. c. 6. Pierre Matth. *en la Histoire de Henr. c. 1. Narrat. ult. n. 16.* quoque innatum magis illis esse creditur, circa Honoris, ac jurium Prærogativas scrupulose versari, & nullius rei jacturam ægrius ferre, quam negligi à paribus, aut posthaberi cum Honoris imminutione Inferioribus. Zieriz. *apud Arumæum Jur. de publ. Tom. 51 2. Disc. 34. p. 1022. & 1079.* Carpz. *supr. all. loc. n. 281.* (2) Quod, cum jure naturæ jura tueri non minus, ac alia bona sua, omnibus concessum sit, Surg. *De Urb. Neopol. m. c. 27. n. 1. & 2.* Rumelin. *ad A. B. Part. 3. Diff. 52 1. th. 2. in Addit. lit. B.* neque à modesta, & moderata prærogativæ vindicatione arceant, aut jura Pontificia, aut Cæsarea *vid. c. fin. dist. 89. c. Salita 6. X. De Majorit. & Obed. c. 26. Dist. 93. L. 14. §. 5. L. n. §. 1. ff. De Muner. 1. t. C. Ut Dignit. Ordo Servetur. Lib. XII. Marc. Anton. Peregrin. 53 Consil. 84. n. 2. Francisc. Mazarin. Consil. 26. n. 2. Carpzov. d. l. n. 135.* tantum absit, ut, qui non ex Fastu & Ambitu quodam, sed studio conservandæ Familiae suæ jura de Ordinis, jurisque sibi competentis Observatione, 54 moderate disputat, infra Boni Principis Officium quicquam agere videatur, ut potius, posthabita Dignitatis & Eminentiae ratione, *Parti*, aut *Minori* cedens, injurius in se, suamque Posteritatem censeatur. Menoch. *Vol. 1. Consil. 51. n. 3.* Knichen. *De Non provoc. jur. Cap. 2. Verb. Ducum. n. 25.* Carpzov. *d. l. n. 34.* Guetta *Consil. 1. pr. & Besold. Diff. Politico- 55 Juridica. 2. c. 3. §. 8.* Quod, cum (3) graduum distributio unitatem & 56 concordiam conservet, *c. fin. dist. 89.* turbationes vero Ordinis, & Jurium, 57 necessario periculosissimas secum trahant turbas, generoso Spiritu quidvis potius, quam sui neglectum ferre valente, Arumæus *ad A. B. Disc. 4. th. 1. fol. 174.* Besold. *d. l. p. 154.* graduum & jurium Conservatio 58 ad Societatem Humanam & Civitem Politiam necessaria putetur. Decian. *Resp. 7. n. c. Vol. 3.* Rumelin. *ad A. B. d. l.* eo majori cura observanda, quo certius est, illis præcipua rerum, teste Tacito: *Ann. 4. ad famam esse dirigenda.* Tiraquell. *De Nobil. cap. 20.* Calefat. *De Ordinat. Equestr. Arum. d. l. Disc. 4. th. 1. & Jacob. Gothofred. De Præced. p. 1.* 59 (4) Quod, cum Summum Numen. Boni Ordinis ipse Author sit, ejusque Turbatores oderit, laudem potius, quam indignationem mereatur, qui pro conservando jure, ac Ordine suo moderate disputat, 60 Quod

Quod in tantum ampliant Jcti, ut haud dubitent asserere, contra
 istiusmodi turbatores, ceu vim alteri inferentes, *Le Crier de Primogen.*
L. 2. q. 3. n. 2. & alleg. à Rumelino. ad A. B. d. l. tb. 1. Lit. B. licere Ordini,
ac jurium Prærogativam armis tueri, Menoch. Consil. 902. n. 76. 62
seqq. Vasque Illustr. Controv. c. 18. n. 16. Lib. 1. Aloys. Ricc. in prax. Tar.
Eccles. 584. Panceroll. Consil. 6. n. 2. ordinariæ pœnæ reo minime futu-
ro, qui debitam sibi Prærogativam tuendo prohibentem occiderit.
Gratian. Discept. For. 110. n. 20. Schutz. in Coll. Jur. Publ. Diss. 8. tb. 13. circ. 63
fin. Rumelin. ad A. B. d. l. ibique alleg. jung. Besold. supr. all. loc. tb. 8. Jure 64
Prærogativæ adeo favorabili existente, ut nemo eidem, ceu à Jure pu-
blico dependenti, in suorum præjudicium renunciare valeat, Decian.
Consil. 7. n. 71. Vol. 3. Peregrin. V. 1. Consil. 48. n. 1. (5) Quod cum præce-
ptis de Humilitate neutiquam pugnet legitimum & moderatum debiti
Honoris ac juris conservandi studium, omnis fastus exclusivum, nimia
sui abjectione in injuriam Status non raro redundatura. Lessius. De 66
7. & 7. Lib. 4. c. 4. Dub. 8. Bovadill. 3. Pol. c. 2. n. 2. Gratian. d. l. c. 845. n.
1. & Rumelin. d. l. tb. 2. ibique all. Ddres. Cui sententiæ nostrum quo-
que addere calculum nulli dubitamus, non deficiente, quod ex pro-
xime allatis rationibus reponi facile potest argumentis; in contra-
rium adductis.

At diceres: *A quo Judice Principes Imperii de prærogativis contro-*
versiarum suarum expectabunt Decisionem? Respondetur: A Solo Impe-
 ratore. Hujus enim inter *Reservata* pertinet De Prærogativis Princi-
 pum Cognitio & Dijudicatio: *Illustr. Dn. de Rhetz. in Inst. I. Pub. L. 1.*
Tit. 4. §. 63. circa fin. Schweder. in Introd. J. S. Part. Spec. Sect. 1. §. 15. Consil.
præf. Quod non duntaxat (1) ex variis claret Imperii Recessibus, Vid. 70
R. A. De Anno 1551. leßlich ibi. Daß wir/oder unsre Commissarien/sie Güt-
lich oder Rechtlich entscheiden sollen. R. A. de Anno 1567. §. Als sich auch
ibi: Und seynd wir nochmahls des gnädigen Erbietens/möglichsten Fleiß
anzuwenden/nach befindeneines ieden Gerechtigkeit/sie solcher Irrung der
Session wegen/auf ziemliche leidliche Wege zu vereinigen und zu vertragen
oder sonst nach Billigkeit zu entscheiden. jung. R. A. de Anno 1570. §.
Zum leßten ibi: Wollen ordnen und statuiren wir hiemit R. A. de Anno
1676. §. ferner 7. & §. Wann dann III. Variisque (2) Imperatoriis 71
Decretis, & in specie ex Decreto sequenti zu Regensburg d. 5. Martii.
1654. von der Römischen Käyserl. Majestät unsern allergnädigsten Herrn
dem Eöbl. Fürstl. Raths Directorio hiemit in Gnaden anzuzeigen/ nach

Dem bey erst allerhöchst gedachter Ihrer Kaysert. Majestät die Churfürstl. Brandenburgische/ und andere/ wegen der Seculirten Stifter interessirte Fürstl. Abgesandte in puncto Sessionis & voti einkommen/ wie hiebey gefügtes Memorial mit mehrern ausweist / und nun dieselbe sich hierauf Allergnädigst resolviret/ daß das Fürstenthum seine Session immediate nach dem Hause Braunschweig/ vor den nächstfolgenden Häusern/ das Fürstenthum Minden aber immediate nach Sachsen-Lauenburg vor Hollstein und die übrige drey/ als Schwerin/ Rakeburg und Hierschfeld/ vor Wampelgard und andere folgende Fürstl. Häuser gesetzt werden soll: Als haben Ihr. Kaysert. Majest. dessen/ daß Ebbl. Fürsten Directorium zu dem Ende zu erinnern allergnädigst anbefohlen/ daß dasselbe ermeldeten Secularisirten Stiftern oder derentwegen anwesenden Gesandten/ nicht allein ihre designirte Sessiones von nun an alsobald einräumen/ sondern auch obgesetzter Ordnung die Vota specialiter ablegen lassen wolle. An dem 2c. Vid. Author Der Grundfeste. p. 105. in seqq. alia adhuc exempla adducit. Sed etiam (3) inde probatur, quod cum privilegia & præcipua principum jura ab Imperatore æque, ac illorum adinstar reliquæ Dignitatum Prærogativæ decernantur, nemo ipso Imperatore accuratius Dignitatum Gradus determinare, deque concessis, juribus melius judicare possit, Rumel. ad A. B. Part. 3. Diss. 1. tb. 12. in fin. Fritsch. in Dissert. De Jur. Alternandi. c. 3. § 2. illo omnium optimo privilegiorum Interprete existente, qui illa concessit. Enenckel. De Privil. Lib. 2. c. 3. n. 57. Fritsch. d. l. ibique all. Bertram. Quod (4) Ipsi etiam Imperii Status agnoverunt in der Churfürsten/ Fürsten und gemeiner Stände ersten Relation, und Antwort auf dem Reichs-Tag zu Augspurg de Anno 1566. his verb. Die Erkänntnis zwischen den Ständen/ so der Session halber streitig/ hanget der Kaysertl. Hoheit an/ und ist ihrer Majestät/ als dem Oberhaupt/ NB. allein zuständig. Vid. Schweder. supr. all. loc. & Fritsch. d. l.

76 Ex quibus simul apriorabitur: Ut ut Imperator in decidendis de Principum Prærogativis controversiis, Statuum quorundam quandoq; adhibuerit consilium, Vid. R. A. de Anno 1500. Rubr. Wie die Irrungen der Session zwischen den Fürsten hingelegt werden solle durch das Regiment. §. weiter nachdem. ibi: die wir denjenigen die es betrifft 2c. R. A. de Ao. 1567. §. Wenn denn die Churf. Räte/ ibi: doch/ da wir

77 es von nöthig achten würden 2c. R. A. de Ao. 1603. §. der im Heil. Reich 66. ibi: erklären wir uns abermals & neuti quam tamen teneri Sacram

Cafa-

Cæsaream Majestatem ad dijudicationem dictarum controversiarum Imperii Proceres necessario adhibere. Schweder. d. l. §. 15. in fin.

Tantum de Generalibus circa S. R. J. Principum Prærogativis ad Specialia jam progredior, & quidem ad

CAPUT II.

Recensens

Fulgidissimas Electorum Prærogativas, quibus inter alios S. R. I. Principes eminent.

SUMMARIUM.

DE Variis Statuum Imperii, tam ratione Territoriorum, quam Dignitatum Divisionibus agitur remissive. n. 1.

Quis sub fictitio Cæsarini Fürstnerii nomine, in Tractatu, De Jure Suprematus ac Legationis Principum Germaniæ, latitet nomine, docet. n. 2.

S. R. J. Electores fulgentissimis reliquos Imperii Ordines Dignitatum Prærogativis superare, probatur in genere. n. 3. seqq.

Ratio ejus ponitur in arctissimo, quo præ ceteris Imperii Statibus Sacre Cæsareæ Majestati junguntur, nexu. n. 4.

Hic vero probatur (1) ex insignioribus elogiis, Electoribus in A. B. Capitulationibus, aliisque Constitutionibus publicis &c. tributis. n. 5. seqq.

Vocantur Electores passim (1) Eingeleibte/ förderste/ innerste/ und allernechste Glieder/ und Hauptstücke der Kaysersl Majestät. n. 5.

(2) Edle/ unbewegliche/ und Hauptseulen des Heil. Röm. Reichs/ und dessen Grundfeste. n. 6.

(3) Die Innerste/ Höchste/ und Geheimbte Räte Ihrer Kayserslichen Majestät/ und Obersten Väter u. Rathsgeber der Teutschen Nation. n. 7.

(4) Die sieben helle Leuchter des Heil. Reichs/ in Heiligkeit eines siebenförmigen Geistes zu erleuchten. n. 8.

Probatur arctissimus nexus Electorum, quo hi indissolubiliter Imperatori juncti sint, (2) ex ipsa Imperatoris Confessione, daß der Churfürsten Hoheit und Authorität mit eines

eines Römischen Kaisers Gewalt/ und Hoheit dermassen verbunden/ daß eine ohne die andere nicht verschmälert werden/ noch bestehen kan. n. 9

(3) *Quod Electores dicantur Casarea Sublimitati in partem sollicitudinis constituitur.* n. 10

Prærogative Electorum respiciunt vel illa jura, quibus hodie adhuc fulgent Electores præ ceteris Imperii Ordinibus, vel quæ olim quidem habuerunt præcipua, hodie vero cum illis communia. n. 11

De illis primo agitur loco, & in specie (I) De præcipua Titulatura, qua ipsos dignatur Imperator præ aliis Imperii Principibus. n. 12

Sic Ecclesiastici Electores, Illustri licet stirpe haud orti, & ætate ipsis Imperatoribus sæpe majores, suavi Nepotum, Seculares vero Cognatorum nomine compellantur ab Imperatore. n. 13

Ratio dubitandi de hac Titulaturæ Prærogativa subjicitur. n. 14. seq.

Ad illam respondetur. n. 16

Hæc Titulorum differentia quoad Electores Ecclesiasticos & Seculares non semper stricte ab Imperatoribus fuit observata. n. 17

Sed modo omnes promiscue compellatione Oheimis / modo Neven sunt salutati. n. 18. seq.

Electores aliquando, sed tamen rarissime etiam dulcissima Fratris compellatione ab Imperatore sunt honorati. n. 20. seq.

Imperatores in Litteris ad Comitatus Imperii convocatoriis in Secunda Persona Electores compellare, Principes vero tuizare solent. n. 22

Seculares Electores juxta Modernum Curie stylum ab Imperatore Serenissimi, Durchläuchtigste/ Principes vero reliqui, Illustrissimi, vel Celsissimi, Hochgebohrne paucis exceptis, qui titulum Durchläucht/ multo compararunt labore, compellantur. n. 24. seq.

Rex Gallia cum aliis hodie Regibus omnibus Electoribus FRATRIS, Principibus vero reliquis COGNATORUM tantum titulum tribuit. n. 24

Ad PRÆROGATIVAM ELECTORUM refertur (II) quod non minus in actibus extra Curiam Imperialem, quam ad illam spectantibus omnibus, cunctis præferantur Principibus. n. 27

An etiam Electores Regibus in actibus ad Curiam spectantibus præferantur, videbis. n. 28. seqq.

Extra Curiam hisce cedunt Electores. n. 29

Rationes, quas propter in Actibus Curialibus Regibus præferendos esse Electores urgent quidam juris Publici Vdum, recenset. n. 29. cum seqq. usque ad n. 34

Rationes dubitandi exhibet. n. 35. seqq.

Rationes refutandi affirmativam sententiam videbis. n. 38. seq.

Legati Principum cedunt Electorum Legati.

Legatis, tam in Imperio, quam extra illud. n. 40. seq.
 Non vero Coronatarum Rerum publicarum Legatis. n. 42. seq.
 Cedunt tamen contra Legati Electorales Legatis Regiis etiam extra Imperium. n. 45
 Ad objectiones, formatas. n. 47. seq.
 Respondetur. n. 49. seqq.
 Ad PRÆROGATIVAM ELECTORUM refertur, (III) Quod soli habeant jus eligendi Imperii Romano-Germanici Summum Caput. n. 53. seqq.
 Qua ratione hac Prærogativa ad Electores devenerit, demonstratur. n. 56
 Ad PRÆROGATIVAM ELECTOREM referunt (IV) Jus Capitulationem noviter electo Romanorum Regi præscribendi. n. 57
 Rationes hujus recensentur. n. 58. seq.
 Rationes dubitandi vide. n. 74. seqq. usque ad n. 81
 A jure concipiendi Capitulationem exclusus est Bohemus. n. 82
 QUINTA Electorum PRÆROGATIVA consistit in illo, quod Illustribus in Actibus Curialibus defungantur Archi-Officiis. n. 82
 Elector Moguntinus, hodie Lotharius Franciscus de Schomboro Archi-Cancellarius est per Germaniam, & in rei veritate etiam per Galliam & Italiam. n. 83. seq.
 Elector Trevirensis, hodie Johannes Hugo, Episcopus Spirensis, est juxta A. B. Archi-Cancellarius

per Galliam & Regnum Arelatense. n. 86. seq.
 Elector Colonienfis, hodie Josephus Clemens, Dux Bavariae, juxta A. B. est Archi-Cancellarius per Italiam. n. 88. seq.
 Officium Ecclesiasticorum Electorum in Solenni Imperatoris Curia, quodnam sit, vide. n. 90
 Elector & Rex Bohemiae, Hodie, Inviictissimus Imperator LEOPOLDUS, est Archi-Pincerna Imperii. n. 91. seq.
 Hocque Officium per Sub-Officiarium suum hodie expedit. n. 93
 Archi-Dapiferatu vi transactionis, cum Electore Palatino initæ, defungitur hodie Elector Bavarus, Maximilianus Emanuel, Dux Bavariae. n. 94. seq.
 Præfert Imperatori Pomum Imperiale, quod etiam inter sua gerit insignia. n. 97
 Elector Saxo, hodieque Polonia Rex, Fridericus Augustus, est Archi-Mareschallus Imperii. n. 98. seq.
 Signum hujus & Officium in Solenni processione exhibet. n. 100. seq.
 Elector Brandenburgensis, hodieque absolutus Borussia Ducalis Dominus, Fridericus III. defungitur Archi-Camerariatu, & præfert Imperatori Sceptrum, quod etiam inter insignia sua ostentat. n. 103. seqq.
 De hac præestatione lis olim ipsi mota, quomodo decisa sit, videsis. n. 106. seqq.
 Exhibet Imperatori juxta A. B. pel-

Uuu uuu vim

vim & mantile, hodie proxime adstantibus hoc tenentibus. n. 109. seqq.
Comes Palatinus Rheni, hodie **Iob. Wilhelm. Iosephus. Dux Neoburgensis**, hodie **Archi-Thesaurarius** fungitur Officio. n. 111. seqq.
Missilia aurea & argentea in vulgus spargit in solenni Coronationis actu. n. 115. seq.
Imperatori præsert Coronam. n. 114
Campum, in quo olim Insigne Imperii, Electoratus in Bavarum collati annexum, pomum sc. aureum gerebat, hodie vacuum habet. n. 113
Quid utrique lateri Missilis nummi inscriptum, & an idem in nupera **Iosephi Coronatione observatum** sit, videbis. n. 117
De Nono Electoratu agit. n. 118. seqq.
De Collato Hannoverano Officio Archi-Vexilliferatus, videbis. n. 120
De Contradictione Ducis Würtenber- sis, & ejus effectu agit. n. 121. seqq.
SEXTA Electorum Prærogativa est, quod peracta Coronatione, præstitisq; noviter electo Rom. Regi, Mensæ accumbenti, Officiis suis, singuli singulis in eodem cum ipso Imperatore cœnaculo assideant, Mensis, separatim stratis & splendidissima instructis. n. 124
Contra vero Reliqui Imperii principes Uni omnes mixtim Mensæ accumbant. n. 125
Electores Ecclesiastici, expeditis suis Officiis statim ad Mensas suas accedunt, nec expectant tam diu, do-

nec & reliqui **Seculares Electores** sua fecerint munia. n. 126
Nemo vero Electorum Secularium ante accumbit, quam & sui Collegæ omnes ac singuli sua officia expleverint, illo, qui suum ministerium explevit, reliquos stando ad Mensam suam expectante. n. 127
Legati Electorum paratis pro Dn. Principalibus Mensis non accumbunt. n. 128
Exempla recenset. n. 129
Omnes Electorum Mensæ sunt ejusdem altitudinis, hodie tribus pedibus Imperatoris, & Uno pede Imperatricis Mensa depressiores. n. 130
Principum Mensis uno gradu elatiores sunt Mensæ Electorum. n. 131. seqq.
Assident Electores Mensis suis sub Cœlo pensili, & Capite aperto, post tergum habentes Abacum Vasarium, in quo suppellectilia sua aurea & argentea ostentant. n. 132. seqq.
Carent contra Mensæ Principum, apertis Capitibus accumbentium, & Uraniscis, & Abacis Vasariis. n. 137. & seqq.
SEPTIMA Electorum PRÆROGATIVA in eo noscitur consistere, quod Imperator Comitibus Imperii Universalibus absque præscitu & consensu Electorum indicare nequeat requisitione Consensus ceterorum Principum hic plane non necessaria. n. 138
 Imp.

Imperatore convocacionem ad publicos Imperii conventus absque prævia consensu Electoralis requisitione instituentem, actus ille ipso jure nullus est. n. 138. & seqq.

Regis Bohemie consensu & requisitione extra Electionis Diatas, non est opus. n. 139

Imo & monere Imperatorem & urgere inductionem Comitiorum pro utilitate Imperii ipsi possunt Electores. n. 142

Imperator Comitia universalia indicturus, Causam inductionis Electoribus antea aperire, deque Tempore & Loco cum ipsis deliberare tenetur. n. 143 seqq.

Exclusis & hic reliquis Principibus. n. 144

Electores non mixtim hodie, ut olim, Unum cum Principibus amplius faciunt Collegium, sed separatam ab illis constituunt Curiam. n. 145. seqq.

In Sedendo, procedendo & votando hodie Principes superant. n. 147

Et illorum votum tantidem valet, quantum suffragia dimidia partis omnium Imperii Ordinum. n. 148

VIII. ELECTORUM PRÆROGATIVA est, quod Hi quoties, & ubi ipsis visum fuerit, particularia Comitia sine specialis Imperatoris venie impetratione, vel aliorum Principum interventu, agendi habendique gaudeant jure, n. 150. & seqq.

Non posse Imperatorem hosce Electorum conventus prohibere, vel impedire probatur. n. 152

Rex Bohemie ad hosce Conventus Electorales citandus est minime: nisi in illis simul de Electione novi Regis Romanorum agendum sit. n. 150. seqq.

Exempla horum Conventuum Electoralium recensentur. n. 153

Comitia hæc duplicis generis esse docentur. n. 154. seqq.

Quid inter utraque intersit, videsis. n. 156

NONA Electorum PRÆROGATIVA in eo consistit, quod Imperator sine solo Electorum consensu Hodie (i) neque ipse nova vectigalia instituire, aut augere neque aliis Imperii Ordinibus Facultatem nona instituendi, aut concessa augendi, impertire valeat. n. 157

Bohemi consensus hic non est necessarius. n. 158

Num reliquorum Statuum consensu etiam hic opus sit, queritur. n. 159

Et negative respondetur. n. 161. seqq.

Non sufficit hic Electorum consensus Collegialis, sed requiritur Totalis. n. 164

Status augmentum veteris, vel concessionem novi vectigalis impetraturus, sub Litteris reversalibus, & pœna caducitatis immunitatem vectigalium Electoribus, illorumque Ministris & Subditis polliceri tenetur. n. 165

Olim solus Imperator sine Electorum

- consensu poterat concedere jus
monetandi. n. 169
- Hodie secus, & desideratur con-
sensus Electorum tam ad hujus
juris concessionem. n. 166
- Quam amissi restitutionem. n. 167
- Sufficit tamen Collegialis, nec de-
sideratur necessario Totalis.
n. 167
- Ad obstantem textum. n. 168
- Respondetur. n. 170
- Solus Imperator absq; previo Ele-
ctorum consensu vacantia &
aperta imperii feuda Majora
seu Regalia, aliis in feudum ite-
rum dare, vel Expectantias
super ipsis concedere non potest.
n. 171
- Iuxta Caroli, V. Capitulationem
vacantia Imperii bona ipsi Im-
perio incorporanda sunt. n. 172
- Fundamentum hujus Capitulatio-
nis exhibet. n. 173
- Imperatores ne unum quidem a-
pertum feudum in usum Impe-
rii hactenus impendisse, proba-
tur inter alia, exemplo Duca-
tus Mecklenburgensis, Optimis
Principibus Adolpho Friderico,
& Johanni Alberto
olim erepti, ipsique Wallenstei-
nio tot, in feudum concessi, sed
pristinis Dominis suis feliciter
postea restituti. n. 174. seq.
- Ad obviandum dubium. n. 176
- Respondetur. n. 177. seqq.
- An Imperator vacantes Electora-
tus aliis iterum concessurus, et-
iam reliquorum Electorum
consensum prerequisite tenea-
tur, de eo agitur remissive.
n. 179
- Soli Imperatori absque previo Ele-
ctorum consensu fas est miime
Bona Imperii alienare, vel obli-
gare. n. 180
- Utrum hic desideretur Totalis, an
vero sufficiat Collegialis Ele-
ctorum consensus, vide sis. n. 180
- Quanam ratio fuerit ita restri-
cta Imperatorum facultatis cir-
ca alienanda Imperii bona, ex-
ponit. n. 182
- Cur Maximilianus Imperator Ca-
rolum IV. Dissipatorem & Vitri-
cum Imperii appellaverit, ex-
hibet. n. 184
- Pro uno prandio Gallia Regi Re-
gnum Arelatense cum Delphi-
natu in villa nova prope Ave-
nionem effusa largitus est libe-
ralitate Carolus IV. n. 183
- Venceslaus, Caroli IV. filius, Du-
catum Mediolanensem, cum
aliis

aliis Reip. Germ. Provinciis vi-
li vendidit pretio, ipsiq; Ponti-
fici Gregorio XII. Urbem Triden-
tinam donavit. n. 185

*Alienandi bona Imperii facultas
in Imperatoribus hodie per no-
vissimas Capitulationes ad ne-
cessitatis casum & illo existen-
te, ad prærequirendum Electo-
rum consensum utiliter restri-
cta est.* n. 186

*Exempla existente necessitatis pu-
blicæ casu alienatorum Imperii
bonorum ex Instrumento Pacis
Svecico & Casareo Gallico re-
missivè exhibet.* n. 187

*Urserunt & alii, præter Electores,
Imperii Status, suum quoque
consensum ad validam bono-
rum Imperii alienationem præ-
requirendum esse in monitis ad
art. 9. Capitulat. Leopoldina sed
hactenus irritò conamine.* n. 189. seq.

*Imperator cum Electoralis Collegii
consensu Statum Imperii in Ban-
num declarare, Bannitumq; in
pristinum Statum restituere
potest.* n. 191

*Etiamsi delinquens ipso facto pæ-
nam Banni incurrat, & in no-
toriiis res versetur.* n. 192

*Carolus V. irrequisito Electorum
consensu Banni fulmine percus-*

*sit Iohannem Fridericum Saxo-
niæ Electorem, & Philippum
Hassia Landgravium.* n. 193

*Ejus imitatus exemplum Ferdi-
nandus II. Fridericum V. Ele-
ctorem Palatinum, Iohannem
Georgium Marchionem Bran-
denburgensem, Christianum,
Principem Anhaltinum, &
Georgium Fridericum solus
unilateralis proscripsit.* n. 194

*Sufficit hodie ad Banni Imperialis
validitatem consensus Electo-
rum Collegialis.* n. 195

*Exemplum Banni Imperialis, cum Im-
peratoris & Electorum consensu
tantum, exhibet.* n. 196

*Rationes illorum, qui & reliquo-
rum Imperii Statuum suffragia
adhibenda esse urgent, ad sen-
tentiam Bannitoriam, videsis,*
n. 197. seqq.

*Responsiones ad easdem suppedi-
tat.* n. 202. seqq.

**Ad DECIMAM Electorum
PRÆROGATIVAM per-
tinet, quod Electores à quibus-
cunque Imperii Membris Bona
Feudalia emere, vel alio quo-
cunque titulo sibi comparare
possint.** n. 207

*Alienatio bonorum feudalium iux-
ta Communes Iuris feudalis re-
gulas*

gulas non subsistit, sed potest Dominus Feudisticus istiusmodi citra consensum suum alienata feuda, etiam non refuso pretio, revocare. n. 208. seq. Probatur hac Electorum Praeeminentia. n. 209

UNDECIMA Electorum **PRÆROGATIVA** est, quod pro Confirmatione Privilegiorum & Feudorum suorum Electoralium investituris nil quicquam Taxæ Feudalis nomine invitiolvere Imperii Officiariis, & Cancellaria, vel Inferioribus etiam Aula Ministris teneantur Electores. n. 211

Ratio subjicitur. n. 213

Quod in reliquis Imperii Principibus secus est. n. 212

Neque hanc Prærogativam hodie in desuetudinem abiisse, contra Authorem der iest regierenden Welt Schau-Bühn/ sustinetur. n. 214

Ratio additur. n. 215

DUODECIMA Electorum **PRÆROGATIVA** est, quod singuli Electorum tot Camera Assessores presentare possint, quod integer circulus, nempe duos. n. 216

Bobemus nullos præsentat Camera Assessores. n. 217

Neq; Circulus Rhenanus Inferior. n. 218

Ratio additur. n. 219

Solvit tamen his Circulus Salarium. n. 220

De Schemate Assessores Camera præsentantium Imperii Statutum agitur remissive. n. 221

Mixta Religionis Circuli, ut Franconicus, Suevicus, Rhenanus Superior & Westphalicus, quatuor, & alternatione aliquando quinque præsentare possunt Camera Assessores. n. 222

Electores præsentant Ecclesiastici Graduatos, Seculares vero genere Nobiles, & Reliqui Circuli, ex dimidia parte Nobiles, & altera dimidia Graduatos. n. 224

DECIMA TERTIA Electorum **PRÆROGATIVA** consistit in Majorennitate Electorum. n. 225

Fiunt vero Majorennæ post completum Annum 18. n. 226

Reliqui vero Imperii Principes post Annum 25. n. 227

De

De illis Principibus, qui ex certo Privilegio ante 25. annos ad legitimam perveniunt ætatem, agitur remissive. n. 128

DECIMA QUARTA Electorum PRÆROGATIVA est, quod non duntaxat intuitu Superioritatis Territorialis, sed ipsius etiam Imperatoris, à Statibus & Subditis Imperii in ipsis committatur læsæ Majestatis crimen. n. 230

De Effectu ejus ratione confiscationum bonorum in territorio læsi Electoris, & extra illud situm, videsis. n. 232

Quo respectu, & qualiter in reliquos Imperii Principes dicitur crimen læsæ Majestatis, & à quibus, quoque effectu committi, traditur. n. 231. & 233

Si Princeps Non-Elector intuitu imperii perfidè occidatur in ipso subjective committitur Crimen læsæ Majestatis, eodem, quo in Electoribus effectu. n. 234

DECIMA QUARTA Electorum PRÆROGATIVA consistit in illorum UNIONE n. 235

Quæ duplex est: Vel Generalis, vel Particularis. n. 236

DECIMA QUINTA Electorum PRÆROGATIVA consistit in Electoratum indivisibilitate. n. 237

Et ULTIMA in illimitato de non appellando jure. n. 239

Exceptio est in Electore Trevirensi. n. 240

Fit transitus ad illa jura, quæ Electores olim quidem juxta A. B. habuerunt præcipua, hodie vero cum reliquis Imperii Ordinibus communia. n. 241

Jus Medalli fodinarum (1) Olim ut præcipuum solis Electoribus vigore A. B. tributum, hodie omnes exercent Imperii Status vi superioritatis Territorialis. n. 242. seq.

Jus (2) recipiendi Judæos, quo olim itidem ex concessione A. B. superbiebant inter Principes soli Electores, hodie & aliis competit Imperii Statibus. n. 242. seq.

Jus (3) Monetandi hodie æque aliis Imperii Statibus, ac ipsis Electoribus, qui vi A. B. id olim ut præcipuum habebant, commune est. n. 246. seq.

An cum illa differentia, quæ innuitur in R. J. de Ao. 1559 Imperii Status adhuc Hodie hoc usurpent, videsis. n. 248

Electo-

- 1 **E**lectores inter omnes Imperii Status, quos ratione modo *Ter-
riteriorum*, modo *Dignitatum* alii aliter dividunt, quode consuli ple-
nius possunt *Limn. in J. P. Tom. Add. ad Lib. 9. c. 7. n. 49.* Schvveder in *In-
trod. ad Jus P. Part. spec. Sect. II. c. 1. §. 11.* Arum. de Comit. c. 4. num. 6. & 27.
- 2 Casarinus Furstnerius, aut qui sub ficto hoc latitat nomine, Dn.
Leipnizius, Consiliarius Hannoveranus, *De Jure Supremat. c. 12.* Bœcl.
in *Not. S. R. J. L. 5. c. 4.* Vicriarius in *Inst. J. P. L. 1. T. 12.* Abrahamus Urbanus
in *Diss. d. Elect. S. R. I. Proœm. aliique passim*, principem obtinere locum, il-
3 losque cunctos *Dignitatum Prærogativa* superare, non diffitebitur, qui
4 arctissimum, quo præ cæteris Imperii Ordinibus Hi sacre Cæsareæ
Majestati junguntur, nexum ex notabilioribus tot publici juris texti-
bus, illum significantissime exprimentibus, partium Studio veritati
posthabito omnibusque sequestratis affectibus, haud invitus agno-
5 scit. Ejus enim intuitu est, quod A. B. c. 2. §. und dieweil/ appellentur
(1.) Die allernächste Glieder des Heil. Römischen Reichs/ Item in Capi-
tulatione Caroli V. & Ferdinandi II art. 3. die fürderste & 41. Die in-
nerste Glieder und Hauptstück des Reichs/ juncta Capitulatione Leo-
poldina & Josephiana art. 46. Eingeleibte Glieder der Kayserl. Majestät/
Vid. R. J. d. Anno 1541. pr. R. J. d. Anno 1551. §. dieweil aber R. J. d. Anno 1527.
§. und fürter R. J. d. Anno 1530. §. weiter R. J. d. Anno 1542. §. Wiewol
6 (2.) Haupt-Säulen des Reichs vid. A. B. Proœm. c. 3. §. 1. Capit. Leopold. art.
46. & Josephi art. 45. & art. 2. 3. Grundveste / und unbewegliche Säulen
des Heil. Römischen Reichs A. B. art. 12. Edle Säulen/ den Heil. Bau
der fürsichtigen Weisheit mit emsiger Stützigkeit unterhaltend/ mit welcher
Stülffe die Gewalt Kayserl. Majestät gestärket wird. A. B. c. 3. §. 1. jung.
Literæ Invest. Electori Saxonie Friderico ab Imperatore Sigismun-
do 1426. datæ, ibi: Wann wir seiter der Zeit/ da wir zum Römischen
Kayser erkohren sind/ allezeit betrachtet haben/ daß uns/ und dem Heiligen
Römischen Reich unbequemlich wäre/ wo die Zahl der 7. Churfürsten/ sin-
temal dieselbe NB. ein Theil Kayserlichen Leibes / ja des Reichs forderste
Glieder/ und als fast/ und unbewegliche Säulen sind/ daraufes gebauet
ist/ unerfüllet bleiben solte. Vid. Hortleder *de Caus. Bell. Germ. L. 4. c. 9. p.*
7 236. (3.) Die innerste/ höchste und geheimte Råthe Ihrer Kayserl. Majest.
und Obersten Väter/ und Rathgeber der teutschen Nation. Vid. die Kay-
serl. Proposition. bey der Wahl des Römischen Königs Josephi Anno
8 1690. (4.) Die sieben helle Låchter des Heil. Reichs / in Heiligkeit eines
strebens

sieben formigen Geistes zu erleuchten. *A. B. Proem Conf. anno Dn. Cru-
ger in Tract. d. Fulgentiss. Novem Virorum Jurib. Disc. 1. §. 1. Rumelin. ad
A. B. 1. 88. 232. Limn. in J. P. L. 3. c. 2. num 8. Dn. Schurfleisch in Comm.
MS. ad Bæcleri Notit. Imp. L. 6. c. 2. Illustr. Dn. Lynker. in Diff. d. Font. Il-
lustr. Decis. p. 49. & in Diff de Muner. Direct. c. 5. num. 24. Vitriar. in Inst. J. P.
L. 3. Tit. 8. §. 29. ibique addition. & Dn. Præses in Not. ad Illustr. Dn. Rhe-
zii Inst. J. P. L. 1. T. 9. §. 2. Hortleder. De Causs. Bell. Germ. L. 2. c. 37.
p. 292 Schvveder. in Introd. ad J. P. P. spec. Sect. 2. c. 2. § 1. Alique passim.
quodque referente Dn. Brunning. De Var. Spec. Conc. 10. Ipse Sacra- 9
tissimus Imperator in Decreto quodam Casareo de 27. Jul. 1590. haud
diffiteatur, daß der Churfürsten Hoheit und Authorität / und eines
Römischen Kaisers Gewalt und Hoheit NB. dermassen verbunden / daß
eine ohne die ander nicht verschmälert werden / auch ohne die ander NB.
nicht bestehen kan / Vt conveniens inde omnino sit Electorum Solli-
citudini, in cujus partem Casareæ Sublimitati, juxta effatum 10
Sacratissimi Imperatoris Caroli IV. in A. B. c. fin. §. 1. in fin. consti-
tuti sunt, illorumque Consiliis & Curis, quibus die nocte-
que pro toto Imperio Romano laborant, ut dignam quandam
præ cæteris habeant sua Prærogativa fortunam, ut loquitur
Imperator justinianus in L. 3. in fin. C. De quadrienn. Præscript.*

Has igitur ELECTORVM PRÆROGATIVAS, cum hoc
Capite recensere sedeat sententia, melioris Ordinis ratione ita
illas tractabo, ut (1.) exhibeam hæc Jura, quæ Electores *hodiernum*
adhuc omnes præ Reliquis Imperii Statibus, *præcipua* habent, sub-
jectis (2.) Illis *Prærogativis*, quibus *Olim* quidem juxta tenorem II
A. B. radiarunt Electores, *hodie* vero cum reliquis Imperii Ordinibus
Communibus.

Ad PRÆROGATIVAS, quibus *Hodie* adhuc Electores præ
ceteris fulgent Imperii Ordinibus, communiter referunt Juris Pub-
lici Doctores (1.) Quod Augustissimus Imperator perpetuo Curia
Imperialis Stylo *ECCLESIASTICOS*, Illustri licet stirpe haud or-
tos, & ætate se sæpe majores, amabili ac suavi *NEPOTVM*, vulgo 12
Neuen/ *SECVLARES* vero *COGNATORVM*, vulgo Oheims no-
mine in Litteris, ad ipsos datis, publicisque Imperii Constitutio- 13
nibus compeller. Vid Reform. Maximil. d. Anno 1495. zu Worms in
pr. Dn Cruger. d. Fulgent. Novemv. Jurib. Part. spec. Disc. 1. §. 1. Vitriar.
in Inst. f. P. L. 3. Tit. 8. §. 26. Bæcler. Notit. Imp. L. 6. c. 2. & Baro Boi-
nebur.

- neburgius in *MS. inedito à Bœclero allegato, aliq. passim*. At, cum testan-
 tibus Litteris Imperatoris Inviētissimi, & vere Magni Leopoldi d.
 14 Ao 1666. Sep. responsoriis, Guidobaldo, Archiepiscopo Salisburgensi
 missis, itidemque & aliis, quas idem Augustissimus Imperator ad
 Comitem palatinum in Veldentz, Dn. Leopoldum Ludovicum¹⁰
 May 1685. dedit, (quas utrasque integras exhibet illustr. Dn. Kulpis in
 Comm. ad Menzamban. P. 1. c. 2. p. 288. & P. 2. p. 563.) nec non Diplo-
 mate, Aurea Bulla ornato, quo idem Imperator Leopoldus, 14. Octob.
 Anno 1674. Albertum Ernestum, Comitem ab Ottingen. Principali
 ornavit Axiomate, quode consuli pt. Imhoff in *Notit. procer.* p. 35. &
 Additionator ad Vitriary J. P. L. 3. T. 8. §. 26. Lit. A. Idem COGNATI, vul-
 15 go Oheim's elogium Philippo, Herzogen von Croy, Alberto Ernesto,
 Grafen von Dettingen/ & Leopoldo Ludovico, Pfalz-Grafen von Bel-
 den's tributum legatur, vereor, ut Titulus hic hodie amplius inter
 Principuas Electorum Eminentias, quibus reliquos Imperii principes
 non Electores superant, referri possit: Nisi quis dicere velit, Electo-
 16 ribus præfatos tribui Titulos *ex perpetua & Non interrupta Observantia*
necessitate, Reliquis vero Imperii principibus *ex libero Imperatoris arbi-*
trio & singulari ejus Clementia, & Gratia, aut in hunc, vel illum principem
 affectione: Cum negari haud possit, hujus Exempla esse rariora, sty-
 loque hodierno in Omnibus Imperii principibus non-Electoribus in
 Aula Cæsarea promiscue haut observari, ut jure hoc suo æque HI, ac
 17 IPSI urgere possint. Id interim (a) sine nota non est prætereundum,
 quod supra indigitata Titulorum differentia Electores *Ecclēsticos*
inter & Seculares in Compellatione Imperatoria, Better und Oheim/
 non semper stricte ab Imperatoribus sit observata, quod missis aliis
 18 Documentis abunde claret aus der Handhabung des Friedens / d.
 Anno 1495, in pr. & im Regiment zu Worms aufgerichtet / d. Anno 1521.
 19 Vbi omnes *indistincte* Electores Neven vocantur: Et ex Ordinatione
 des Regiments d. Anno 1500. Tit. Verbindung der Kayserlichen Ma-
 jestät und der Reichs-Stände. Vbi omnes *indistincte* Electores com-
 muni Oheim's nomine salutantur Limn. *Libr. 3. Jur. Publ. c. 3. §. 39. ex-*
que illo Additionat. ad Jus Publ. L. 3. T. 8. §. 26. & Cruger d. Fulgent.
Novemb. Jur. part. Spec. Membr. 1. Disc. 2. §. 4. Illustr. Dn. Rhietz in Inst.
 20 J. P. L. 1. T. 7. §. 4. (2) Quod Aliquando, rarissime tamen, dulcissimo
 FRATRIS Titulo Imperatores compellaverint Electores, notante
 Domino

Domino Crugero *d. Tr. Part. Spec. Membr. 1. §. in fin.* inque hujus as-
ferti fidem adducente Exemplum Ferdinandi III. Duci Bavariæ Maxi- 21
miliano, primo ex hac illustri Familia Electori, & Electori Saxoniae
ex singulari gratia, & pro redimenda illorum adfistentia *Frâtris* elo-
gium tribuentis. (3.) Quod notante Illustri Domino Lynckero *in Diss.* 22
de Muner. Direct. circa negot. Imperii c. 5. p. 21. Imperatores in Literis ad
comitia Imperii convocatoriis *in Secunda persona* scribere Electoribus,
Principes vero, non quidem simpliciter, ut *Comites*, sed juncta amica
compellatione, *deine Liebden/ tuizari* soleant. (4) Quod juxta moder- 23
num curiæ stylum *Seculares Electores* ab Imperatore *Serenissimi*, vulgo
Durchleuchtigst/ principes vero reliqui *Illustrissimi, vel Celsissimi*, vulgo
hochgebohrtne/ honorentur, paucis exceptis, qui Titulum *Durchleucht/*
magno labore redemerunt. Vid. Cruger. *d. Tr. §. loc. §. 5.*

(5) Quod Gallicæ, Reges alique omnes hodie Electores in si- 24
gnum eminentiæ præ aliis Imperii principibus, *Frâtrum, principes* 25
vero Imperii reliquos *Consanguineorum s. Cognatorum*, consuevis tantum 26
nomine compellent. Idem Cruger *d. Tr. Disc. 4 §. 4. Part. Spec. Membr. 1.*
alique.

Inter Prærogativas Electorales refertur (1.) Quod Electores, 27
tam in *actibus ad Imperialem Curiam spectantibus*, quam extra *Curiam Im-*
perialem, omnibus ac quibuscunque principibus anteferantur. Vid. *A. B.*
c. 6. pr. Limn. L. 3. c. 2. num. 4. Carpz. p. 10. S. 7. num. 8. d. Leg. Reg. Germ.
Cruger sæpe *alleg. Tr. part. Spec. Membr. 1. Disc. 5. p. tot. Schvveder. d. Tr.*
p. Spec. S. 2. c. 1. §. 9. Dn. Kulpis De Legat. Stat. Imp. c. 14. §. 12. Myler ad Ru-
melin A. B. Diss. 1. p. 3. §. 9. Wicquef. del' Election del' Empeur c. 9. p. 118. Quod
licet cum Schvvedero *d. l. ibique allegato Limneo & Dn. Kulpis proxime*
alleg. loc. juncto Dn. Schutz in Diss. 7. p. Vol. 1. Diss. 7. th. 19. Lit. C. Gastel,
d. St. publ. Europ. c. 9. Dn. Cruger cit. loc. alique, ad ipsos Reges exten- 28
dant, ut His etiam in *Actibus, ad Curiam Imperialem spectantibus*, (Extra
curiam enim Imperialem Regibus cedere Electores indubium est, Schwe-
der *d. l. p. 750. cruger d. Tr. part. spec. Membr. 1. Dis. §. 6. Crusius d. jur.* 29
precedent. Libr. 3. c. 14. n. 28. Buxtorf. ad A. B. th. 84. & Dn. Kulpis d. l. §. 24.)
præferantur Lectores, idque inde statum inare laborent, quod (1) ab- 30
surdum non sit *in majori dignitate constitutum*, pro ratione loci, vel
Temporis, posthabari *Minori, Majori dignitate* non aliter præcedentiam
tribuente, quam quando ad illum ordinata actum est, quoinde præ-
cedentia quæritur, *per jura imbi adducta*, (2.) Quod cum in Comitibus 31

de non recedendo ab illa, aliquot abhinc Seculis obtenta obser-
 52 vantia, qua in Imperio, & Exterorum Regum Aulis, immediate
post Regis Legatos, sui collocantur uti ex ipsis Recessus Electoralis,
 Die Präcedentz dero Gesandten und Residenten betreffend / verbis
 ad oculum pater, *ibi*: Als ist von Chur-Fürsten veranlasset / und ge-
 schlossen worden / sich dabey auch auf alle dienliche Mittel / und Wege
 zu maintainiren / und daß zu solchem Ende / von teden seinen Botschafft-
 ten / Gesandten / und Residenten / welche am Kays. Hofe / oder NB.
 andern Orten in oder NB. außern Reich geschickt werden / zu weisen
 und ausdrücklich anzubefehlen / in solchen ihren Verrichtungen am be-
 sagten Höfen / wie auch sonst / vorermeldten fremden Republicken
 und Fürsten Gesandten / und Residenten / keinesweges zu weichen / son-
 dern ihre Stelle obgedachter massen / nach der gekrönten Häupter Ge-
 sandten / Abgeordneten / und Residenten einzunehmen / darauf festiglich zu
 halten / und sich davon nicht vertreiben zu lassen. Vid. *Diar. Europ. P.*
24. p. 507. jung. Guiseppo Gizzius. *Italus in Libello hac epigraphe*
Neapoli edito Bilancia Istoricæ Politicæ è Giurridica, in cui le ragioni di
Præcedenza del Altezza Serenissima di Neoburgo & de Potenti, Signori Stati,
sia Republica de gli Olandesi, à favore de Neoburgo si pesano è. si considerano.

53 Omnium vero maxime se exserere PRÆROGATIVAM ELECTO-
 RUM præ cæteris Imperii Principibus in eo, quod ILLI SOLI, cun-
 ctis aliis exclusis S. R. J. Ordinibus, juxta *A. B. Tit. 1. pr. & Tit. 2.*
 toti Imperio de SUMMO provideant CAPITE, REGEMQUE ROMANORUM
 Soli, ad Actum Electionis nunquam convocatis aliis Imperii Stati-
 54 bus, eligant, inde *Electores*, & Churfürsten / Item Wahl-Herren / dicti,
Schweder. in Introd. ad J. P. Part. Spec. Sect. 2. c. 2. §. 1. Rhetz. in Inst. J.
P. Lib. 1. Tit. 6. 84. in fin. Onuphr. Panvin. d. Comit. Imp. c. 6. & Conring.
ad Lampad. P. 3. c. 4. 81. testis est, omni exceptione Major, Ipse Im-
 55 *perator Rudolphus II. in Decreto quodam Cæsareo, supra jam n. 9.*
b. c. adducto his verbis: Dann NB. die höchste Würde der Churfür-
sten / damit sie vor andern Königen / und Potentaten gezieret seyn / ist
diese / NB. daß sie einen Römischen Kays. dessen Hoheit / Autorität /
und Gewalt alle andere übertrifft / von der auch alle andere herfließen /
zu wehlen haben. Conf. (Limn. Lib. 2. J. P. cap. 2. §. 2. Brüning. de
Var. Univers. specieb. Crüger. seqq. all. Tr. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 1.
p. 154.

p. 154. Matthæus. *De Elect. Urban. c. 3. th. 1.* Illustr. Dn. Lyncker. in *Diss. De Font. Illustr. Decis. pag. 46.* Bœcler. *De Not. S. R. I. Lib. 6. c. 2.* ibique alleg. Baro. Boineburgius. jung. Vitriarius in *Inst. I. P. L. 3. T. 8. §. II.* ibique Additionator.

Quod eligendi Jus *primitus* quidem, ex conniventia Reliquo-
rum Procerum, durante interregno, post fata Friderici II. Impera-
toris, & inprimis tempore Aureæ Bullæ rebus non invigilantium
suis, ad *Solos Electores* videtur devenisse, Vid. Illustr. Dn. Rhetz. *d.*
l. ibique alleg. Dd. jung. Exc. Dn. Schurzfleisch. in Not. MS. De Reb.
Impr. ejusd. Ordin. præcip. pag. m. 36. ibi: Wie die Confirmation geschä-
he/ waren die andern Fürsten/ Herzoge/ und Grafen mit zugegen/ und
schwiegen sein stille/ da sie doch damahlen hätten Zeit gehabt zu contra-
diciren/ und haben also die Churfürsten eine Præminentiam Regiam
vor die andern Fürsten bekommen/ postea tandem ab Imperatore
Carolo IV. vi Aureæ Bullæ specialiter confirmatum, cunctisq; Electio-
num Actibus in hunc usque diem comprobatum. Conring. in *Diss. De*
Septemviris §. 31.

Huic insigni Præminentia proxima est (4) qua SOLIS hodie
ELECTORIBUS (excepto Rege Bohemiæ vid. Balthasar Venatur in *Re-*
lationibus Comitibus ubi refert, Leopoldum Ao. 1657. tanquam Re-
gem Bohemiæ, ad deliberationes circa conficiendam Capitulatione-
nem admitti voluisse, sed repulsam tulisse, cumque deinde moni-
ta ad illam formandam afferret, rejecta hæc quoque fuisse. Add.
Dn. Franckenstein in *Comment. MS. ad Bœcler. Not. S. R. I. Lib. 6.*
c. 8. pag. m. 234. verb. Etiam Capitulatio. docens: In Electione Jose-
phi Capitulationem reliquorum Electorum arbitrio confectam, tum
demum Bohemico Legato prælectam fuisse, ut si quid forte mone-
re adhuc, vellet, id faceret. Crüger. *sæpe alleg. Tract. Part. Gen. Disc.*
2. §. 10. p. 32.) noviter electo Regi Romanorum CAPITULATIONEM
præscribendi, Ipsumque cum suo, tum totius Imperii, omnium-
que ejus Ordinum nomine, Vid. *Principium Capit. Cesar. & Noviss.*
Leopold. & Joseph. junct. §. fin. mediante jurejurando adstringendi, ad
omnia illa capita, quæ in dicta Capitulatione continentur, sancte ser-
vanda, tribuunt facultatem. Vid. Dn. Rhetz. in *Inst. I. P. I. Lib. 1. Tit. 4. §.*
36. seqq. & Lib. 1. Tit. 6. §. 15. Dn. Franckenstein. in *Comment. MS. ad Bœ-*
cler. Notit. S. R. I. L. 5. c. 2. p. m. 334. Herman. Hermes. in *Fascicul. Jur.*
publ.

ratisbonensibus de Anno 1471. Ducis Burgundiæ caroli Legato, prærogativam Sessionis præ Electoribus prætendenti, cedere noluerint, id temporamenti fuerit ad inventum, ut peculiari è regione cæsaris
 32 versus ejus faciem Legati Burgundici sederent loco. Quodque Regis
 Angliæ Legatus una cum Nuncio Apostolico in coronatione caroli
 33 V. pompæ adesse noluerint, ne collocati post Electores *principalium*
suorum (verba sunt crugeri) Dignitati derogarent (4) Quod Marchio
 Brandenburgensis Ratisbonæ cedere rudolpho II. tum temporis so-
 34 lum Vngariæ regi, noluerit: Non sine ratione tamen de hac dubitari
 sententia posset cum Carpzovio d. Leg. Reg. Germ. C. 10. S. 7. §. 13. & Ru-
 35 melino p. 1. Diff. 5. ad A. B. th. 19. (1) Quia allegatus A. B. textus c. 6. id in
 36 specie ad Regem Bohemiæ viderur restringere: (2) Quia in capitulatione
 Leopoldina art. 5 & Josephina art. eod. expresse constitutum est, quod
 37 Legati Electorum cedere debeant *Exteriorum Regum Legatis* Et (3) Quod
Electores quidem *Regibus* æquiparentur, ipsi tamen Reges, non sint;
 38 Adductis (4) ab Adversæ sententiæ patronis in contrarium exemplis,
præferentiam Electorum præ exteris Regibus in actu curiali forsan non fe-
 39 liciter satis comprobaturis; rationeque (5) decidendi prima, in
 thesi quidem procedente, in *hypothesi* vero petitione principii labo-
 rante.

40 Sicuti autem *Electores* omnibus *principibus* etiam extra Celebratio-
 41 nem Curia in Imperio præferuntur, ita & Legati illorum *Primi Ordinis*
 42 *Regum* quidem cedunt *Legatis*, *principum* vero omnium, nec non *Rerum-*
 43 *publicarum Coronatarum*, etiam extra Curiam, & apud externos Reges vel
 44 *Principes* præferendi. Quod *Regum coronatarum Legatos* attinet, in
 Imperio, res hodie dubio caret, postquam capitulatione Leopoldina
 §. 5. & Josephi eod. art. assertum nostrum claris decisum est verbis, ibi:
 Nachdemmal sich auch eine Zeitlang zugetragen / daß Ausländischer Po-
 tentaten / Fürsten und republiquen / Gesandten &c. am Kayserlichen und
 Königlichem Höfen und Capellen die præcedenz vor den Churfürstlichen
 prætendiren wollen: So sollen und wollen wir ins fünffte solches wei-
 ter nicht gestatten: Wäre es aber Sach / daß neben denen Churfürstlichen
 Gesandten NB. der recht Titulirten / und gekrönten regierender Könige /
 Königlichem Wittben / oder Pupillen / denen die Regierung / so bald Sie
 Ihr gebührendes Alter erreicht / zuführen zustehet / und vermittelst in der
 Tutel oder curatel begriffen seyn / Botschafften zugleich verhanden wä-
 ren / so mögen NB. dieselbe denen Churfürstlichen Gesandten vorgehen /
 rhetz

Rhetz in *J. Jur. Publ. L. 1. T. 6. §. 9. Crugr. d. Tr. Part. Spec. Membr. 1. Disc. 5.* 45
 & 7. Sicuti etiam extra Imperium prærogativam Legatis Coronatorum
 Regum dubiam haud faciunt Legati Electorales, quemadmodum haud
 obscure colligere est ex concluso Electoralis Collegii de Anno 1671.
 his verbis: demnach bekant / was massen des Heil. Römischen Reichs
 Höchstlöblichste Churfürsten / in Krafft von Uralters competirender
 præminenz und Hoheit / wie auch von etlichen 100. Jahren her conti-
 nuirter observanz, weder an Kaysertlichen noch andern Höfen niemahlen
 einigen andern / als allein denen gecrönten Häubtern / auch Königl. Witt-
 ben und Pupillen / denen die Königl. Regierung / so bald Sie ihr gebührli-
 ches Alter erreicht / zuführen zustehet / gewichen und nachgegeben / oder nach
 durch ihre Gesandten weichen und nachgeben lassen / sondern jederzeit ihre
 Ehren-Stellen / gleich nach jetztgemeldten gecrönten Häubtern in Person
 und durch ihre Botschafften und Gesandte weggenommen etc. Certique
 Hodie juris est, Legatos Electorales extra imperium, non minus, quam in- 46
 Imperio omnium Principum Rerumq; publicarum Coronatarum Legatis, vi
 ejusdem Capitulationis Leopoldinæ & Josephinæ, §. 5. ibi: So
 mögen dieselbe (sc. Regii Legati) Denen Churfürstlichen Gesandten vor-
 gehen / denenselben aber NB. die Churfürstlichen Gesandten vor allen an-
 dern auswertigen Republicken und denen Fürsten in Person ohne Unter-
 scheid immediate folgen / præferri: Non obstante Decreto Cæsareo Im- 47
 peratoris Ferdinandi II. quo Legatis Reipublicæ Venetæ Anno 1636. teste
 Schvvedero *d. Tr. Part. Spec. Sect. 2. c. 2. §. 8* Kulpis *d. Legat. Stat. Imp. c. 14.*
 §. 23. in fin. Additionat. ad Vitriarii *Inst. I. P. L. 3. T. 8. §. 7. Lit. b. p. 692.*
 præcedentia præ Electorum Legatis tributa est, & maximo Fœderati Bel- 48
 gii nisu novissimo, quo suis Legatis præcedentiam præ Electorum Le-
 gatis asserere non dubitarunt, vid. omnino Schweder *d. l. §. 8.*
 & Dn. Kulpis *d. l. §. 25.* Nam sicuti hæc concessio, in *scis Electoribus* 49
 facta, Horum juri fraudi esse haud potuit, ita huic Decreto ex-
 presse iterum ad instantiam Electorum derogatum est, per 50
 Capitulationis Leopoldinæ §. 5. & Josephinæ §. 5. verba:
 Was auch dawider hiebevör per Decreta, und absonderlich 1636.
 Oder sonst vorgenommen und verordnet worden / forderist ab-
 gestellet / und krafftlos seyn solle. Batavi autem suo moli- 51
 mine nil effecere aliud, quam, ut perpetuum illi obicem po-
 situri Electores, denuo se Anno 1671. invicem arctius adstrinxerint,

publ. c. 9, q. 8. Crüger. *De Fulgent. Novem. Vir. jur. p. spec. Membr. 1. Disc.*
 2. Strauch. *Diss. Jur. P. L. 4. lib. 17. § 107. p. 105.* Idque ex Sequentibus
 58 potissimum rationibus : (1) Quod quamque teste Lehmanno in
Chron. Spirens. L. 2. c. 4. ante institutum Electorale Collegium, jure
 eligendi Imperatorem ea tempestate adhuc penes omnes Imperii Pro-
 cures residente, Universi Principes in plenis Comitibus electo certa
 59 quædam de gubernando Imperio proposuerint capita; Confirmata
 tamen postea Electorali Collegio eligendi Prærogativa, sensim et-
 iam à jure concipiendi Capitulationem, tanquam Electionis an-
 60 nexo, Reliquos Principes fuisse exclusos. (2) Quod Electores hoc
 jus ultra centenariam præscriptionem continua serie exercuerint.
 61 Et, ut ut (3) principes Imperii Non-Electores post tempora Rudol-
 phi II. Imperatoris, imprimis in Electione Matthiæ, Electoribus
 de hac Prærogativa controversiam movere cœperint, eamque
 62 (4) tam vehementer, tamque serio in Tractatu pacis West-
 phalicæ userint, ut in Instrumento Pacis Cæsareo - Svec. An-
 no 1648. Osnaburgis Westphalorum confecto art. 8. §. 1. & 3. clare
 disponetur, in posterum *perpetuam & certam* Capitulationis formulam
consensu Statuum communi in plenis Comitibus condendam esse, de-
 63 que hoc negotio (5) in Comitibus Ratisbonensibus Anno 1662. & se-
 64 quentibus strenue actum sit, tandemque (6) Anno 1664. sub finem
 Mensis Aprilis ab Electoribus Perpetuæ Capitulationis notula,
 65 (quam videre est apud Fritschium in *Add. ad L. in n. 7. c. 12. § Joh. Christ.*
Möldenern in Capit. Harmonic. p. 146. seqq.) concepta, Principibus
 66 Imperii oblata sit, Hique, cum neque in Ferdinandi IV. neque
 Leopoldi 1681. & Josephi 1690. Electione illorum suffragia & monita
 67 per omnia admitterentur, (7) Solenni interposita protestatione
 (quam contra Capitulationem Leopoldinam exhibet Author der
Grundfeste des Heil. Röm. R. P. 3. c. 3. in fin. contra Josephianam vero
 videre est apud Dn Muldener in *Capit. Harmon. p. 209. Lit. E. & T.*) præ-
 scriptam Capitulationem in passibus suo jure nocivis non attenden-
 68 dam esse, declaraverint, tamen serò nimis (8) Status Imperii hanc
 Prærogativam dubiam Electoribus faceretentaverint, centenaria præ-
 69 scriptione tutis, instrumento Pacis (9) disponente quidem, in proxi-
 mis à Pacificatione Comitibus de perpetua agi debere Capitulatione,
 70 non, vero adjiciente, si in istis, & sequentibus connexis perpetua Ca-
 pitula-

pitulatio non perficeretur, nullam Capitulationem valere debere, æque ac Juri Circulorum non derogatum est, redintegratione illorum non facta, licet in eodem Pacis Instrumento de *redintegrandis Circulis* non minus, ac de conficienda *Perpetua Capitulatione* disponatur. Formula (10) Perpetuæ Capitulationis ne hodie quidem à Principibus 71 approbata, nec olim forte unquam in effectum deducenda, Protestationeque Principum (11) Reprotestatione Electorum (quam exhibet Joh. Christ. Muldener. in *Capit. Harmon. p. 209. Lit. G.*) elisa, hac 72 que Capitulationem præscribendi Prærogativa adhuc ultimo in Electione Josephi, Regis Hungariæ actu possessorio, (12) confirmata. 73 74 Verum enim vero, cum ex hætenus dictis facile liqueat, non indu- 75 biam hanc esse Electorum Prærogativam, ad minimum *ratione Petitorii*, nec Privatorum sit, sibi in indecis hisce eminentioribus Prærogativis facultatem decidendi arrogare, Principibus reliquis pro admissione ad concipiendam Capitulationem urgentibus, (1) Legem fundamentalem, cujus vim habet Capitulatio Imperatoria, non à Solis Electoribus, sed Statibus simul esse conscribendam, argumento, (2) à ju- 76 re eligendi, ad jus præscribendi Electo Capitulationem, claudicante, cum illud *solum Imperatorem*, hoc vero *Universum* respiciat, Imperium; Tacito (3) Principum consensu, per expresse declaratum, 78 in Tractatu Pacificationis dissensum suum, totque (4) interpositas 79 protestationes revocato & eliso, Firmoque ipsis jure concurrenti ad concipiendam Capitulationem, partim (5) in Instrumento Pacis 80 Casareo-Svecio quæsito, partim etiam inde manifesto, quod (6) ipsi 81 Electores ipsis Principibus perpetuam Capitulationis formulam, suis *suffragiis* comprabandam, Ao. 1664. obtulerint; Nos missa hac,

Ad illam pergimus ELECTORUM PRÆROGATIVAM, qua (5) *singuli* præ omnibus aliis Imperii Ordinibus in Celebratione Curiae 82 Imperialis, imprimis vero in solenni Coronationis novi Regis Romanorum actu, *Illustrissimis Hereditariis defunguntur Officiis*, hodierno Curiae stylo, *Hohe Erbkund Erb-Nemter* dictis, & in specie juxta *Au-* 83 *ream Bullam* (1) MOGUNTINUS (Dn. Lotharius Franciscus de 84 Schönborn., Episcopus Bambergensis Mense Majo 1695. in locum Anselmi Friderici ab Ingelheim surrogatus) *Archi-Cancellariatu per Germaniam, A.B. c. 3. §. 2. & C. 2. §. 3.* HODIE etiam re ipsa per *Italiam &* 85 *Galliam*, cum quicquid, vel ex *Gallia*, quod tamen admodum exi-

Yyy yyy

guum

guum est, vel ex *Italia*, nomine Imperatoris & Imperii expediundum est, ab IPSO ad expeditionem promoveatur, omni, quicquid ex Archivo ea ratione superest, penes Ipsum residente. Vid. Illustr. Dn. Rhetz. in *Inst. Jur. Publ. L. 1. Tit. 9. §. 3.* Confer. Dn. Crüger De
86 *Fulg. Novemv. Jur. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. n. 5. seq.* (2) TREVI-
RENSIS (Dn. Johannes Hugo, Episcopus Spirensis Anno 1673.
87 Mense Junio Caroli Casparis à Petra factus Successor) juxta *Auream*
Bullam Archi-Cancellariatu per Galliam & Regnum Arelatense, Vid. *A. B. c.*
88 1. §. 12. (3) COLONIENSIS, (Josephus Clemens, Dux Bavarix,
89 electus in locum Maximiliani Henrici Mense Decembr. 1679.) *Archi-*
90 *Cancellariatu per Italiam*, Vid. *A. B. c. 1. §. 11.* Quorum quisque in so-
lenni Imperatoris Curia, in quo hæc celebratur Archi-Cancellariatu,
figilla Archi-Cancellariorum omnium, baculo appensa gestat, illaque
accumbenti Imperatori reverenter exhibet, reliquis duobus Co-Ele-
ctoribus Ecclesiasticis manum baculo simul admoventibus, sicque
in Mensa, ad id præparata, ante Cæsarem deponentibus, quo ab
Imperatore restituto, durante convivio solenni is solus Archi-Can-
cellariorum, in cujus Archi-Cancellariatu Curia celebratur, majus
sigillum Imperatorium, catena collo appensum, & ad pectus us-
que dependens tam diu gestat, donec finito convivio, à comitatu
Imperatoris in Curiam, vel Hospitium reversus, illud Vice-Cancell.
91 remiserit. *A. B.* (4) REX BOHEMIÆ (quem hodie repræsentat po-
tentissima Domus Austriaca, ex qua Modernus Inviçtissimus Impe-
92 rator LEOPOLDUS.) *Archi-Pincernatu*, *A. B. c. 4. §. c. 27. §.* Cujus
93 Officii intuitu per Sub-Officiarium suum in celebratione Curix, ac
Mensæ Imperialis poculum, vino aqua permixto impletum, antea-
94 que à se delibatum, Imperatori porrigit. (5) ELECTOR BAVA-
95 RIÆ (hodie Dn. Maximilianus Emanuel, Dux Bavarix) *Archi-Dapife-*
ratu, ex transactione cum Electore Palatino Heidelbergensi Ao. 1651.
inita, ipsi cesso, Vid. *Theatr. Europ. Ad Annum 1651. pag. 10. ibi*: Daß
Chur- & Pfalz auf gepflogene Tractaten / und Handlungen / den Erzh-
Truchseßischen Titul quitiret / und den Erzh-Schatzmeisters Titul / neben
einem neuen Siegel / aus welchem der Reichs-Äpfel gelassen / wieder an-
96 genommen. In solenni Processione Imperatori pomum Imperiale præ-
97 fert, idque inter insignia sua in Sigillo hodie ostentat. (6) SAXO,
98 *Archi-Marschallatu* (hodie Dn. Fridericus Augustus, Poloniae Rex)
A. B. c.

A. B. c. 4. §. 4. in cuius signum inter insignia habet duos gladios decussatim compositos, Imperatorii in Processionibus evaginatum præferens gladium. Vid. Albin. in Chron. Misn. Tit. 16. Limn. L. 3. c. 10. n. 29. 99 quorum pertinent veteres versiculi:

Zwey Schwerdt das Marschalln. Amt bedeuten/

Die Wändische Heyden auszuräuten.

Tempore Coronationis officium suum exercet avenæ mensuratione & distributione &c. *quo de infra cap. seq. pluribus* (7) BRANDENBUR- 100
GENSIS (Hodie Fridericus III. Marchio & vi Pacificationis inter, 101
Regem Poloniae & gloriosissimæ Memoriam ipsius Parentem *Fridericum Wilhelmum* Welavia 19. Septembr. 1657. initæ, absolutus Borussiae Ducalis Dominus) juxta *Auream Bullam, Archi-Camerariatu. Vid. A. B. c.*
27. §. 3. In solennibus Processionibus Regi Romanorum præfert, 104
Sceptrum, quod inter insignia ipsius etiam conspicuum est, Vid. Il-
lustr. Dn. Rhetz. in *J. J. P. L. 1. Tit. 13. §. 2. & Schweder. in Introd. ad J.* 105
P. Part. Spec. S. 2. c. 5. §. 11. p. 789. de cuius præstatione licet ipsi con- 106
troversia in Inauguratione Caroli IV. Aquisgrani à Duce Juliacensi,
in cuius clientela Civitas illa erat, fuerit mota, re tamen examinata,
pensitatisque Utriusque rationibus, pro Ludovico, tum temporis 107
Electore Brandeburgensi Imperator Carolus IV. pronunciavit. Vid.
Limn. in Addit. Tom. 2. ad Lib. 3. c. 11. n. 7. & Schwed. d. l. ubi addit: Ex
eotempore Marchiones Brandeburgenses quiete hoc jure esse fruitos. 108
In solenni Curia Cæsari pelvim exhibet & Mantile. Manutergii in 109
A. B. c. 27. §. 3. non fit mentio, usus tamen docuit, proxime adstan-
tes in exhibitione aquæ id tenuisse. Dn. Rhetz. *d. Tr. L. 1. c. 13. §. 3. in*
fin. Confer. Dn. Crüger. sup. all. Tr. Part. Spec. Membr. 11. Disc. 4. §. 13.
ubi docet: In novissimo Coronati Regis Ungariæ Josephi actu pro- 111
xime adstantes Electores id interim tenuisse. (8) COMES PALA-
TINUS RHENI (hodie *Johannes Wilhelmus Josephus*, Dux Neobur-
gensis,) juxta *Auream Bullam Archi-Dapiferatu. Vid. A. B. Cap. 1. §. 13. &* 112
c. 27. §. 4. hodie vero post supra memoratam transactionem, Archi- 113
Tthesaurariatu, Vid. subscriptio Noviss. R. I. De Anno 1654. Scutella ista in
Insignibus adhuc vacua, ob spem redituri ad se Electoratus Bavariæ,
cumque illo *Pomi Imperialis*, quo ante *Instrumentum Pacis. art. 4.* inter
insignia sua utebatur. Dn. Rhetz. *d. Tr. L. 1. T. 14. §. 3.* In Processione 114
solenni hodie loco *Pomi Aurei Imperialis*, (*Reichs-Äpfel*) gerit Co-
ronam,

ronam, & equo vectus in populum primos missiles nummos spargit,
 115 aureos, ac argenteos die Krönungs-Münze in Silber und Gold / in
 116 quorum uno latere Regis Romani noviter electi Nomen, in altero An-
 117 nus cum Die coronationis in perpetuam memoriam leguntur. In
 nummis missis in novissimo Josephi Regis Rom. electi Coronationis
 actu hæc striete non sunt observata, sed in illorum una parte visus
 fuit SOL, darunter ein Schwerdt / mit einem güldenem Lorbeer-Zweig
 umwunden / adjecto Symbolo: *Amore & Timore*, in altera die Römische
 Königliche Cron cum subscriptione: *Josephus, Rex Ungarie, Coronatus*
 118 in Regem Romanorum Augustæ: Die 26. 1690. Hisce Octoviris (9) Ao. 1692.
 9. Decembr. ex Illustri Guelfica Domo Primus accessit Imperii Ele-
 ctor, Imperatoris ac Electoralis Collegii suffragiis creatus, solenni-
 119 que Pompa investitus, & nuperrime denatus, Novemvir Dn. ERNE-
 STUS AUGUSTUS HANNOVERANUS, Episcopus Osnabruga-
 119 gensis, (cui hodie in Episcopatum successit Carolus Josephus Dux
 Lottharingiæ) Brunsvic. & Luneb. Dux, contradicentibus adhuc
 120 hodie plurimis Principibus Non-Electoribus, cui quidem Sacratiss-
 simus Imperator *Archi-Vexilliferatus* Officium, des Reichs-Panier-
 Amt / oder Reichs-Fendrichs Amt / und prædicat, cum *Imperii Vexillo*,
 des Heil. Römischen Reichs Haupt-Panier / jure hereditario gratio-
 sissime derulit, *Vid. Recess. inter Imperatorem & Domum Brunsvicensem ac*
Luneb. in punct. Elect. art. 4. ibi: Weiln ferner bey ieder Chur ein gewisses
 Reichs-Erz-Amt / und Reichs-Insigne gewidmet / so ist wegen jenes das
 Amt des Reichs-Panier-Herrn / und in diesen die Reichs Fahne von uns
 allergnädigst beliebt worden: Dafern jedoch auf den in dem Westphä-
 lischen Friedens-Instrument gesetzten / und in Gottes Händen stehendem
 Fall / welchen der Allerhöchste verhüten wolle / der Achte Electorat aus-
 ausgehen würde / so soll an statt des vorgedachten Erz-Amts / und Reichs-
 Insignis, das Erz-Schatzmeister-Amt und das dazu gehörige Insigne
 diesen Neundten Electorat zugeignet und gewidmet seyn. *Vid. Crüger-*
d. Tr. P. Spec. M. 2. D. 4. §. 23. interposita tamen contradictione & pro-
 121 testatione in primis Ducis Württembergensis, *Vid. Aub. Deduct. Würt-*
 122 *tenb. De Anno 1693.* factum est, ut Hannoveranus de Archi-Vexillife-
 ratus Imperii Officio ab Imperatore nondum sit investitus. Dn. Crü-
 ger. d. l. ibi: Und ist in der Investitur nicht nur von dem Reichs-Panier-
 Amt insigni in particulari, sondern insgesamt von allen Erz- und Erb-
 Amt

Quint abstraheret morden: Quod tanquam Notabile observavit idem, 123
 Author, cum alias de *Electoratu* investendus, statim etiam *Officium*,
 ceu illius annexum simul in feudum accipiat: Hancque tunc tempo- 124
 ris in suspenso relictam rem, hætenus meliorem haud nactam esse
 exitum, collectu inde haud difficile est, quod campus iste Insigni
 Imperii destinatus, in insignibus Hannoverani adhuc conspiciat-
 ur vacuus.

Inter PRÆROGATIVAS ELECTORUM refertur (6) quod 125
 peractis Coronationis solennibus, præstitisque noviter electo Rom,
 Regi, Mensæ accumbenti, Officiis suis *singuli singulis in eodem cum Ipso*
Imperatore cœnaculo accumbant Mensis, separatim stratis, splendidissime-
que instructis, auro & argento maximi valoris præfulgente. V. d. A.
B. c. 28. §. 3 & 4. Ubi simul additur: Quod quamvis *Ecclesiastici Ele-* 126
ctores officio suo ante Mensam Imperatoris benedicendo peracto, sta-
 tim Mensis sibi stratis assideant, etiamsi *Electores Seculares* nondum
 sua expleverint ministeria, Hi tamen ad Mensas sibi paratas se lo-
 care ante non possint, quam singuli Co-Electorum munia fecerint
 sua, illo qui prior officium suum præstitit, tamdiu juxta Mensam
 sibi stratam stando reliquos expectante, donec & Hi omnes suis Of-
 ficiis rite expeditis, ad suas Mensas accesserint. Sicuti autem dicta 127
 in Electoribus in persona *presentibus* tantum procedunt, (absentium 128
Legatis in reliquis quidem omnibus Dn. Principalium personas repræ-
 sentantibus, ad Mensam tamen absenti Domino principali deputatam,
 proque ipso apparatam, non sedentibus, testante id, aliis priorum
 temporum exemplis consulto omissis, inprimis Coronationis Impe-
 ratoris Leopoldi & novissimæ, Josephi historia, ex qua liquet, mis- 129
 sos ad illam Panegyrim *Bavaricos & Brandenburgicos* Legatos, Mensis
 Dominorum Principalium non assedisse, neque in Coronatione ul-
 tima, Regis Bohemæ, Electoris Saxonæ, & Brandenburgensis Lega 130
 tos absentium Dn. Principalium Mensas, in quibus nil, nisi duæ, ci-
 bis vacuæ Scutellæ coopertæ appositæ fuere, occupasse, sed abiisse,
 omnes *Conf. Theatr. Europ. Tom. 8 p. 553. Dn. Rhetz in J. J. P. L. 1. T. 4.*
§. 58. Ita in *Principibus Non-Electoribus* hæc conspicitur differentia, 131
 quod *Uni* omnes *mixtim* Mensæ, in eodem conclavi positæ, assideant,
 nec *singuli separatim* suis utantur Mensis, docente id iidem Coronatio-
 nis Leopoldi & Josephi historia; Itidemque, quod (2) ELECTO- 132
 RUM

- RUM Mensæ omnes ejusdem sint altitudinis, exque Lege Carolina sex, ex Consuetudine vero moderna tribus pedibus IMPERATORIS & IMPERATRICIS, si adest, ex præscripto Aureæ Bullæ tribus ex observantia vero, uno pede depressiores, Ipsorum contra PRINCIPUM NON-ELECTORUM Mensis uno adminimum pede, seu gradu elatiores deprehendantur ELECTORUM Mensæ. Vid. Dn. Schwed. in *Intr. ad J. P. Part. Spec. Sect. 1. cap. 2. §. 45.* Dn. Crüger. *sæpe*
 133 *all. Tr. Part. Spec. M. 1. D. 8. §. 2.* Quibus (3) Hi tecto Capite, nisi &
 135 Ipse Imperator Capitis tegumentum deposuerit, (4) sub Uraniscis vel Cælis Portatilibus, vulgo untern Himmel oder Baldachinen *Vid. Relationem Coronat. Joseph. Reg. Rom. ibi*: Es waren der abwesenden Ehurfürsten ihre Sesseln unter besondern schönen Baldachinen / so sehr kostbar / theils von Golde / theils von Silber gestickt / theils von rothen Sammet mit breiten guldnen Borten und schönen guldnen Franzen eingefasset waren / prächtig anzusehn / etc. accumbunt, habentibus à tergo suum adjunctum (5) *Repositoryum*, sine *Abacum Vasarium* Regium, in quo splendoris & Magnificentiae causa singuli sua suppellectilia aurea, & argentea ostentant: ILLIS contra Mensæ suæ (a) *Uranisco & Cælo pensili*, nec non (b) *Credentia* sive *Abaco Vasario* carenti, (c) *aperto capite assidentibus*, Vid. Schweder. *d. l.* Sprenger. in *pag. J. P. 181.* Vitriarius *J. J. Lib. III. §. 20. ibique* Addition. Fürstner. *De Jur. Suprem. Sc. c. 49.* Bœcler. in *Not. S. R. I. L. 6. c. 2. ibique* Dn. Schurzfleisch in *Not. & Dn. Franckenstein jung. Dn. Wagenseil. De Official. Imper. c. 9. §. 25. seq. & Dn. Crüger. tit. I. §. 5. p. 129.* Ubi ex Pastorio in *Laur. Act. Publ. Europæ, P. 2. 57.* idem in ultimis Coronationis Leopoldi & Josephi actibus ita observatum fuisse refert.
- 138 SEPTIMA ELECTORUM PRÆROGATIVA exserit se potissimum circa COMITIORUM INDICATIONEM, in eo (1) conspicua, quod imperator *Universalis* Reip. Romano-Germanicæ Comititia indicare haud possit, nisi *prærequisito omnium Electorum consensu* per Capit. Caroli. V. *art. 12.* Ferdinandi IV. *art. 14.* Leopoldi, *art. 17.* & Josephi. *art. 16.* ibi: Und sonderlich keinen Reichs-Tag vornehmen oder
 139 ausschreiben / ehe und bevor darzu um der VII. (Regis enim Bohemiæ in hoc negotio extra Diætas Electionis novi Regis Romanorum, Vid. Limn. *ad A. B. cap. 4. §. 1. Observ. 9.* Goldast. in *Reichs-Sagung. P. 2. n. 178.* ibique adductum *Decretum Electoralis Collegii* nulla habetur ratio. Vid.

Vid. Dn. Rhetz. in *I. I. P. Lib. 1. Tit. 10. §. 2.* Conring. *De Comit. n. 17.* Schweder. *d. Tr. P. Spec. Sect. 1. c. 30. §. 5.*) Churfürsten Consens, und Bewilligung durch sonderbahre Schickung angehalten. Conf. R. A. de Anno 1559. §. derowegen wir auf vorgehabten stattlichen Rath, R. A. de Ao. 1570. §. haben wir eine gemeine Reichs-Versammlung. R. A. de Ao. 1576. §. Als haben wir mit Recht R. A. de Ao. 1598. §. Als aber darzwischen. R. A. de Ao. 1603. Hierum / und diemell & R. A. de Ao. 1654. Mit Rath und Gutbefinden der Sämmtlichen / Unser und 140
des Heil. Reichs Churfürsten *ic. in tantum, ut si neglecto Electo- rum consensu, comitia indixerit, actus indictionis sit ipso jure nul- lus.* Schweder. *d. Tr. §. loc. §. 3.* Reliquorum Principum consensu 141
hic neutrquam prærequirendo, *Vid. all. Capitul. §. R. I. (2) Quod Ele-* 142
ctores necessitate ac utilitate Imperii exigente, Comitia Cæsari sua- dere possint, eidemque Authores existere ad indicendos publicos Statuum conventus, *Vid. R. A. de Anno 1641. Capit. Leopold. art. 17. & Joseph. art. 11. ibique* Oder sie uns NB. von selbstem des Reichs Anliegenheit halber / datum Unterthänig angelanget / und erin- nert. Ad prævium ipsorum monitum non facile ab Imperatore de- 143
negandos. *Vid. proxime all. loc. jung. Noviss. Imp. Rec. De Anno 1654.* 192. (3) Quod Imperator ante indicenda Statibus publica comi- 144
tia, cum *solis Electoribus, reliquis Imperii Ordinibus itidem exclusis, com- municata illis publicorum horum conventuum CAUSSA, de LO- CO, deque TEMPORE Comitiorum deliberare teneatur.* Vid. Capitul. Ferdinandi IV. *art. 14. Leopoldi. art. 17. & Josephi. art. 16.* ibi: Und sich mit denselben (sc. VII. Electoribus) so wohl der Zeit / als Wahlstatt halber verglichen. Arum. *De Comit. cap. 5. §. 27. in fin.* Schweder. *proxime all. loc. Crüger. Part. Gen. Disc. 6. (4) Quod in* 145
Comitiis Imperialibus *Electores non mixtim, ut olim, cum Principi- bus unum faciant Collegium, sed separatim ab hisce in votando & con- sultando instituant Curiam, Einen gesonderten Chur-Fürsten Rath.* *Vid. Leopold. Capit. art. 36. & Joseph. art. 35. ibi: Bey ihrem beson- dern Rath geruhiglich bleiben / und ungedrängt lassen.* Conf. Dn. Rhetz. in *I. I. P. Lib. 1. Tit. 6. §. 5.* Schwed. *Part. Spec. Sect. 2. cap. 2. §. 5. Mauri. De R. J. n. 18. Lehman. in Chron. Spir. L. 7. cap. 12. pag. 997. Vitriar. d. l. L. 3. T. 8. §. 2. pag. 689. & Crüger. d. Tr. p. 68. seqq.* (5) Quod in votando & sedendo indubia hodie *Electoribus compe-* 148
tente

- 148 *tente Prærogativa, Collegii & Curia Electoralis vota ex multorum sententiis tantum in Comitibus valeant, quantum dimidia partis Ordinum in Universo Imperii Senatu suffragia sunt valitura. Vid. Fürstner. De Suprem. Princip. Germ. cap. 40. Bœcler. De N. & S. R. 7. Lib. 3. cap. 2. Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 6. n. 5. Crüger. d. Tr. M. I. D. 6. §. 15. Vitriarius. in 7. 7. P. Tit. 8. Lib. 3. §. 4.*
- 149 **AD PRÆROGATIVAS ELECTORUM** pertinet VIII. Quod
- 150 *Ipsi Electores, quoties, & ubi ipsis visum fuit (Rege Bohemia ex-*
- 151 *cluso, nisi in tali conventu Electorali De Electione Regis Romanorum,*
agatur, Vid. cautio Uladislao Bohemia Regi à ceteris Co-Electo-
ribus, Anno 1489. tradita, ap. Goldastum. P. 2. der Reichs. Sa-
kungen p. 178. Limn. ad A, B, C. 12, §. 2. Obs. 4. Schvveder. d. Tr. Part.
Spec. Sect. 2. c. 2. §. 6.) particularia Comititia sine specialis Imperatoris
venia impetratione, vel aliorum Principum interventu, agendi, ha-
- 152 *bendique gaudeant jure, ne ipso quidem Imperatore hosce con-*
ventus prohibere, aut impedire valente, Vid. Capit. Caroli. V. art.
5. Ferdinandi. I. art. 5. Maximiliani art. 3. Rudolphi art. 4. Matth,
art. 4. Ferd. II. art. 4. Ferdinandi III. & IV. art. 5. Leopoldi & Jo-
sephi art. 6. ibi: Wir lassen auch zu / daß die sieben Churfürsten ie zu
Zeiten vermöge der güldenen Bull und Observantz, nach Gelegenheit
und Zustand des Heil. Reichs zu ihrer Nothdurfft / auch so sie beschwer-
liches Obliegen haben zusammen kommen mögen / dasselbe zu beden-
cken / und zu rathschlagen / daß wir auch nicht verhindern und irren
und derohalben keine Ungnade oder Widerwillen gegen ihnen sämt-
- 153 *lich / oder sonderlich schöpfen / und empfangen wollen. Vid. Schvve-*
der. Part. Spec. Sect. 2. cap. 2. §. 6. Vitriar. Inst. 7. P. Lib. 3. Tit. 8. §. 3.
inibique Additionator: ubi simul addit istiusmodi Electorales Con-
ventus celebratos esse (1) Francofurti ad Mœnum 1486. & 1657.
(2) Herbipoli 1502. (3) Baccharachii 1598. (4) Fulda 1608. (5) No-
rinbergæ 1611. 1619. & 1640. (6) Mulhufi 1627. (7) Ratisbonæ 1630,
& 1639. (8) Moguntia 1642. (9) Pragæ 1652. (10) Augusta Vinde-
licorum 1689. Conf. Joach. Cluten. & Samuel Rachel. d. Comit.
- 154 *Elect. junct. Crügero. in sep. all. Tr. P. Spec. Memb. 2. Disc. 7. §. 10. Sunt*
autem hæc Electorum, Comititia, quæ vulgo Chur-Fürsten / item Col-
legial- und Wahl-Tage appellantur, duplicis generis: Instituan-
tur enim vel Caesaris monitu, vel proprio Electorum motu & Consilio:
Pri-

Priora sunt Conventus Imperatoris, & Electorum *authoritate* Cæsaris 155
per Moguntinum Electorem indicti, in quibus de Imperii, Orbisque
salute, & ad hanc pertinentibus negotiis consultatur, & agitur: *Poste-* 156
riora sunt Conventus Electorum toties à Moguntino indicti, quoties
id vel totius Imperii necessitas, vel *Collegii Electoralis* iudicium, ac au- 157
toritas postulaverit: Quæ inter hæc notabilis intercedere videtur dif-
ferentia, quod prioris generis Conventus non, nisi *sciente Imperatore*,
instituantur, in illis vel personaliter, vel per Legatos comparere so- 158
lito: Posterioris generis vero *ipso ignorante* quidem *indici*, vix tamen
ipso inscioperagi possint. vid. Schvveder. d. l. Limn. ad A. B. C. 12. n. 2.
observ. 13. p. 712. & Addition. ad Vittr. Lib. 3. T. 8. §. 4. Lit. A. Alique
passim.

PRÆCIPUI JURIS ELECTORALIS *præ reliquis Imperii principibus* IX. 157
Nota & Argumentum est certissimum, quod *Imperator* solus absque
Illorum (excluso tamen & hic Bohemo, Lim. Ad Capitul. Leopold. art. 22.
Schvveder. P. Spec. S. 1. c. 20. §. 3. Add. ad Vitriarium L. 3. Tit. 4. §. 6. Lit. a. 158
Crüger. d. Tr. S. Spec. M. 2. §. 4. Disc. 8.) consensu (I.) Hodie neque ipse,
nova vectigalia instituire, aut augere, neque aliis facultatem nova instituendi,
aut instituta augendi concedere valeat. per Capitulationem Leopoldinam
§. 21. & 24. & Joseph. §. 20. *ibi*: Wir sollen und wollen auch insonderheit
nun hinfüro keinen Zoll von neuen geben/noch einige alte erhöhen oder pro-
rogiren lassen/ auch vor uns selbstnen keinen aufrichten/ erhöhen oder pro-
rogiren/ es sey denn die Benachbarte und interessirte Stände/ und dero
erfordertes/ auch in gebührende consideration ziehendes Gutachten vor-
hero darüber vernommen/ und hernacher aller NB. und je der sieben Chur-
Fürsten Wissen/ Willen/ Zulassen/ und Collegiat-Rath/ einhelliger
Schluß also/ und dergestalt in diesem Stücke vorgangen/ daß keines
Churfürsten Widerrede/ oder Dissens dagegen/ sondern alle und jede dero
Collegial-Stimmeneinmüthig seyn/ massen wir dißfals NB. die Majora
nicht attendiren/ auch ohne vorhergehende Vnanimia zu keinen Stande
bringen/ und den supplicirenden mit seinem Begehren gänzlich hinweg
und abweisen/wie auch alle diejenige/so um neue Zoll/es sey gleich zu Was-
ser oder Lande/ oder der alten Erhöhung/ prorogation anhalten werden/
einer Collegial-Versammlung zu erwarten/ erinnern/ und neben dem Chur-
fürstlichen Collegio jedesmahl dahin sehen sollen/ und wollen/ damit durch
die ertheilte neue Zölle und Concessionen andre Churfürsten/ Fürsten und
Stände

- Stände/ an ihren vorhinhabenden Zoll-Einkünfften keine Verringerung/ Nachteil und Schaden zu leiden haben. & art. 23. ibi: Demnach dem solche Zoll-Regal, und Privilegia NB. allein von Römischen Kaysern und Königen mit Bewilligung der sieben Churfürsten/ nach Ausweisung des 20. art. im Reich ertheilet/ und gegeben werden. Vid. Illustr. Dn. Rhetz. in 7. 7. P. Lib. 1. Tit. 4. §. 36. & L. 1. T. 6. §. 24. seq. Item. L. 2. T. 15. §. 2. seqq. Schvveder. P. Spec. S. I. c. 20. §. 2. Vitriar. in I. I. P. Lib. 3. Tit. 8. §. 29. Bœcler. De N. S. I. R. Lib. 6. c. 2. §. 16. pag. 165. Crüger. De Fulg. Elect. jur. part. Spec. Membr. 2. 159 Disc. 8. per tot. Stryk. in Not. ad Lauterb. Tit. De Publican. verb. Cum statib. ibique: Exc. Dn. Præses. Nec obstat dictis, quod ex allegatis verbis art. 20. Josephianæ Capitulationis videatur hic & reliquorum Statuum consensum esse exigendum, non suffecturis solius Imperatoris, & Ele- 160 ctorum suffragiis: In qua opinione sunt multi Juris publici Ddrum, quibus protestatio Lubecæ nomine Civitatum, confirmationi novi Telonii, Comiti Oldenburgensi in fluvio visurgi Anno 1623. ab Imperatore Ferdinando II. in feudum Imperii consensu Electorum concessi, factæ à Ferdinando III. 1638. & 1643. & in Instrumento Pacis 1647. solenniter opposita die 8. Febr. 1649. his verbis: Weilen bewußt/ daß Reichs-Städtische Collegium den prætendirten Oldenburgischen Wasser-Zoll niemalsen approbiret/ sondern deßhalben eine Declaration- und Protestation. Schrift von denen Stadt. Colnischen Gesandten/ als p. t. Reichs-Städtischen Directore eingeliefert/ so wolte man sothane declarationem, und Dissensum in solennissimo hoc actu htemit nochmalen widerholet/ benebenst feyerlich contestiret haben / daß durch die extradirende Reichs-Städtische Ratificationes man davon keines Weges abgewichen/ noch ermeltes Zolls insertionem darunter begriffen/ weniger aber zu selbiger Guaranda sich einiger massen verbunden haben wolte/ de eo semel, pro semper protestando. vid. Vitriar. d. t. non parum suffragari videtur. Aliud enim est Statuum vicinorum sententiam per modum monendorum/ als ein Gutachten/ requiri, ut audiantur, suum monstraturi interesse, & præjudicium; Aliud vero illorum sententiam per modum suffragii, consensus & voti desiderari. Illud fundatur in all. §. 20. Hoc vero solis tribuitur Electoribus d. l. & §. 23. ibi: allein: 162 Quem vero supra allegata Civitatum protestatio habuerit effectum, illamque subsecuta Civitatis Bremensis Oppositio, ex Vitriario & Crügero d. l. exque famosissima illa in bannum dictæ Civitatis decla-

declaratione cognitu est facillimum. Vid. Dn. Stryk. in Not. ad Lauterb. d. t. Illud vero hic notam meretur (a) Quod consensus hic Electoralis hodie non amplius, ut olim, Collegialis sit, vel secundum *163* *Majora* æstimetur, sed *Totalis*, ita ut omnes & singuli Electores in casum *novi vectigalis*, vel *augmenti veteris* consentire teneantur, adeo, ut uno dissentiente concessio facta, haud sit valitura per *all. art. 20. Joseph. Capit. ibi*: und hernacher aller und jeder sieben Churfürsten/ mit einhelligem Schluß/ daß keine Widerrede und Dissens dagegen/ sondern *164* alle und jede Collegial-Stimmen einmuthig seyn/ massen wir deßfalls die *majora* nicht attendiren/ auch ohne vorhergehende Vnanimia zu keinem Stande bringen &c. Vid. Dn. Rhetzius d. l. L. 2. T. 15. §. 3. Crüger. d. Tr. Memb. 2. part. Spec. Dist: 8. §. 4. (b) Quod Status Imperii novum vectigal impetraturus, *Electo-ribus*, illorumque *Ministris*, *165* & *Subditis* immunitatem teneantur promittere, nisi hac non præstita, carere vectigalis jure velint. Vid. *art. 23. Leopoldinæ*, & 22. *Josephianæ Capitulationis*, verbis: Daß Sie mehr gedachte Churfürsten/ dero Gesandten und Räte/ und dero Wittben und Erben/ bey ihren Ein- und Abzuge/ wie auch ihre Unterthanen/ Diener/ zugewante/ und andere befreyte Personen/ auch dero selben Haabe und Güter mit solchen von neuen gegebenen/ erhöhten oder prorogirten Zöllen nicht beschweren/ sondern an allen und jeden Orten ihrer Fürstenthümer und Länder mit ihren Wahren und Gütern Zollfrey durch passiren/ verfahren/ und treiben lassen/ sich auch sonst der Zolls Erhöhung halber gewisser vorgeschriebener massen verhalten/ und darüber vermittlest eines sonderlichen Revers gegen die Churfürsten kräftiglich verbinden sollen; die aber solche Revers noch nicht von sich gegeben/ auch NB. bey Verlust des concedirten Privilegii dahin erinnern/ und anhalten/ sich hierin der Schuldigkeit zu bequemen/ und angeregten Revers ohne längern Verzug heraus zu geben/ und denen Churfürsten einzuhändigen: Denen aber/ so ins künfftige obbeschriebenen massen neue Zölle/ oder der alten Ersteigerung oder Prorogation erhalten werden/ wollen wir NB. vor Herausgebung solcher Revers unsere Kayserliche Concessionen keines weges ausfertigen noch ertheilen lassen.

(II.) Quod Imperator nemini sine Electorum consensu facultatem *166* *Officinam habendi Monetariam*, *cudendique Monetam Imperialem*,
 Zzz zzz z
 vulgo

vulgo die Münz-Gerechtigkeit / und Münz-Stätte zu halten / concedere possit, licet reliquorum Statuum consensus plane negligatur. Vid. Capit. Matth. art. 37. Ferdinandi II. art. 33. Ferdinandi III. art. 37. Ferdinandi IV. art. 35. Leopoldi, art. 34. & Josephi, art. 33. ibi: Wir sollen / und wollen durch hinfüro ohne Vorwissen / NB. und absonderliche Einwilligung und Consens der sieben Churfürsten niemandes / wes Standes / oder wessen der sey / mit NB. Münz-Freyheiten und Münz-Städten begaben und begnadigen. Imo ne legitime amissum monetandi jus, *absque Collegiali Electorum consensu* valeat restituere Capit. Joseph. d. art. 33. ibi: auch wo wir beständig befunden / daß die jenigen Stände / denen solches Regal und Privilegium verliehen / das selbe dem Münz-Edict, und andern in desselben Verbesserung erfolgten Reichs-Constitutionen zugegen mißgebraucht / oder durch andre mißbrauchen lassen / und sich also ihrer Münz-Gerechtigkeit ohne fernere Erkänntniß verlustig gemacht / ihnen solches Regal verbieten / sondern auch einen solchen privirten Stand / ohne Vorwissen und Bewilligung der Churfürsten nicht restituiren. Vid. Schvved. Part. Spec. S. I. c. 22. §. 1. seq. Crüger. d. Tr. S. Spec. M. 2. Disc. 9. per tot. Vitriarius in J. J. P. L. 3. T. 8. §. 29. Boecler. de N. S. A. I. L. 6. c. 2. §. 16. & Rhetz. in J. J. P. Lib. 1. T. 6. §. 27. & L. 2. Tit. 16. §. 1. ubi tamen recte monet §. 3. *Totalem hic non desiderari, sed sufficere, Collegialem Electorum consensum, non ob-*
167
168 *stantibus art. 34. Leopold. Capit. & art. 33. Joseph verbis: absonder-*
169 *liche Einwilligung der VII. Churfürsten / utpote quæ pristino juri, quo soli*
olim Imperatori licuit jus monetandi Imperii Statibus indulgere, Vid.
170 *Kaysers Ferdinandi neue Münz-Ordnung §. 178. opponuntur, non*
170 *vero singulorum Electorum consensum requirendi inferant ne-*
170 *cessitatem.*

171 (III.) Quod solus Imperator *absque Electorum consensu* aperta Imperii Feuda Majora, seu Regalia, aliis in feudum iterum dare, vel Expectantias super ipsis concedere haud valeat. Vid. Capit. Ferdinandi IV. & Leopoldi art. 30. juncta Josephiana art. 29. ibi: Wann auch Lebenden Reich / und uns bey Zeit unser Regierung / durch Todesfall / oder Verwirckung eröffnet / und lediglich heimfallen werden / so etwas merckliches ertragen / als Fürstenthümer Graffschafften / Städte / und dergleichen / die sollen und wollen wir NB. ohne Vorwissen der sieben Churfürsten ferner niemand leyhen /

lehen / und NB. niemand einige expectanz oder Anwartsung dar-
 auf geben 2c. Et mox: So sollen auch die Lehen, Brieffe und Ex-
 spectantien über des heiligen Reichs angehörige Lehen / welche bey ei-
 ner andern / als Unser Reichs-Canzley ohne Vorwissen der Herren
 Churfürsten inskünfftige ertheilet / und ausgefertigt werden möchten / ganz
 ungültig seyn. Vid. Stryck. in *Ex J. F. C. V. 90. q. 10. 172*. Kulpis in *Not. ad*
Monzamb. cap. 5. T. 15. Schvveder. in *J. ad J. P. Part. Special. S. 1. c. 23.*
§. 10. Rhetz in *J. J. P. L. 1. T. 1. §. 16. & L. 1. T. 6. §. 21*. Conringius in *Lam-*
pad. P. 3. c. 5. §. 26. Reinkingius de *R. S. & E. 1. Class. 2. c. 9. num. 165.*
Vitriar. in J. J. P. L. 2. T. 1. §. 16. Bœcler. de *N. S. R. J. L. 6. c. 2*. Strauch.
 in *Dise. Exot. 3. th.* Cui restrictioni facultatis Cæsareæ ratione aper- 172
 torum feudorum Imperii Regalium, aliis sine prævio Electorali
 consensu iterum non concedendorum, sicuti primum ansam dedit
 Capitulatio Caroli V. *art. 3.* ibi: Wann auch Lehen dem Reich / und
 Uns bey Zeit Unser Regierung eröffnet werden / so sollen und wollen wir
 ferner niemand verleihen / sondern zu Unterhaltung des Reichs / Un-
 ser und Unserer Nachkommen / der Könige und Kayser behalten / ein-
 ziehen und incorporiren 2c. profundamento hanc Status habens ra- 173
 tionem, ut hac via auctis pedetentim Imperii redditibus, ceteroquin
 sat exiguis, si aliquando placuerit Electoribus alium quempiam
 Principem extra Potentissimam Domum Austriacam ad fastigium
 Summæ in Imperio Dignitatis evehere, huic non desit, unde Splen-
 dorem & Dignitatem suam commode tueri possit; Ita supra dictam
 rationem Imperatores prævidentes, vix hætenus ullum apertum 174
 Imperii feudum regale ad ductum modo adductæ Capit. Caro-
 linæ sibi retinuerunt, sed potius nociva Imperio liberalitate in
 alios iterum transtulerunt, Vid. Illustr. Dn. Rhetz. in *J. J. P. L. 1.*
T. 6. §. 16. in fin. Quod inter alia, ex exemplo Ducatus Mecklenbur- 175
 gensis, pulsus ditionibus suis à Ferdinando II. Anno 1628. Ducibus
 Meckl Adolpho Friderico, & Johanne Alberto, Wallensteinio iterum
 concessi, & Heroico Gustavi Adolphi, Regis Sueciæ, omnem laudem
 supergressi facto, Optimis hisce Principibus Anno 1631. feliciter resti-
 tuti, satis apricatur. Conf. Dn. Cruger. *De Fulgent. Elect. Iur. Part. Spec.*
M. 2. Disc. 10. §. 3.

Nec obstat hætenus dictis, quod allegata Capitulatio Jose- 176
 phiana nullam consensu, bene vero præscitus Electoralis faciat men-

- tionem. Respondendum enim est. Constanti juris publici Docto-
 177 rum interpretatione receptum esse, Electores in d. Capit. per vo-
 cem *vorwissen* / non *nudam* Imperatoris *certiorationem*, sed *consensus*
 178 *requisitionem* denotare; voluisse, quam interpretationem vel ipsa
 ratio plane olim vi Capitulationis Carolinæ Imperatori interdictæ
 reinfeudationis apertorum majorum Imperii feudorum non ægre
 suadere videntur. Illustr. Dn. Rhetz. in *Comm. Iur. Feud. p. 360. seq.* Dn.
 179 Schvvedr. c. l. §. 3. in fin. An vero in *Electoratibus apertis & vacan-*
tibus idem juris sit, ut & illos ad ductum Aureæ Bullæ Tit. 7.
 §. fin. Imperator aliis iterum in feudum concessurus, Durum, Ele-
 180 ctorum prærequirere consensum opus habeat? de illo videri potest
 inter alios Dn. Cruger. *proxime citato loco §. 5. seqq.* (IV.) Quod
soli Imperatori absque prævio Electorum consensu fas sit minime,
Bona Imperialia alienare, vel obligare. Vid. Capit. Caroli v. art. 9.
 Ferdinandi i. art. 8. Maximiliani II. art. 6. Rudolphi II. art. 8. Mat-
 thix, art. 8. Ferdinandi II. art. 8. Ferdinandi III. art. 9. Ferdinandi
 IV. art. 9. Leopoldi. art. 12. & Josephi art. 12. ibi: zu dem / und insondere
 heit sollen und wollen wir dem heiligen Römischen Reich / und dessen
 Zugehörungen nicht allein ohne Wissen / Willen und Zulassen ge-
 melter Churfürsten sämtlich / nichts hingeben / verschreiben / verpfän-
 den / versetzen / noch in andere Wege vereußern / oder beschweren &c.
 181 Vid. Schvveder. d. T. P. Spec. S. I. c. 23. per tot. Ubi *Collegialem* suffi-
 cere *consensum* Electorum cum Sprengero, L. i. c. 6. p. 32. autumat,
 eo quod vox *sämtlich* / non uti Limæus ad Capit. Caroli V. a. 9.
 putat, *Totalem & Unanimem singulorum Electorum consensum* denotet,
 sed idem significet, ac Latinis: *conjunctim, seu Collegialiter.* Vide
 182 tamen Crugerum. d. l. §. 6. Disc. XI. Videtur vero huic Capitula-
 tionibus Caroli V. & sequentium Imperatorum insertæ restrictioni,
 de non alienandis ab Imperatoribus Imperii bonis sine prævio Ele-
 ctorum consensu, ansam dedisse effusa illa priorum Imperatorum,
 183 & inprimis Caroli IV. (ob maximam immoderatis suis largitioni-
 bus jacturam, quam alienando varia Imperii bona, interque illa
 Regnum Arelatense cum Delphinatu, ab Ottone III. Imperio
 adjectum, pro uno prandio Gallix Regi in villa nova prope Ave-
 nionem, teste Lehmanno in *Chron. Spir. L. 7. c. 40.* donando
 184 fecit Imperio, non incongrue à Maximiliano Imperatore *Dis-*
patorie

patoris Imperii, ejusque Vitrici, quo post Crassum pestilentior, pestis Germaniæ nunquam contigerit, dicti, referente ex Wahrem. ab Ehrenberg/ *De Regn. Subsid. c. 5. num. 42.* Dn. Schvvedero in J. ad J. P. *Part. Spec. c. 23. S. 1 §. 2.* & Crugero *d. Tr. Membr. 2. Disc.* 11. p. 315.) Ejusque Filii Wenceslai, Ducatum Mediolanensem, cum aliis Reip. Germ. Provinciis vili pretio vendentis, & Pontifici Gregorio XII. Urbem Tridentinam donantis, *Vid. Goldast. Tom. 1. Constit. Imperial. p. 379.* liberalitas, quam cum insigni imperii commodo Electores ad publicæ necessitatis casum, in Instru-mento *Pac. Suec. art. 10. & 13. & Inst. Pac. Cesar. Gallic. §. 79. & 80.* obvium, prudentissimo consilio restringere, eoque existente, non tamen, nisi prærequisito illorum consensu, exercere Imperatoribus concedere voluerunt. Vt ut autem & alii Imperii Status consensus sui requisitionem in *Monitis ad Capit. Leopold. art. 9.* urserint, hætenus tamen eosdem nil obtinuisse, ipsa ocularis inspectio allegatæ Leopoldinæ Capitulationis testatur, *Vid. Schvved. d. l. §. 4.* in fin.

Referunt huc (V.) Quod Solus Imperator in Procerem & Imperii Membrum neque amplius Banni Imperialis fulmine vibrare, neque Bannitum in pristinum restituere statum possit, sine prærequisito Electorum consensu. *Vid. Capit. Ferdinandi III. art. 30. Ferdinandi IV. art. 28. Leopoldi art. 28. & Josephi art. 27.* ibi: Wir sollen / und wollen auch fürkommen / und keines weges gestatten / daß hinfüro jemanden / hohen und niedrigen Standes / Churfürsten / Fürsten / Stand / oder anderer ohne rechtmäßige und genügsame Ursache / auch ungehöret / und ohne Vorwissen / Rath und Bewilligung des heiligen Reichs Churfürsten / welche sich des Wercks nicht theilhaftig gemacht / in die Acht / und aber Acht gethan / gebracht oder erkläret / sondern in Sachen ordentlicher Process gehalten / und vollenzogen werde / wie es sich nach Ausweisung des heiligen Reichs voraufgesetzter Satzungen / und der im Jahr 1555. reformirten Cammer. Gerichts. Ordnung / und darauf erfolgten Reichs. Abschieden gebühret / und was deshalb bey dem künfftigen Reichs. Tag / wie reserviret worden / von Churfürsten / Fürsten und Ständen de MODO & ORDINE weiter verglichen werden mögte; In tantum, ut in notoria caussa & ubi

- & ubi delinquens ipso facto pœnam Banni incurrit, tamen Electorum consensu ad Banni declaratoriam sententiam opus sit, *per expressa verba all. Iosephianæ Capitulationis* §. 27. Wäre es aber Sache/ daß die That an sich selbst ganz notorisch/ und offenbar/ der Friedbrecher auch in seinem Verbrechen beharrlich/ und thätlich fortführe/ obwohl es denn nicht eben eines sonderbaren Processus vonnöthen; so wollen wir jedoch auch in diesem Fall mit Zuziehung des heiligen Reichs erst gemelter massen uninteressirten Churfürsten/ ehe und bevor wir zu der wirklichen Nichts-Erklärung schreiten/ communiciren/ und NB. ohne deren erfolgten Rath/ und ausdrücklicher Einwilligung damit nicht verfahren:
- 194 Ansam huic restrictioni videtur dedisse partim factum Caroli V. Anno 1546. Iohannem Fridericum, Electorem Saxoniae, cum Philippo Hassiae Landgravio in consultis Imperii Statibus, Banni fulmine percutientis, illumque captum, instinctu Consiliariorum Hispanicorum inaudito & novo exemplo capitis damnantis: Partim vero Ferdinandi II: Anno 1621. 22. Ianuar. absque prævio consilio & suffragio totius Electoralis Collegii facta *Friderici V. Electoris Palatini, Iohannis Georgii, Marchionis Brandenburgensis, Christiani, principis Anhaltini, & Georgii Friderici, comitis Hohenloici* unis literis proscriptio, de qua videri poterit Schvvederus, *d. Tr. part. Spec. 1. Sect. 1. c. 21. §. 2. Hortleder. von Anfang und Fortgang des teutschen Krieges L. 3. c. 16. p. 273. Londendorp. in Act. publ. Tom. 1. Lib. 6. c. 2. p. 865. & Crüger. d. Tr. part. Spec. M. 2. Disc. 14. §. 6.* Ubi simul cum Limnæo *ad art. 30. Capit. Ferdinandi III. & Sinoldo Schutzen. in Coll. publ. De Stat. rei Rom. Diss. 4. tb. 17. Lit. B. p. 194.* Collegialem plurimorum Electorum sufficere ad validam Bannitoriam sententiam statuit consensum, firmatque priorem
- 196 sententiam præiudicio *cum solo Electorum consensu* in Bannum declaratae Civitatis Bremensis Ao. 1653. se vectigali, Comiti Oldenburgico ab Imperatore concessio opponentis. Non desunt tamen, qui ad Banni declarationem præter Electorum, etiam reliquorum Imperii statuum consensum
- 197 considerant, moti sequentibus rationibus: (a) Quod à tempore *Henrici V.* usque ad tempora *Caroli V.* perpetuo omnium imperii Statuum consensus ad sententiam Bannitoriam fuerit requisitus. Vid. *Limn. ad Capit. Ferdin. III. p. 719. Schvveder. d. l.* (b) Quod in instrumento pacis *art 8. §. Habeantur, & §. Gaudeant,* cautum sit, ut in futuris Comitibus
- 200 de MODO & ORDINE Statum Imperii in Bannum declarandi, agi
- ex com-

ex communi Statuum consensu debeat. (c) Quod nonnulli Ordinum Imperii, tam Evangelici, quam Catholici circa *art. 28. Capitul. Ferdinandi. IV. & Leopoldi*, strenue urserint, ut utrique expresse inserantur, post vocem *Churfürsten* verba: *Fürsten und Stände Teste Friderico von Herden in der Grundfeste des Heil. R. Reichs P. 3. p. 208. & 254. seq.* Cumque hisce monitis non attentis, ab Electoribus in Capitulationibus dicta verba omitterentur, (d) Principes ac reliqui Status *prote-* 201 *stando* sua sibi jura integra servaverint. *Vid. Author der Grundfeste des Heil. R. R. p. 256.* Ad quas rationes, & in specie *primam* respondent, 202 prioris sententiæ Patroni, constantem subsequen-
tium temporum *Praxin* Imperii magis attendendam esse. *Ad secundam* R. Non sequi: De- 203 bet certa lex de *modo & ordine* declarationis in bannum in proximis *tum consensu Statuum* ferri Comitibus: Ergo Status Imperii, qui ad id votum vi dicti instrumenti Pacis habet, etiam *ad ipsam Banni declarationem* concurrere debet. *Vid. Illustr. Dn. Rehtz. in I. I. P. L. 4. Tit. 23. §. 7.* 204
Ad *Tertiam*, R. Monita hæc æque, ac (4) Protestationem jure fuisse re- 205 jectam, ceu juri Electorum quæsito, & tanti temporis non interrupta Praxi confirmato inque Instrumento pacis non fundato, adversam, & adhuc novissime in Josephi Capitulatione idem esse repetitum. Quæ 206
lis, num olim aliquando in futura Perpetua Capitulationis formula, si quam adhuc sperare licet, pro Statibus Imperii reliquis terminabitur, futura tempora docebunt.

DECIMA Electorum PRÆROGATIVA, eaque haud exigua 207 hæc est, quod Electores à quibuscunque Imperii Membris *Bona* etiam *feudalia* emere, & alio quocunque sibi comparare titulo possint, etiam *irrequisito Imperatoris, qua feudi Domini consensu*, licet ceteroquin ex communibus Juris Feudalis Regulis istiusmodi alienatio haud subsistat. 2. F. 24. 52 & 55. Stryk in E. J. F. q. 2. seq. cap. 19. Struv. S. 208 J. F. cap. 13. aphor. 1 & c. 12. aph. 9. alienato citra Feudistici Domini consensum bona feudalia, eodem etiam pretio non refuso revocare valente. d. dext. Zasius De Feud. P. 10. n. 72. Hartm. Pistor. Lib. 4. q. 209 35. n. 12. Carol. Molin. in Consuetud. Parisiens Tit. Parag. 30. n. 37. & Struv. d. Tr. c. 15. aph. 11. n. 6. Et hæc Electorum Præeminentia, ipsis singulari gratia tributa est ab Imperatore Carolo IV. in Aurea 210 Bulla, Tit. 10. in fin. ibi: *Præsentem nihilominus Constitutionem & Gratiam* (nempe quod, sicuti §. 1. d. c. 10. A. B. exposuerat Imperator, Rex Bohe-

miæ à quibuscunque Principibus, Magnatibus, Comitibus ac Personis aliis quascunque Terras, Castra, Possessiones, Prædia sive Bona possit emere, comparare, in donum accipere sub consueta talium terrarum conditione, propria sc. ut propria, libera velut libera, & ea, quæ pendent in feudum, sub nexu itidem feudali tenendo) *virtute præsentis Legis nostræ Imperialis ad VNIVERSOS NB. PRINCIPES ELECTORES tam Ecclesiasticos, quam Seculares, illorumque legitimos Heredes & Successores EXTENDI VOLVIMVS, sub omnibus modis & conditionibus, ut præfertur.*

- 211 Huic XI. Proxima est hæc ELECTORVM PRÆROGATIVA,
212 qua, ut ut alii quilibet Imperii Principes Ecclesiastici & Seculares *pro Investituris Feudorum Imperii Officiariis & Cancellariæ, aut denique Inferioribus Aulæ Ministris, non tam sub Laudemii, quam Taxæ hodie nomine, certam quandam pecuniæ summam præstare teneantur, quod vulgo dicitur: Den Lehn-Brieß aus der Reichs-Hoff-Canzley zu lösen / und die gewöhnlichen Lehn-Taxt zu erlegen / auch die gewöhnliche Verehrungen auszurichten. A. B. cap. 29. §. 2. Electores tamen omnes hoc gaudeant Privilegio, quod ab ipsis invitis, vel pro Privilegiorum Confirmationibus, vel Feudorum suorum Electoralium investituris nil quicquam Taxæ vel Laudemii aut Honorarii nomine peti possit. Daß sie vor die Empfangnis ihrer Reichs-Lehen und Regalien / dem Kayserslichen Lehn-Hoffe die sonst gewöhnliche Lehn-Taxt, und Regalien nicht bezahlen dürfen. Vid. A. B. Tit. 29. ibi: Decernimus hac Imperiali Edicto ut Principes Electores, Ecclesiastici, & Seculares dum feuda, sive Regalia ab Imperatore, vel Rege recipiunt, ad dandum, vel sol-*
213 *vendum aliquid, nulli penitus sint adstricti. Subjecta Ratione: Nam pecunia, quæ tali prætextu solvitur, Officiatis debetur: Cum ergo Ipsi Principes præsent Officiis, suos etiam habentes in in hujusmodi Officiis Substitutos, datos ad hoc à Romanis Principibus, & donatos, videretur absurdum quod Officiales à suis Superioribus quocunque*
214 *quæsito colore, xenia postularent. Unde recte notavit & refutavit Authorem der jetzt regierenden Welt Schau-Bühne / pag. 163. asserentem: Hanc Electorum Prærogativam in desuetudinem hodie abiisse, Electoribus æque ac reliquis Principibus taxam solvere adstrictis, Magni Nominis,*
215 *ac multijugæ eruditionis Vir, Dn. Wagenfeil. De Offic. Imper. c. 19. §. fin. Cum illa, quæ Electores aliquando ex mera liberalitate obtulerunt,*

runt, (quod facere illis non illicet, *vid. A. B. c. 29. §. 1. in fin. ibi: Nisi forte ipsi Principes Electores sponte & liberaliter his aliquid largirentur.*) in *Legis Necessitatem* invitò jure convertantur. *Vid. Limn. ad A. B. c. 29. §. 1. Obs. 4. & Dn. Franckenstein. ad Boëcleri Not. S. J. R. Lib. 6. c. 2. verb. Nihil solvant in Aula.* 216

DUODECIMA Electorum PRÆROGATIVA est, quod singuli 217 Electorum (Bohemò exceptò, cum ad Camerae Sustentationem nil contribuat, *Vid. Dn. Crüger sæpè all. Tr. P. Spec. M. 2. D. 15. §. 4. Dn. Franckenst. in MS. Not. ad Boëcleri Norit. S. R. J. L. 6. c. 2. verb. Duos As-* 218 *sessores.*) tot Camerae Imperialis Assessores, nempe duos, quod integri 219 Circuli (excepto *Rhenano Inferiori*, quia in illo 4. sunt Electores, *Moguntinus, Trevirensis, Colonienfis & Palatinus*, quorum singuli cum jam jus duos præsentandi habeant Assessores, hic Circulus potiori præ reliquis jure polleret, si duos adhuc eidem præsentare liceret Assessores. *Vid. Vitriar. in J. J. P. Lib. 4. Tit. 6. §. 13. ibique Hiddion. Rhetz. in J. J. P. Lib. 4. Tit. 1. §. 10. Ubi notat; Hunc Circulum tamen sala-* 220 *rium solvere teneri. Conf. Blum. in Proc. Cam. p. 28. §. 11. & Schweder. in J. ad J. P. Part. Spec. S. 1. c. 13. §. 6. in fin.)* repræsentare possint, juxta Schema Pacificationi Osnabruggenfi *art. 5. n. 57. & §. 169. Noviss.* 221 *R. J. de Ao. 1654. insertum, quod dilucidius exhibet Blumius ad P. C. Tit. 7. n. 9. & Addition. ad Vitriarium d. Tr. L. 4. T. 6. §. 12. Lit. A. Schweder. d. l. Vbi tamen notandum est (a) Quod mixta religionis* 222 *Circuli, ut Franconicus, Suevicus, Rhenanus Superior, & Westphalicus, gaudeant jure 4. Assessores, duos Evangelicæ, & duos Pontificiæ Religionis addictos, repræsentandi, & alternatione aliquando quintum.* *Vid. J. P. art. §. fin. & N. A. De Anno. 1654. §. 169. (b) Quod Ele-* 223 *ctores Ecclesiastici præsentent Graduatos, Seculares vero genere No-* 224 *biles, & Reliqui Circuli ex dimidia parte Graduatos, ex altera dimidia, Nobiles, observante id Illustri Dn. Rhetio. in J. J. P. Lib. 4. Tit. 1. §. 9. & ex illo Dn. Franckenstein. supr. all. loc.*

DECIMA TERTIA Electorum PRÆROGATIVA consistit 225 in *Majorennitate Pupillorum Electoralium*, quæ incipit in illis post com- 226 *pletum annum decimum octavum. A. B. Tit. 7. §. 4. ibi: Donec Senior ex eis, legitimam ætatem attigerit, quam NB. in Principe Electore, decem & octo annos completos censeri volumus. Conf. Dn. Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 23. §. 3. Vitriarius in I. I. P. L. 3. T. 11. §. 4. ibique Additiona-* 227

cor. Quod in reliquis Imperii Principibus (paucis exceptis, de quibus B.C.D. *Capite fin.* agemus. Vid. Additionator. & Vitriar. & Rhetzig. d. l. jung. Myll. ab Erenbach. *De Auth. princip. Tit. 29. §. 7. Limn. ad A. B. Tit. 7. §. 2. th. 25.* secusest, ceu qui ipso jure ante completum annum 25. non sunt majorennis, sed manent tam diu sub Curatela, arg. L. 12. §. 43. *vers* Nam qui hæc excipit. ff. *De Instr. legat. L. 4. §. fin. D. pen. leg.* Vid. Crüger. d. l. Conf. Dn. Stryk. in E. I. F. c. 7. qu. fin. Dn. à Puhel. *De Tutel. Elect. & princip. cap. 10. n. 9. & Dn. Horn. in Diss. Feud. 6. §. penult.*

229 **INSIGNIS PRÆROGATIVA ELECTORVM est XIV.**

Quod non duntaxat intuitu Superioritatis Territorialis, quo respectu, licet analogice, in reliquos Imperii principes crimen læsæ Majestatis à suis subditis committi, vulgo statuitur, Vid. Carpzov. pr. Crim. p. 1. q. 41. n. 62. Hopp. ad §. 3. 7. *De publ. jud. ibique* Dn. Stryk. illustr. Lynker in Analect. ad Schweder. S. 2. c. 2. §. 11. seq. Limn. ad A. B. c. 24. §. 1. Obs. 5. sed intuitu etiam Imperatoris, subjective in Electoribus singulis à subdito

231 Imperii etiam immediato, licet non suo, crimen læsæ Majestatis committatur, per expressum textum & rationem Aureæ Bullæ. c. 24. pr. ibi:

Si quis NB. cum Principibus, militibus vel privatis, aut quibuscunque personis plebeis etiam, scelestam factionem, aut factionis ipsius inierit sacramentum, vel dederit de nece venerabilium & illustrium Principum nostrorum & S. R. Imperii tam Ecclesiasticorum, quam secularium Principum.

231 Electorum, seu NB. alterius eorum, (nam & ipsi pars Corporis nostri sunt &c.) Ipse quidem utpote NB. MAJESTATIS REVS, gladio feriat, Bonis ejus omnibus Fisco addictis. Conf. Illust. Dn. Lynker. d. l. Schweder. antea cit. Loc. Vitriarius. L. 3. T. 8. §. 23. Rhetz. L. 1. T. 6. §. 23. Stryk. in Not. ad Lauterb. Tit. Ad L. Jul. Majest. voce. Electores. Hopp. cit. loc. Carpzov. pr. Crim. q. 41. n. 88. & in Diss. Feud. 9. q. 3. jung. Crüger. d. Tr. Membro 1. Disc. 9. per tot. cum hoc effectu, ut præter

232 mortis supplicium, bona delinquentis non duntaxat, si læsi Electoris subditus fuerit immobilia ipsi cedant Electori, sed & in Imperio extra

232 læsi territorium sita confiscantur omnia, illi adjudicanda Territorii Domino, in cujus territorio sita sunt, etiam si delinquens non fuerit læsi Electoris

232 subditus, modo imperio subjectus sit, per art. 27. Capit. Leopold. & art. 26. Josephi. ibi: Wir gereden und versprechen auch, daß wir die Churfürsten/ Fürsten und Stände des Reichs/ im gleichen gefreite Reichs Ritterschafft mit ihre nangehörigen Lehen/ sie seynd gelegen wo sie wollen/ von dero selben Vassallen oder Unterthanen ex crimine læsæ Majestatis dieselbe verwircket/

nach

nach ihren Willen schalten/ und walten lassen/ keinesweges aber dieselben zum Käyserl. Fisco einziehen die Allodial-Güter auch/ welche ex crimine læsæ Majestatis vorgesezter massen verwirckt seyn/ denen mit den juribus Fisci belehnten/ oder dieselbe sonst durch beständiges herbringen haben. Den Churfürsten/ Fürsten/ und Ständen/ welcher Obrigkeitlichen Bothmäßigkeit sie gelegen/ nicht entziehen/ sondern die Landes-Obrigkeiten/ und Dominos Territorii mit deren confiscirung gewehren lassen wollen/ *Qualis confiscatio bonorum, extra territorium principis non Electoris læsatorum, crimine læsæ Majestatis æmula in ipsos à suis Subditis commisso, locum non habet.* Farinac. *Oper. Crim. qu. 112. §. 200.* Crüger. *d. l. §. 9. ibique all.* Harprecht. *juncto.* Hoppio & Strykio *d. l.* Nisi & hic princeps intuitu Imperii sit læsus; v. g. Si forte armis Imperio, bellis implicito adstans Princeps, ab altero occidatur, quo insigni ejus in bello opera, auxilio & consilio Imperium privetur. Vid. Stryk. & ex illo Hopp. *d. l.*

Jungi hiſce ELECTORVM PRÆROGATIVI poteſt adhuc (XV.) *Unio illa Electorum*, quæ Bohemo excepto, Vid. Vitriarius *L. 3. Tit. 7. §. 30. ibique Additionator* Crüger. *part. Gener. Disc. 2. §. 10.* inter Sex Electores, *Moguntinum, Coloniensem, Trevirensen, Palatinum, Saxonem, & Brandenburgensem*, Ao. 1346. primum Francofurti inita, dein Ao. 1502. Gilhausæ repetita, ac demum 1521. sub Carolo V. in Comitibus Wormatiensibus renovata fuit, *Generalis dicta*, in oppositione ad *Unionem Electorum particularem Rhenensium IV. Moguntini, Coloniensis, Trevirensis ac Palatini*, Vesaliæ ad Rhenum Ao. 1519. tempore interregni initam, quarum utramq; confirmatam exhibet Capitulatio Leopoldi *art. 6.* & Josephi *art. eod. verbis*: Gestalt wir dann auch der Churfürsten Gemeine/ und sonderbare Rheinische Verein/ als welche beyde ohne das mit Genehmhaltung/ und approbation der vorigen Käyser rühmlich aufgerichtet/ so wol in diesen/ als andern begriffenen Puncten/ u. was darüber noch weiters die Herren Churfürsten allerseits gut befinden/ u. vergleichen möchten/ auch unsers Theils approbiren u. confirmiren thun (XVI.) *Electorum Indivisibilitas*, fundata in diserto textu *A. B. c. 25. §. 2. (XVII.) & illimitatum de non appellando, Jus, quo non duntaxat indistincte omnes gaudent juxta tenorem Aureæ Bullæ, c. 8. & II.* sed præprimis hodie vi specialis Privilegii, Renovationis, aut Confirmationis Cæsareæ *generalis* (quam videre est in Capitulat. Cæsarea Ferdinandi. II. *art. 14.* Ferd. III. *art. 17.* Ferd. IV. *art. 15.* Leopoldi. *art. 18.* & Josephi, *art. 17. ibi*: Sondern Sie alle und ieder/ vornehmlich im Reich/ laut der güldenen Bull/ wie auch des Heil. Reichs Cammer-Ge-

richt/Ordnung / und andre Geseze / vermbgen / bevorab auch einen te-
 240 den bey seinen *Privilegiis de non appellando* lassen / 2c.) & Novissimo Im-
 perii Recessu *de Anno 1654. §. 111. & 115. & Specialis*, excepto *Treviren-
 si*, de quibus fusius agere jam non vacat : Cui volupe est, consu-
 lere plenius singulorum privilegia exponentem potest Blumium in
*Proc. Camer. Tit. 47. Tab. 1. Crüger. Part. Spec. M. 2. D. 16. §. 5. Alios-
 que passim.*

241 Nos missis jam illis *Electorum Prærogativis*, quibus Hi olim vi
Aurea Bulla, aliarumque Imperii Constitutionum & Privilegiorum
Cæsareorum gavisi sunt, & jamnum hodie inter reliquos eminent Imperii
Principes, paucis adhuc de illis acturi sumus, quibus olim quidem frui-
ti sunt juxta tenorem Aurea Bulla, hodie vero amplius non gaudent, s. d. cum
reliquis Imperii Ordinibus eadem habent communia, quorsum (1) pertinet
JVS AVRI, ARGENTI & METALLI FODINARVM, *Vid. A. B.*
c. 9. §. 1. quo hodie vigore Juris Superioritatis Territorialis omnes gaude-
re Imperii Status, docet Illustr. Rhetz. in f. I. Lib. 1. Tit. 6. §. 16. & L. 2.
T. 17. §. 2. Additionator ad Vitriar. L. 3. Tit. 18. §. 28. Lit. A. Limn.
ad A. B. c. 9. §. 1. & c. 24. Illustr. Dn. Seckendorff. Im Deutschen Für-
sten Staat P. 3. c. 3. n. 1. & Schweder. Part. Spec. S. 2. c. 15. §. 12. (2)
JVS RECIPIENDI JVDÆOS, per *A. B. c. 9. §. 2. quo tamen & Ho-*
die omnes Imperii Status gaudere, testantur. Illustr. Rhetz. L. 2. Tit.
6. P. §. 17. Schweder. in f. ad f. P. Part. Spec. S. 2. 14. §. 17. Vitriarius &
ad illum Additionator. L. 3. Tit. 17. §. 81. Lit. A. Rumelin. ad A. B. P. I. D.
8. th. 16. Jung. Ord. Polit. de Ao. 1548. Tit. Von Juden / und ihren Wun-
cher: ibi: Gehen wollen / und ordnen / daß hinführo niemand Juden auf-
zunehmen / oder zu halten gestattet werden soll / dann denjenigen / die von
uns / und dem Heil. Römischen Reich Regalia haben / und insonderheit des-
falls privilegiret seyn. (3) JVS MONETANDI, *Vid. A. B. c. 10. §. 1.*
quod tamen postea & aliis Imperii Statibus tributum est, sed plerumq;
certis conditionibus, v. gr. quod in altero Monetae latere contineri
debeat biceps Aquila, cum globo Imperii, vel imagine Ipsius Impera-
toris R. 7. De Anno 1559. §. Wie aber Rhetz. d. l. §. 27. Crüger. D. Tr. p.
297. Vbicum Rhezio docet: Hodie, paucis exceptis Statibus & Civi-
tatibus, Ordines Imperii præscriptum hunc modum usu non servare,
sed suis insignibus ac Effigiibus nomine suo cusos signare nummos.
 Tantum de fulgidissimis *Electorum Prærogativis* quibus inter
 alios *S. R. J. Principes* eminent.

CAPUT III.

Exhibens

Prærogativas Electorum S. R. J. inter se ipsos.

SUMMARIA.

Introitus Fia Prærogativis Electoris MOGUNTINI. n. 1.

Prima, qua reliquos Moguntinus Elector superat Co Electores, Prærogativa est, quod primum semper inter ipsos obtineat locum. n. 2.

Ne Rege quidem Bohemiæ ipse hoc nomine literis movente. n. 3.

Moguntinus ab Imperatore Maximiliano I. in Diplomate de Ao. 1498. appellatur Oberste Churfürst. n. 4.

Rationes hujus Appellationis & prærogativæ exhibentur. n. 5. seq.

Moguntinum etiam Collegii Electoralis à Sigismundo Imperatore Decanum dictum fuisse. probatur remissive. n. 6.

Objicitur (1.) quo in A. B. Tit. 3. in fin. & Tit. 20. in fin. Elector Colonienſis primus esse

& dextrum Imperatoris latus claudere dicatur. n. 7.

Responsionem videsis. n. 8. seq.

Objicitur (2.) Quod juxta schema Limnæi & aliorum Elector Trevirensis, Imperatore cum Insignibus in publicum procedente primus præeat, Moguntino demum post Saxonem, Palatinum Bavarum & Brandenburgicum ipsum sequente. n. 10.

Responsionem exhibet. n. 11.

Prærogativæ Moguntini inter reliquos Co - Electores ipse competunt fere omnes vel vi Archi-Cancellariatus, vel vi Decanatus. n. 12.

Ad Munus ArchiCancellariatus pertinet Prærogativa cum Imperatore hodie decreta Imperatoria (1.) Imperii nomine publica subscribendi. n. 13.

Quod

Quod ut plurimum, imprimis in Cancellaria Aulae Caesaræ, der Reichs-Hoff-Canzeley/ expedit per Vice Cancellarium suum, Illustrum Comitem Leopoldum Ludovicum in Rönigseß. n. 14

Vi dicti Archi-Cancellariatus Moguntinus (2.) Custos & Director est Archivi Imperialis. n. 15. & 22

Tam illius, quod in Camera Imperiali habetur, inque quo asservantur omnia acta judicialia & plerorumq. Principum privilegia. n. 20

In hac Moguntinus per constitutum à se Cancellaria Praefectum, den Verwalter officium suum peragit. n. 21

Quam hujus, quod continet acta publica Imperii Germanici, quæ in Comitibus, Deputationibus, visitationibus, & aliis Imperii conventibus peraguntur, una cum Imperii Matricula, vulgo die Meinsche Canzeley/ n. 16

Huic nomine Moguntini præst ab ipso constitutus Vice-Cancellarius Imperii. n. 19

Instrumentum Pacis Westphalicæ, frustra contradicente Di-

rectorio Moguntino, Electori Saxonix, ut in Chartophylacio suo id custodiat, traditum est. n. 17 seq.

Ab utroque Archivo differt adhuc Archivum Imperatoris, quod non Moguntinæ, aut in Camera Imperiali, sed in ipsa Aula Caesaræ asservatur. n. 23

Huic præst, quem solus Imperator, non Moguntinus, constituit, Cancellarius. n. 24

Vigore dicti Archi-Cancellariatus porro Moguntinus solus in Aula Caesaræ præ omnibus reliquis Co-Electoribus Ministrum Vicarium s. Vice-Cancellarium habet. n. 25

Hic non tantum Imperatori, sed & Moguntino Electori jurisjurandi religione obstrictus est. n. 26

Moguntinus vi ejusdem Archi-Cancellariatus in Cancellaria Judicii Aulici Secretarios, Protonotarium, aliasque personas non ad Senatum pertinentes, sed Cancellariæ duntaxat operam navantes constituit, illasque post Cæsarem & sibi quoque juramento obligat. 27. seqq.

Asses-

- Affectores Judicii Aulici solus
 constituit Imperator. n. 28
 Contrarium sentire videtur illu-
 stris Dn. de Rhez, aliique,
 quos videsis. n. 29
 Itemque Taxas in Cancellaria
 Judicii Aulici solus regit Mo-
 guntinus easque temperat. n. 31
 Habet eo nomine in Aula Imperia-
 li hodie Taxatorem, qui ipsius
 Residens plerumque esse solet.
 n. 32. seq.
 De hac Taxa ne ipse quidem Im-
 perator in præjudicium Mo-
 guntini, ceterorumque de illa
 participantium, quidquam re-
 mittere potest. n. 34
 Ad jus Archi - Cancellariatus
 porro spectat, quod in Aula Cæ-
 sareæ per Vice-Cancellarium
 suum omnia Memorialia ac
 Supplicationes pro impetran-
 dis quibuscunque indultis, gra-
 tiis, ac Privilegiis accipiat. n. 35
 Hac sibi in manus tradita, solet
 Imperator Vice-Cancellario Mo-
 guntino transmittere, ut illis
 perlustratis, dyndicet, utrum
 ad intimi Consilii, des Râys-
 serl. grossen und geheimbten
 Raths / an vero Aulici, des
 Reichs Hofraths deliberatio-
 nem pertineant. n. 36
 An idem Jus Cancellariatus &
 hoc pertinet, quod Mogunti-
 nus solus in Cancellaria Auli-
 ca Acta, Attestata & alia mo-
 mentosa pro Imperio expediat.
 n. 37.
 Et iudicium visitet Aulicum. n. 38
 Hodie solus, olim vero una cum
 Imperatore. n. 39
 Author der Grundfeste aliquot
 Principes Visitationi iudicii
 Aulici simul adhibendos esse,
 sed sine lege, urget. n. 40
 Consilii Aulici Directorium &
 Reformatorium ad Mogun-
 tinum pertinet. n. 41
 Non minus ac Directorium Ca-
 meræ Imperialis, vi cuius
 Moguntinus, Cancellariam
 Cameræ regit, Ministros,
 Præfectos Cancellariæ, Proto-
 notarios, Notarios, Lectores,
 Ingrossistas, Copistas, Recepto-
 res und andre Cangelen und
 Eeseren Verwandte suo eligit
 arbitrio, electosque sibi iureju-
 rando devincit. n. 42. seq.
 Hisce personis omnibus exsolvit
 Moguntinus salaria ex Cancel-
 laria taxis von denen Cange-
 len Gefällen / quarum excres-
 sum

luto sibi lucro habet, defectum
contra-aliunde supplet. n. 44.

seq.

Et huius Directorii à Iure Archi-
Cancellariatus dependentis
corrigit idem Moguntinus de-
fectus Cancellaria, & Personas
correctionem meritas, salva
tamen iudicis Cameralis & As-
sessorum potestate. n. 46

Hocque nomine competit ipsi facul-
tas Camera visitandi, una
cum Convicatoribus. n. 47

Quorum hi quidem subinde mu-
tantur, Moguntinus vero per-
petuus Camera Visitator audit.

n. 48. seq.

Iuxta Ordinationem Cameralem
singulis annis Camera debebat
visitari. n. 50

Ab anno 1589. non sine maximo
Imperii damno hæ Camera Vi-
sitationes cessarunt. n. 52

Quando Camera Visitatur, Ele-
ctor Moguntinus, seu Visitatio-
nis Director, convocatur. n. 51

Visitatio illa Camera, qua occasio-
ne cuiusdam Iudæi, sed dato au-
ro ex voto sententiam in Carne-
ra impetraturum gloriantis
Moguntino & Trevirensi
commissa erat, per interposi-

tam Saxonici & Brandenbur-
gici Electoris, de se in re tanti
momenti à Visitationis negotio
non excludendis, illoque solis
Pontificia Religionis Addictis
minime committendo, usque
ad Annum 1688. fuit impedita,
quo funestissimo bello Gallico
Spira occupata, Galli Argenti-
nam acta Cameralia transtule-
runt. n. 53

A Directorio Camera dependet
etiam Directorium Iudicii
Revisorii, vi Archi-Cancel-
lariatus itidem Moguntino,
competentis. n. 54

Camera interpositam revisionem
recipiente, Moguntinus tene-
tur eidem deferre. n. 55. seq.

Revisio peti debet intra 4. Men-
ses à tempore latae sententiæ.

n. 57

Summa revisibilis debet excedere
2000. thaleros non computatis
usuris. n. 58

Revisionem petiturus certam in-
casum succumbentia deponere
in iudicio revisorio summam
debet illam, si vincat receptu-
rus, si vero vincatur, amisu-
rus, n. 60. & 67

Quid si in revisionem petens pau-
per

per sit & tum succumbat? vid.

n. 67

Revisionem petiturus soli Moguntino supplicat, eique exhibet gravamina contra sententiam Cameralem, & petit, ut futuris hanc Revisionem Dominis Revisoribus indicet, illamque Camera notificet Imperiali, ne pendente revisorio processum, latam à se sententiam exequatur. n. 61

Sic causa ipsum concernat Moguntinum, aut ipse petat revisionem, hoc casu præsides Revisorio judicio Elector Trevirensis. n. 62

Extra hos casus vero Moguntinus huic judicio præst, qui revisionem petenti documentum interpositæ revisionis, das Denunciation-Schreiben Camera insinuandum, edit, intraque tres menses Casari & Statibus Imperii, eo anno ad revisionem deputatis indicat, ut Commissarios ac Consiliarios suos acta revisuros mittant ad Camera Imperialem. n. 64

Hisce comparentibus, Assessores Camera rationes, quibus moti tulerunt talem sententiam in-

dicare admonentur, quibus ponderatis ac cum actis collatis, instituitur à Revisoribus revisio, remotis dictis Camera Assessoribus, unoque scripto, cum clausula de novis non intermiscendis, unicuique partium ad deductionem concessa, sententia Camera vel reformatur, vel confirmatur. n. 65

Hanc sententiam non Revisores sed Camera exequitur. n. 66.

Dubitans de victoria, potest renunciare interpositæ Revisioni in Cancellaria Moguntina modo hoc casu refundat expensas. n. 69

A Directorio Camera porro dependet, quod Moguntinus, Judicis Camera impediti vices propter absentiam, Præsidibus Camera supplere non volentibus, per suum Assessorem Judicis munere defungatur. n. 70

Appellatur hic tunc Vice-Præsides. n. 72

Præsides Camera hodie duo tantum sunt, quorum alter Augustanæ Confessioni, alter vero Pontificiæ Religionis est additus. n. 71

Insignis Electoris Moguntini Præ-

Prærogativa & hæc esse nosci-
tur, quod vigore Archi-Can-
cellariatus per Germaniam
in Comitibus imperii universa-
libus solus habeat Supremum
Directorium, das Obers-
Reichs Directorium. n. 73.
R. bujus Directorii (I.) Status
Imperii omnes ad præsentiam Im-
peratoris convocationem etiam
ipsi comparentes, aditu ad Im-
peratoriam Majestatem impe-
rato suoque de adventu Impe-
rii Maraschallo certiore facto,
præsentiam suam per unum ex
Ministris Directorio Mo-
guntino teneantur significare.
n. 74. usque ad n. 84. n. 74.

De Literis Convocatoriis ad Co-
mitia Imperii agitur remissive.

Ha Litera non ut olim, verbis im-
perativis, sed hodie blandiori
alloquio temperatis, concipi-
untur. n. 76.

Ægre tulisse Principes, Commissa-
rii Casareum in Comitibus de
Anno 1628. has Literas Cita-
tionem ad Comitibus appellasse,
probat ex responso Palatini,
quod videre est. n. 77.

Non, ut olim, generali aliquo

Edicto hodie amplius ad Comi-
tia vocantur Imperii Status,
sed sigillatim singuli. n. 78.

seq.
Exceptio est in Bohemo Electore,
qui ad universalis Imperii co-
mitia plane non vocatur. n. 80.

seq.
Et in Prælatibus ac Comitibus, qui
non singuli, sed sub compel-
latione Directoriorum ad Co-
mitia vocantur. n. 82. seq.

Absentium Electorum Legati
tenentur non tantum Creden-
tiales literas, & Mandata sua
per Secretarium ad ades Di-
rectoriales Moguntino pro le-
gitimandis ad Consultationes
publicas Personis suis mittere.
n. 84.

An & Principum Legati per Se-
cretarium suas insinuare Mo-
guntino possint Legitimationes,
an vero Ipsimet in persona
has mediante Visitatione exhi-
bere teneantur, videbis. n. 88.

Exteri Legati Residentes & Agen-
tes Moguntino in Comitibus,
exhibitis Mandatis Principa-
lium, res suas primum expo-
nunt, earumque urgent apud
ipsum expeditiones discessuri

ante

- ante finitum Conventum, ab ipso veniam petunt. n. 86
- Moguntinus vi Supremi in Comitibus Universalibus Directorii facta ab Imperatore vel ejusdem Commissario Propositionis, Omnium Imperii Ordinum nomine petit copiam. n. 87
- Hac accepta dat Moguntinus Vice-Mareschallo Imperii Schedulam convocatoriam, den Ansagz Bettel/ curatq; ad instituendas deliberationes ad certum locum certo tempore Omnes Imperii Status illorumque Legatos convocari. n. 88
- Tenorem hujus schedulae exhibet. n. 89
- Comparentibus Imperii Ordinibus inque tria separata conclavia discedentibus, colligit Moguntinus vi dicti Directorii vota Co-Electorum, & format inde juxta majora Conclusum Collegii Electoralis. n. 94
- Refutatur remissive Lehmannus statuens sub Friderico III. demum circa Annum 1489. Imperii Status in tres Classes & Collegia fuisse divisos. n. 90. seq.
- Quo ordine Moguntinus vota in Electorali colligat Collegio, exponit. n. 92
- Saxo ultimo loco Moguntini requirit votum. n. 93
- Facto concluso Electorali sententiam Collegii dicti Moguntinus vi muneris Directorialis, convocatis auf den Re-und Correlations-Saal/ reliquis Imperii Principibus aperit, illorumque vicissim sententiam per Directorem Collegii Ducalis requirit. n. 95
- Expedita ita Re- & Correlatione. Collegii Electoralis ac Principum, ultimo loco per Secretarium Moguntinensem auditur Civitatum Collegium, per Directorii sui Syndicum suam exponens sententiam. n. 96. seq.
- De lite inter prefata illa duo & Civitatum Collegia de Civitatibus vi instrumenti pacis statim ab initio ad Re-& Correlationem admittendis, agitur Remissive. n. 98
- Haec Lites ne hodie quidem sopitae sunt. n. 99
- Sunt tamen in hunc usque diem Electores & Principes in quasi possessione hujus praerogativa. n. 100
- Ad Directorium Supremum Moguntini in Comitibus Universalibus

- versalibus porro pertinet, quod
 ex conclusis Collegiorum Mo-
 guntinus Elector conclusum
 Imperii, das Reichs Gutach-
 ten formet. n. 101
 Hocque offerat mundatum Impe-
 ratori per Ordinarios Depu-
 tatos. n. 102
 Imperator sententiam suam in-
 scriptis mittit Moguntino
 Directorio. n. 103
 Moguntinus Vi supremi in Co-
 mit. Univ. Directorii ex Im-
 perii concluso concipit Imperii
 Recessum. n. 104.
 Hanc Formulam Recessus Colle-
 gium Electorum solum exa-
 minat ante, quam illa Deputa-
 tis Imperatoris reliquorumque
 Imperii Ordinum praelegatur. n. 105
 Exemplum ejus allegatur. n. 106
 De Lite hoc nomine Inter Electo-
 rale & Reliquorum Statuum
 Collegia orta, ejusque exitu,
 videsis. n. 107. seqq.
 Moguntinus Elector peracto hoc
 Examine, petit deputari, qui-
 bus ab ipso conceptus praelegatur
 Recessus. n. 109
 In pleno consensu, & per Depu-
 tatos probandum esse conce-
 ptum Recessus Imperii, urserunt
 quidem aliqui Statuum, sed ha-
 ctenus sine effectu. n. 110. seq.
 Non tenentur Statuum Deputati
 precise Formulam Recessus
 approbare, sed possunt libere dis-
 sentire, imo, si quid insertum,
 quod sibi praejudicare putant
 de super protestari. n. 112. seq.
 Exemplum istiusmodi protestatio-
 nis exhibet. n. 113
 Prævia istiusmodi approbatione
 Recessus in Cancellaria Mo-
 guntina in membranis descri-
 bitur & praelegente Cancellaria
 Moguntino publicatur
 manusq. Secretarii Mogunti-
 ni nomine Statuum Imperii sub-
 scribitur & subsignatus infer-
 tur Cancellaria Imperatoris &
 Imperii. n. 116. seqq.
 Modus hodiernus subsignandi
 refertur. n. 117
 Copia hujus Recessus tantum ad
 Mandatum Imperatoris Came-
 ra Imperiali transmittitur,
 non Originale. n. 120
 Ante ejus insinuationem Camera ob-
 servare in judicando non tene-
 tur Novellum Imperii Recessum. n. 122
 Ad Prærogativam, quam Mo-
 guntinus in universalibus Im-
 perii

perii Comitibus habet, & illud spectat quod solus Moguntinus Cancellarius & Secretarius Mensæ Directoriali in comitiis Imperii universalibus assidant. n. 123

Quodque curam solo Moguntino in hisce Comitibus Reservationes, Protestationes, Denunciationes, Requisitiones & id genus alia fiant & ejus Directorio Electorum, Principum & Ordinum Imperii Literæ Memoriales, Desideria, Commonitoria, Postulata & omnes Omnium Petitiones & Supplicationes tradantur. n. 124

Decima Tertia Moguntini Prærogativa est, quod gaudeat Directorio postarum per totam Germaniam. n. 125

Ejus Intuitu Ministri Moguntini Secretiores à solutione vectigalis Literarum sunt immunes. n. 126

Decima Quarta Moguntini Prærogativa est, quod vi Archicancellariatus per Germaniam cum Imperatore accipiat decimam partem ex exactionibus Judæarum. n. 127

Decima quinta, quod alium in hoc munere substituere possit. n. 128

Decima Sexta, quod omni tempore etiam extra conventus publicos So-

lus placitum Electorum requirat. n. 129

Decima Septima, quod tempore interregni cum Vicarius praeipue Reip. invigilet. n. 130

Decima Octava, quod gaudeat Directorio in Collegio Electorali in Diæti Deputationum & Electionum, ejusque intuitu quæ hujus Collegii Senior & Decanus omnes Co-Electores tum ad Comitatus Collegialia, tum Electoralia convocet, & certum ipsis conventus diem determinet. n. 131

Vi hujus Directorii proponit in Collegio Electorali, recipit iuramentum à Co-Electoribus, colligit vota, enunciat Electionem, conficit Capitulationem, & imponit Comitibus finem. n. 135

Reliquæ, quæ Moguntino tribuuntur Prærogativæ, quædam sunt certæ, ut coronandi Regem Romanum, eumque ungendi & consecrandi, actus Coronationis in Diæcesi Moguntina: hodie expediendo. n. 134

Item quod gaudeat jure stapule & jurisdictionis über das Mark-Schiff. n. 139

De privilegiis hujus navis agitur. n. 137

Nec non, quod subditi ipsius sine speciali consensu aliis se inclinetelam dare non possint. n. 139

Quaedam Prærogativa sunt Du-
bix, v. gr. quod Moguntinus
gaudeat jure primarium pre-
cum nec non gaudeat jure Do-
minii Mœni. n. 140. seq.

Quaedam plane Nullæ sunt, v. g.
quod jure luendi die Reichs-
Pfandschiffen & privilegio
contra omnia privilegia gau-
deat. n. 142. seq.

De Prærogativis ELECTORIS
TREVIRENSI agitur. n.
144. seqq.

Prima ejus Prærogativa est, quod
gaudeat jure Archi - Cancell-
riatus per Galliam & Regnum
Arelatense. n. 144

Quid per Galliam intelligatur
vid. n. 145

Hinc titulus videtur hodie esse
otiosus. n. 148

Secunda Prærogativa est, quod
in solenni Curia Imperatoris in
suo Archi-Cancellariatum cele-
brata, omnium Archi - Cancel-
lariorum sigilla baculo appensa
gestet. n. 149

Tertia Prærogativa est, quod in
Electione Regis Rom. gaudeat
primo voto. n. 150

An hoc votum Gallix nomine det,
videbis. n. 151

Rationem decisionis dat. n. 152

At Objectiones traditas. n. 153

Et n. 158

Respondetur. n. 154. & 159

Quarta Prærogativa est, quod
gaudeat primo loco ante Co-
loniensem. n. 158

Ratio ejus subjicitur. n. 159

Objectioni motæ. n. 160. seqq.

Respondetur. n. 163. seqq.

Quinta Prærogativa est, quod
sedeat ex opposito & lineari di-
rectione versus Imperatoris fa-
ciem, & in directâ diametrali
linea ante Regem Rom. transeat
illis solum modo intermediis,
qui Regalia portant insignia. n.
166. seq.

Sexta Prærogativa est, quod Tre-
virensis, Moguntino in actis
revidendis vel ipsomet, vel ra-
tione sua Ecclesie aliquod inter-
esse habente, munus revisionis
peragat. n. 168

Septima Prærogativa est quod
omnia imperii feuda, in suo Ar-
chi-Episcopo patu vacantia, ad
Trevirentem devolvantur.
n. 169

Octava Prærogativa est; Quod
præcedat Dominium Moselle.
n. 170

ELE-

ELECTORIS COLONIEN-

SIS Prærogativa Prima est, quod in Electione novi Regis Romanorum ipsi competat secundum votum. n. 171

Secunda Prærogativa est, quod jure coronandi Regem Rom. solus gaudeat, si in Diœcesi Coloniensi Imperator coronetur, & si in tertio loco ipsi diadema imponatur, alternis vicibus cum Moguntino hoc jus exerceat. n. 172

Ad Objectionem, n. 173

Respondetur, n. 174

Tertia Prærogativa est, quod sit Archi-Cancellarius per Italiam, licet hodie aq. ut Trevirensis, magis titulo, quam re hoc munere splendeat. n. 175. seq.

Quarta Prærogativa est, quod in Provincia sua & Archi-Cancellariatu, uno etiam in Gallia solenni Curia celebrata, dextrum Imperatoris latus claudat. n. 177

Quinta Prærogativa est, quod Curia solenni in suo Archi-Cancellariatu celebrata, solus omnium Archi-Cancellariorum sigilla baculo appensa gesser, majusque sigillum, durante solen-

ni convivio, collo appensam habeat. n. 178

Sexta Prærogativa est, quod ejus subditi sint privilegiati contra Rotuvilense & alia extranea Consistoria tam in realibus, quam personalibus actionibus. n. 179

Septima Prærogativa est, quod Coloniensis cum Trevirensi, vacante Archi-Cancellariatu Moguntino, maxime in Comitibus sibi id sumant, ut vices Archi-Cancellarii Germanici alternantes obeant, reclamante tamen Imperii Archi-Mareschal-lo. n. 180

Octava Prærogativa est, quod inter alios Titulos Coloniensis etiam Titulo Ducis Westphaliae & Angaria utatur. n. 181

Primus Secularium Electorum est Rex Bohemiae. n. 182

Ratio additur, n. 183

Rex Bohemiae est verus Elector. Vid. n. 185

Rationes dubitandi traduntur. n. 183. seq.

Prima ejus Prærogativa est, quod in Electionis negotio primo loco votum suum dicat inter Electores Seculares. n. 186

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Rejici-

*Rejicitur sententia statuentium, hoc
procedere tantum in casu Votorum
discordantium.* n. 187. seq.

*Secunda Prærogativa est, quod in
Conventibus Imperii publicis omnes
exteros Reges, ipsamque Imperatri-
cem præcedat.* n. 188

*Tertia Prærogativa est, quod sit Ar-
chi-Pincerna Imperii, & vi bujus
Officii in Celebratione Curie Impe-
rialis primum potum Imperatori
porrigat.* n. 189

*Quarta Prærogativa est, quod ob
Regalem, qua fulget dignitatem in
Sessionibus à dextro Imperato-
ris latere immediate post Electo-
rem Ecclesiasticum ad dextrum Im-
peratoris latus sedentem, inter
omnes Seculares primum obti-
neat locum: In Processionibus
vero solennibus nil quidem præferat:
Imperatori immediate vero post im-
peratorem incedat.* n. 192

*Quinta Prærogativa est, quod Im-
perii Contributionibus & Oneribus
non sit obnoxius.* n. 193

*Sexta Prærogativa est, quod gau-
deat & jure Nobilitandi cum Comi-
te Palatino Rheni, ita ut ab illis No-
bilitati, tales censeantur in toto Im-
perio Romano.* n. 194

*Septima Prærogativa est, quod In-
vestituram & Regalia non in Au-
la Imperatoris petere teneatur, sed
in Regni finibus, aut vicinis locis
posse eadem suscipere.* n. 195

*Aliam prærogativam ratione Investi-
turæ tradit.* n. 196

*Octava Prærogativa est, quod jus
monetandi impune aliis locare pos-
sit.* n. 197

*Nona Prærogativa est, quod multi
Co-Electorum, Ducum & Comi-
tum certorum honorum intuitu ejus
sint Vasalli.* n. 176

*Prima ELECTORIS BAVARIÆ
Prærogativa est, quod ex instr. Pac.
hodie inter Seculares Electores se-
cundum, alias vero quartum ha-
beat votum.* n. 177.

*Secunda ejus Prærogativa est,
quod sedeat ad dextram Imperato-
ris post Regem Bohemiæ.* n. 178

*Tertia Prærogativa est, quod in so-
lenni Processione Imperatori præfe-
rat Imperii Pomum.* n. 179

*Quarta Prærogativa est, quod sit S.
R. J. Archi-Dapifer, & in solenni
Curia IV. scutellas argenteas, cibis
repletas, reponat in Mensam Cæ-
saream.* n. 181

*Num Jus Vicariatus, judicis Im-
peratoris, & Wildfangiatus ju-
re, & unde prætendat Bavarus, vi-
desis.* n. 182. seqq.

*Quinta Prærogativa est, quod Ba-
varus hodie sit perpetuus Hispanica-
rum in Belgio Provinciarum Gu-
bernator.* n. 187

*Et quod Bavarus cum Archi-Episcopo
Salisburgensi sint Directores Circu-
li Bavarici.* n. 188

Prima SAXONICI ELECTO-
RIS Prærogativa est, quod sit Ar-
chi-Marschallus Imperii. n. 229

Electo Sax. prætendit ut Archi-Ma-
reschallatus (1) ut Casare expeditione-
nem bellicam suscipiente, ipse ordi-
nes instruat (2) Præferat præsentis
Imperatoris Vexillum Maius (3) Ut
in Electoralibus Conventibus prospiciat
Statibus de alimentis & Hospi-
tiis (4) Ut in Comitibus Imperii ipsi
præsentis mittat Moguntinus Sche-
dulam indicatoriam. (5) Ut duran-
tibus Comitibus exerceat iurisdictionem
Criminalem in omnem Electo-
rum & Statuum Familiam (6) Ut
sit Iudex & Patronus Buccinatorum.
(7) Ut in solennibus Processionibus
Imperatoris immediate præferat
gladium evaginatum. (8) Ut
per Marschallum Imperii curam
habeat excubiarum, quo legitime
ordinentur, & distribuuntur. n.
214 usque ad n. 224.

Secunda Saxonis Prærogativa est,
quod quintum in Comitibus votum
habeat. n. 225

Tertia Prærogativa est, quod tem-
pore Coronationis ante portam Cu-
rie equo in acervum avenæ, suis
sumptibus præparatum vehatur.
n. 226

Quarta Prærogativa est, quod ipsi
competat Vicariatus vacante Im-
perio in locis Jure Saxonico utenti-
bus. n. 227

Quinta Prærogativa est, quod non

solum mortuo, sed etiam absente
Moguntino sibi vindicet Directori-
um Collegii Electoralis. n. 228

Sexta Prærogativa est, quod gau-
deat Directorio in Comitibus caus-
sas Religionis A. C. concernenti-
bus. n. 229

ELECTORIS BRANDEBUR-
GICI Prærogativa Prima hæc
est, quod sit Imperii Archi-Came-
rarius. n. 231

Ut utitur titulo Großmächtigster. n. 232

SECUNDA Prærogativa est, quod
in Processionibus Imperialibus gerat
sceptrum. n. 234

An sceptrum sit insigne Familiare Do-
mus Brandenburgicæ videbis. n. 236

Tertia Prærogativa est, quod in so-
lenni Curia Cesari exhibeat pel-
vim. n. 238

Quarta Prærogativa est, quod in
Circulo Saxonico Superiori cum
Electore Sax. & Ducibus Saxo, Go-
thanis & Weimariensibus gaudeat
Directorio, nec non in Circulo
Westphalico cum Palatino Neo-
burgico. n. 239

Quinta Prærogativa est, quod in
suo territorio possit nova telonia
constituere & vetera adaugere.
n. 240

Sexta Prærogativa est, quod Do-
mus Brandenburgica sex vota ha-
beat. n. 241

An etiam ratione Episcopatus Cami-
nensis adhuc aliud eidem votum
competat, videbis. n. 242

Cur de NONI ELECTORIS hic
Prærogativis hic non agatur, vide.

n. 243

Prima ELECTORIS PALATI-
NI Prærogativa est, quod sit Ar-
chi-Thesaurarius Imperii. n. 244

Secunda, quod loco Pomi Imperia-

lis Imperatorii præferat Coronam.

n. 245

Tertia, quod in solenni Coronationis
actu missilia spargat in vulgus.

n. 246

Quartam cum reliquis videbis. n. 247.
seqq.

Recensitis proxime præcedaneo Capite fulgidissimis ELECTORVM,
quibus HI INTER ALIOS S. R. I. PRINCIPES eminent, PRÆROGATIVIS,
electæ Methodi jam postulat ratio, ut hoc Capite, cum opus jam
sub manibus, ut fieri assolet, ultra mensuram Disputationis creve-
rit, qua fieri potest, exponam brevitate plerasque PRÆROGATIVAS,
quibus IPSI ELECTORES præcipuo INTER SE pollent jure, initium ab
ELECTORE MOGVNTINO factururus.

² Inter hujus PRÆROGATIVAS merito refertur (1.) quod à Cæsa-
re secundus, cunctos inter COELECTORES primum semper obtineat
locum, nemine, ne Rege quidem Bohemiæ, ipsi hoc nomine litem

³ movente. Illustr. Baro Boeneburg. in MS. exque illo Bœcler. in Not. S.
R. 7. Lib. 6. c. 5. & Vitriat. in Inst. Jur. P. Lib. 3. Tit. 10. pr. jung. Rumelin.
ad A. B. Part. 3. Diff. 1. Th. 4 in Add. Urban. de Elect. c. 4. §. 2. Limn. de
Jur. Publ. Tom. 1. L. 3. c. 4. Excell. Dn. Wagenfeil. de S. R. 7. summ. Offic.
C. 3 pag. 13. Unde etiam ab Imperatore Maximiliano in Diplomate de

⁴ Ao. 1498. vocatus fuit: Oberster Churfürst. Irenicus ad Burgold.
Disc. 19. p. 173. Illustr. Dn. Lyncker. in erud. Diss. De Mun. Direct. circa
negot. Imp. c. 5. p. 25. in fin. supr. laud. Dn. Wagenfeil. d. Tract. c. 3. p. 13.

jungatur Bœcler. Schweder. & Vitriarius d. l. Tum, quia dignitatem
& Officium Archi-Cancellarii per Germaniam sustinet; A. B. Tit. 2. §.

⁶ 2. juncto art. 5. §. 20. Inst. Pac. & R. I. A. 1555. §. 65. Tum, quia Collegii
Electoralis Decanus est, quo nomine à Sigismundo Imperatore di-
ctum fuisse, legere est ap. Lundor. Act. Publ. Tom. 2. Lib. 1. a. 2. n. 21.

⁷ Confer. Schweder. in Introduct. ad 7. P. Part. Spec Sect. 2. c. 4. §. 1. & Il-
lustr. Dn. à Rhetz. in I. I. P. Lib. 1. Tit. 8. §. 3. cum Magnifico Dn. Lyn-
ckero d. diss. pag. 26. Non obstante, quod (1) COLONIENSIS primus es-

⁸ se, & dextrum Imperatoris latus claudere dicatur in A. B. Tit. 3. in fin.
& Tit. 21. in fin. Resp. enim est, id obtinere extra Germaniam, non in
Germania, in qua Moguntino soli hæc prærogativa competit d. ll. jung.

illustr.

illustr. Dn. Coccejus in *Prudentia Jur. Publ.* c. 10. §. 10. excepta tamen Provincia Coloniensi *Rumelin. ad A. P. 3. D. sp. 1. tb. 4. in add. ibique citati DDres. quibus jung.* Illustr. Coccej. *Jur. publ. prudent.* c. 14. §. 16. in fin. Nec 9 obstat (2) quod juxta Schema *Limnæi Tom. 3. Jure P. c. 4. n. 18. Wagensseilii de Summis, S. R. J. Official. c. 8. §. 6. Rumelini. ad A. B. Part. 3. 10 Diff. 1. §. 5. in Addit. Arum. ad Tit. 21. & 22. Carpzov. d. L. Reg. Germ. S. 5. c. 13. n. 7. seq.* Elector TREVIRENSIS, Imperatore cum insignibus Imperialibus in publicum procedente, primus præeat, Moguntino demum post Saxonem Palatinum, Bavarum & Brandeburgicum illum sequente: Resp. enim est: Inde non magis inferendum esse, Moguntinum loco & procedendi ordine vinci à Trevirensi, ac Ipsum Imperatorem, quem Trevirensis cum recensitis Co. Electoribus æque, ac Moguntinum, dextrum Imperatoris latus claudentem, præcedit.

Sicuti autem primum inter Collegas locum jure prætendit merito Moguntinus, ita reliquas, quibus fulget, Prærogativas fere omnes, vel vi *Archi-Cancellariatus vel Decanatus Collegii Electoralis* exercet: Ejus enim vigore (2) olim solus, hodie una cum Imperatore Decreta Imperatoria, in Comitibus & Conventibus aliis, Imperii nomine publicanda, subscribit & subsignat vel ipse, vel per suum Imperii Vice-Cancellarium, hodie illustrem Comitem, Leopoldum Ludovicum in KönigsEck, Sacræ Cæsareæ Majestatis Consiliarium Intimum, in primis in Cancellaria Aula Cæsareæ, in der Reichs Hof-Canzley. Dn. Schweder. d. l. c. 4. §. 2. Dn. Crüger. de *Fulgentiss. Novemv. jurib. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. §. 3. Rhetz. d. l. §. 2. add. Bœcler. & Vitriar. d. I. I. Sprenger. d. Jur. Publ. p. 250.* (3) Est Custos & Director Archivi Imperii, tam illius, quod continet acta publica Imperii Germanici (excepto Unico Pacis Westphalicæ Instrumento, Directorio Moguntino frustra contradicente, Electori Saxoniam tum temporis, ut in chartophylacio suo custodiat, tradito, Vid. Fritsch. p. 2. *Elect. Jur. Publ. c. 14. §. fin. & ex illo Dn. Crüger. de Fulgid. Novemv. Jur. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. p. 210.*) quæ in Comitibus, Deputationibus, Visitationibus, aliisque Imperii Conventibus peraguntur, una cum Matricula Imperii, vulgo die *Meynische Canzley* appellari soliti. Vid. *Limn. ad Capit. Caroli V. p. 19. v. 6. & ad Capitul. Ferdinandi III. p. 783. Additionat. in Not. ad Vitriarii J. J. P. Lib. 3. Tit. 17. p. 845. & Schweder. d. l. c. 4. p. 772. cui nomine Electoris Moguntini præest ab ipso constitutus Vice-Cancellarius*

- 20 *larius Imperii, Limn. ad A. B. C. 27. Obs. 5. 6 Schweder. d. l. ; Quam-*
hujus, quod habetur in Camera Imperiali, inque quo asservantur omnia
 21 *acta judicialia, nec non plerorumque Principum privilegia, ad ho-*
rum instantiam sub Camera sigillo edenda : In hoc Moguntinus of-
ficium suum peragit per institutum à se Præfectum Cancellaria, vulgo
den Berwalter dictum, vid. Addition. ad Vitriar. & Schweder. d. ll.
 22 *ubi recte notant : Cum hoc duplici Imperii Archivo, quod utrumque*
dirigere diximus Moguntinum, qua Imperii per Germaniam Archi-
Cancellarium, Vid. præter allegatos Illustr. Rhetz. d. Tr. Lib. 1. T. 8. §. 2. &
Lib. 1. T. 9. §. 3. Exc. Dn. Lyncker. in Diss. de Mun. Direct. §. 3 Engelbrecht
De Jur. Archiv. §. 5. Ruland. De Commissar. L. 5. c. 4. Urban. De Elect. c. 4.
 23 *§. 2. Crüger. d. Tr. p. 210. & 211. & Bœcler. d. Tr. p. 134. minime confun-*
dendum esse Archivum ipsius Imperatoris, quod non Moguntia, aut in
Camera Imperiali, sed in ipsa Aula Cæsarea asservatur, & cui non Mogun-
 24 *tinus Elector præest, sed, quem solus Imperator propria auctoritate præ-*
ficit, Cancellarius (4) Vi hujus Archi-Cancellariatus solus inter omnes
 25 *Co-Electores in Aula Cæsarea Ministrum ac Vicarium seu Vice-Can-*
 26 *cellarium habet, non tantum Imperatori, sed sibi etiam sacramenti re-*
ligione obstrictum. vid. Privilegium Maximiliani 1. de A. 1509. Confer.
Capit. Leopold. art. 40 Josephi art. 39. Illustr. Rhetz. in 7. 7. P. Lib. 1. Tit. 8.
 27 *§. 2. Vitriar. & Bœcler. d. ll. (5) Secretarios in Consilii Aulici Cancel-*
laria, Protonotarium, aliasque Personas (exceptis tamen ejusdem
Assessoribus, quos solus constituit Imperator, sibi que etiam soli jure juran-
 28 *do obligat, vid. N. S. D. Tit. 1. §. und weiln dann allein uns Conf. Dn.*
 29 *Schweder. d. Tr. Part. Spec. Sect. 1. c. 12. §. 3. Crüger. d. Tr. p. 213. Secus*
ac opinantur Illustris Rhetz. d. Tr. Lib. 4. Tit. 4. §. 5. Wehner. in Obs.
Pract. Voc. Hoff. Bericht / Thom. Michael. De Jurisdic. concl. 28. Bur-
 30 *gold. p. 2 D. 20. n. 18. & Franc. Frider. ab Andler. Sac. Cæs. Majest. Consil.*
Imper. Aulic. in Jurispr. L. 2. T. 1. P. 1. §. 8.) Non ad Senatum pertinentes,
sed Cancellaria operam navantes, constituit, postque Cæsarem sibi
quoque juramento obstringit. vid. supr. alleg. Capit. Leopoldin. §. 40. &
Joseph. §. 39. ibi: Wollen auch in Bestell- und Einsetzung unserer Reichs-
Hof-Canzleyen / so wol mit des Reichs Vice-Canzlers / als der Secretari-
en Protocollisten / und aller andern zu der Reichs-Hof-Canzleyen gehöriger
Personen / unsern lieben Neven den Churfürsten zu Maynz / als Erz Canz-
lern durch Germanien / in der Ihm allein desfalls zustehenden Disposi-
tion, unter was Vorwand es sey / keinen Eingriff und Verhindernis thun /
Darin

darin einigen Ziel/ oder Maß geben/ 2c. Schweder. Crüger. Vitriar. Bœ-
 cler. & Rhetz. d. II. (6) *Taxas Cancellariae solus regit ac temperat, art. 31*
 45. *Leopoldine & 44. Josephiana Capit. ibi:* Als wollen wir zu dessen wei-
 teren Verhütung neben des Hn. Churfürsten zu Maynz Liebden/ die allein
 NB. als Erzh. Cansler disfalls nachzulassen/ und Moderation zu thun be-
 rechtiget seyn/ 2c. eo nomine in *Aula Imperiali hodie Taxatorem* habens,
 qui ipsius *Residens* plerumque esse solet, ne ipso quidem Imperatore 32
 quidquam de ista Taxa, in qua Moguntinus ac reliqui de illa partici- 33
 pantes jus habent quæsitum, remittere valente. *vid. d. Capitulationes §. 34*
 45. & 44. Rhetz. d. *Tr. Lib. 1. T. 8. §. 2. Crüger. d. l.* (7) Similiter ejus in-
 tuitu in *Aula Cæsarea omnia Memorialia, ac Supplicationes omnes*
 pro impetrandis quibuscunque indultis, gratiis, privilegiis &c. *Ipsius 35*
Imperii Vice-Cancellario offeruntur, quæque ipsi Imperatori non raro in
 manus porriguntur, *Cæsarea Majestas Vice-Cancellario* solet transmit- 36
 tere, perlustratis iis dijudicatu, utrum ad *Consilii intimi*, des Kays-
 serlichen Grossen und geheimbten Raths/ an vero *Aulici*, des Reichs-
 Hof-Raths deliberationem pertineant *vid. Ferdinandi III. Verneuerte*
Reichs-Hof-Raths-Ordnung art. 3. ibi: Alles andre/ es seynd verschlos-
 sene Schreiben/ oder was keine gerichtliche Process-Sachen belanget/ soll
 unsern Reichs-Hof-Vice-Canslern/ wie von Alter Herkommen/ eingerei-
 chet werden. Welcher darauf diejenigen Schreiben so im Reichs-Hof-
 Rath zu berathschlagen/ signiren/ und in einen verpitschafften fasciculo
 unserm Præsidenten iederzeit zuschicken soll. Conferatur Dn. Crüger. d.
Tr. p. spec. Membr. 2. §. 3. p. m. 112. (8) *Solus in Cancellaria Acta, Atte-* 37
stata, & alia momentosa pro Imperio expedit Bœcler. d. *Tr. p. 134.*
 Schweder. d. l. p. 773. *Aulicumque* (9) *visitat judicium ad ductum* 38
Instrumenti Pac. Osnabr. art. 5. §. 56. ibi: *Visitatio consilii Aulici fiat ab Ele-*
ctore Moguntino toties quoties opus & Capit. Leopoldin. art. 42. juncta Jose-
phiana art. 41. ibi: Auch sollen und wollen wir keinesweges dargegen seyn/
 daß der Reichs-Hof-Rath/ durch die Churfürsten zu Maynz nach besag-
 des Friedens-Schluß visitiret werde/ 2c. olim, una cum Imperatore, *vid. 39*
Capit. Ferdinandi, hodie solus, ut ut, sed sine Lege, aliquot Principes simul 40
Visitationi adhibendos esse, asserat Author der Grundfeste vid. Crüger.
dict. Tr. p. m. 213. Vbi simul addit, totius (10) *Consilii Aulici Directo-* 41
rium & Reformationem ad Electorem Moguntinum pertinere; Illud
 vero extra omnem dubietatis aleam positum est, vigore dicti *Archi-*
Cancellariatus per Germaniam (11) *Moguntino præ omnibus aliis Co-* 42
 Ele-

- Electores competere *Directorium Camerae Imperialis*, vi cuius solus
 43 (α) *Cancellarium in Camera* regit, ejusque Ministros, Praefectos Cancellariae, Protonotarios, Notarios, Lectores, Ingrosistas, Copistas, Receptores, und andre Cangeley und Leserey Verwandte suo eligit arbitrio, electosque sibi iurijurandi religione devincit. vid. *Litterae Cardinalis Alberti Moguntini ad Caesarem Carolum V. scriptae, juncta confirmatione Maximiliani I. & Caroli V.* des Erzh. Cankler. Amts. Würde Addatur O. Cam. p. I. Tit. 26. §. 1. ibi: Ordnen und wollen wir/das durch unsern Neben/den Erzh. Bischoff zu Maynz/ als NB. Erzh. Canklern/ ein erbar/ fleißig und geübte Person/ 2c. zu einem Verwalter dergleichen sey redliche/ deren 2. Protonotarii, zwey Notarii und zwey Lesere des Cammer. Gerichts seyn sollen/ zu iederzeit auf/ und angenommen werden/ Confer. §. 5. & Schweder. d. tr. Part. Spec. S. 2. c. 4. p. 773. Vitriar. in J. J. P. Lib. 3. Tit. 10. §. 12. Bœcler. in Not. S. R. J. Lib. 4. c. 5. p. 176. Rhetz. in J. JP. Lib. 1. Tit. 8. §. 2. Crüger. d. Tr. Part. spec. Membr. 2. Disc. 4. pag. 213. Gastel. de stat. publ. Europ. c. 9. §. 44. Wagenfeil, de Official. S. R. J. Summis c. 3. p. 14. (β) His omnibus salaria sua ex Cancellariae taxis, von denen Cangeley, Gefällen exsolvit. vid. *Ord. Cameral.* p. 1. Tit. ibi: Der Verwalter und andere Personen der Cangeley sollen durch unsern Neben den Erzh. Bischoff zu Maynz/ Churfürsten NB. als unsern und des Heil. Reichs durch Germanien Erzh. Canklern/ besoldet und unterhalten werden/ 2c. earundem *excessum* sibi reservando, *defectum* vero aliunde supplendo. Crüger. d. l.
- 45 (γ) Corrigit & punit tum defectus ipsius Cancellariae, tum Personas
 46 correctionem meritas, salva tamen *Judicis ac Assessorum* potestate. Wagenfeil. Crüger. Rhetz. & Schweder. d. l. l. eoque nomine per Observatorem, den Verwalter admonitus, una cum Commissariis & Visitationibus. *Visitationes Camerae* instituit, R. J. d. An. 1654. S. folgendes 104. ibi: Die bey unsers Kayserslichen und des Heil. Reichs Cammer. Gerichts Cangeley und Leserey befindliche Mängel und Unordnungen/ und wie derselben abzuheffen/ 2c. Sintemahlen unsers Neben des Churfürsten zu Maynz Liebden tragenden Erzh. Cankelariat. Amts halben/ vermög der Reichs. Constitution und Observanz die Bestellung und Visitation der selben obliget. So werden sie auch nicht unterlassen dero zu Beförderung der heilsamen Justitz im Reich tragenden sonderbaren Eysser und Begierde nach/ mit allen Fleiß darob und daran zu seyn/ damit/ jetzt und ins fünfftige ermelte Cammer. Gerichts. Cangeley nicht allein mit qualificirten Personen ersetzt sondern NB. auch alle andre dabey befindliche Mängel und

und Gebrechen/sonderlich der Acten-Protocollen / auch deren mehr emsi-
 gen Completuren halber/vermittels ordentlicher Visitation förderlich re-
 mediret werde: Allermassen Sie Sich dann hiezu erbietig gemacht. Wa-
 genseil. Schweder. d. l. ita, ut quanquam alii ipsi adjuncti *Convitato-*
res subinde mutantur, Moguntinus tamen solus sit perpetuus Camerae Visi-
tator. Bœclerus secutus Bœneburgium *L. 4. c. 5. & ex eodem Vitria-* 48
rius d. l. Wagenseil. d. Convent. Deput. §. 10. ubi notandum: Licet jux- 49
ta Ordinationem Cameralem p. 1. Tit. 50. singulis annis Visitatorum
Camerae Conventus ad Kalendas Maji convocante Electore Moguntino 50
Urban. d. Elect. C. 4. §. 9. Wagenseil. d. l. §. 29. & Rumelin. ad A. B. Part.
2. D. 3. th. 26. ceu Directore Visitatorum Camerae Imperialis vid. R. J. d. 51
A. 1654. in fin. Illustr. Lyncker. in Diff. d. Mun. Direct. Capit. 3. adornari 52
debeat, has tamen Camerae Visitationes ab An. 1589. cum maximo Im-
perii detrimento cessasse, Rumelin. ad A. B. Part. 2. Diff. 2. th. 26. & in
Add. in fin. illa etiam, quæ ante ultimum bellum Gallicum occasione 53
cujusdam Judæi, qui per aurum ex voto se sententiam ab Assessioribus
Camerae impetraturum esse gloriatus erat, Moguntino & Trevirensi com-
missa erat, ob interpositam Saxonici ac Brandenburgici Electoris, de se in
re tanti momenti à Visitationis negotio non excludendis, illaque so-
lis Pontificiæ Religionis Addictis minime committendo, impedita us-
que ad Annum 1688. quo Galli occupata Spira Argentinam acta Ca-
meralia transfulerunt. (6) Hucque pertinet Directorium Judicii Revi- 54
sorii, contra sententias in Cameralatas legitime adornandi: Vt ut
enim quidem penes Electorem Moguntinum non stet, utrum petitam re- 55
cipere, an vero rejicere velit Revisionem, sed Camerae ea de re arbi-
trium sit, vid. Reinking. de R. S. & E. Lib. 2. C. l. c. 15. n. 30 ibique præjudi-
cium & Rumelin. ad A. B. supr. cit. loc. th. 24. in Add. Lit. C. eaque Revi-
sionem recipiente, teneatur Moguntinus interpositæ deferre Revisio- 56
ni, vid. Rhetz. in Inst. J. P. Lib. 4. Tit. 21. §. 14. Revisionem tamen pe- 58
titurus intra IV. Menses à die late sententiæ, summa revisibili existente, 59
i. e. excedente 2000. thaleros, non computatis usuris, R. J. De A. 1654. 60
§. 127. certa que summa in casum succumbentiæ deposita. d. R. J. §. 126.
soli Moguntino Electori (excepta causa ipsum Moguntinum Electorem
concernente, qua in tum Revisorio præsidet Judicio Elector Trevi- 61
rensis, vid. R. N. d. Anno 1549. §. 218 auch uns Wagenseil d. S. R. J. summ.
offic. c. 3. Rumelin. ad A. B. d. l. Th. 21. Lit. B. in add. ibique allegat. DD. Virr.
Lib. 4. Tit. 6. §. 38. aut ipso Moguntino Revisionem petente, Rumelin. 62
d. l.)

d. l.) supplicat, eique exponit, quæ ratione per sententiam Camera-
lem sit gravatus, petitque, ut hanc Revisionem futuris Revisoribus
indiceret, eamque Camera Imperiali notificet, ne Hæc à se latam execu-
tioni interim mandet sententiam; Quo facto, *Moguntinus*, ceu qui
solus *judicio Revisorio* præest, d. R. J. §. 125. documentum interpositæ
Revisionis, vulgo das Denunciation-Schreiben Camera insinuan-
63 dum edit, (quod postea à petente dictæ Camera ad sistendam exe-
64 cutionem insinuatur) intraque tres menses Cæsari & Statibus Impe-
65 rii, eo Anno ad Revisionem deputatis, indicat, ut Commissarios ac
66 Confiliarios suos ad Camera mittant Imperialem acta revisuros,
quibus comparentibus, Assessores, qui de lata retulerunt sententia,
illamque conceperunt, rationes ejus edere tenentur Revisoribus,
Ord. Cam. P. 3. Tit. 53 darauf sollen alsobald / qui hisce ponderatis, &
cum actis collatis, remotisque dictis Assessoribus, Revisionem insti-
tuunt, unoque scripto cum conditione *de novis non intermiscendis* uni-
cuique partium ad deductionem indulto, sententiam Camera vel re-
formant vel confirmant, quam utramque Camera executioni dare tene-
tur, deposita à Revisionem petentibus pecunia, *priori casu* ipsis resti-
67 tuenda, *posteriori vero casu* Fisco Cæsareo in usus Camera addicenda.
Illustr. Rhetz. d. l. §. 10. Schwaneman. in *Process. C. 6.* Magenhorst. ad
Ord. Cam. P. 3. T. 53. Reinck. d. Tr. P. 2. Class. L. 2. 15. Stryk. in *Int. ad P. F.*
68 C. 23. §. 31. & Rumelin. ad A. B. Part. 2. Diss. 2. th. 24. Ubi notat, si ob
paupertatem ad Juratoriam admissus cautionem, in revisorio suc-
cumbat Judicio, hunc tergo subsidario solvere debere, carceris pœ-
na mit dem weissen Turn coërcendum, Conf. Ruland. De Commiss. P. 1.
Lib. 2. c. 21. n. 12. Gail. 2. Obs. fin. 4. Vitriar. d. Tr. Lib. 4. Tit. 6. §. 39. cau-
tius sibi consulturum, si ante sex septimanas à tempore interpositæ
revisionis, eidem in scriptis in Moguntina Cancellaria renunci-
69 modo hoc casu impensas refundat. R. J. d. A. 1557. §. wie wol fetter
Schvvanem. in *Prax. Cam. c. 75. n. 11.* Ant. Bullæ Disc. 10. n. 16. Rumelin.
70 d. l. th. 24. in addit. in fin. Ab eodem Directorio Camera dependet &
71 hoc, quod *Moguntinus* Præsidum Camera, (quorum hodie duo tan-
tum sunt, unus *Augustana Confessionis*, & unus *Religionis Pontificiæ*.) Ju-
dice quoque, ceu *Judicii Cameralis* Capite absente, vices suppleat,
72 *Electoralis Moguntino* Assessore, illo casu, quo *Judice Camerali* absente,
neuter quoque *Præsidum* in loco est, tum officio *Judicis* sub titulo Vi-
ce-Præsidis defungente. Vid. Crüger. in *supr. d. Tr. Part. Spec. Membr.*
2. Disc.

2. *Disc. 4. §. 4. P. 214.* Insignis hæc præterea: noscitur esse Electoris 73
Moguntini præ reliquis Co-Electoribus *Prærogativa* quod hic (12) in
Comitiis Imperii *Universalibus* solus habeat *Directorium supremum*, das
Ober-Reichs Directorium vid. illustr. Dn. Lynck. *Diff. d. Mun. Direct.*
C. 3. P. 12. Rhetz. in J. J. P. Lib. 1. T. 8. §. 7. Coccejus in J. P. Pru. C. 20. §.
20. itidem in jure *Archi-Cancellariatus* fundatum, vi cujus (1) ad præ- 74
viam *Imperatoris* per *Literas Convocatorias*. vulgo das Kaysersl. Aus-
schreiben zu Reichs-Versammlung (quarum Exemplar videre est apud 75
Authorem der Grundfeste des Heil. Röm. Reichs *Cap. 2. P. 20.*) non ut
olim *verbis imperativis*: Gebieten/ Heissen/ Befehlen/ vid. *Reform. Frider.*
III. d. Anno 1474. conceptas, sed blandiori alloquio hodie temperatas,
v. g. solchen nach so verkündigen wir deine Lieb. ietzt angeregten Tag mit 76
diesem Brieff/ gnädiglich gesinnende ic. (qua propter, cum Anno 1608. 77
Cæsareus Commissarius has literas *Citationem ad Comitiam* appellasset,
Palatinus in Senatu Principum dixisse fertur: *Citationem in Judiciis*,
non vero in *Comitiis* locum invenire; vid. *Vitr. in d. J. P. L. 4. Tit. 1. §.*
13.) manuquæ exaratas, vel temporis lucrandi causa typis exscriptas,
figillatim singuli (Secus, ac olim, ubi *generali aliquo Edicto* omnes Im-
perii Status usque ad tempora Friderici III. convocabantur, quibus 78
sæpe tanta paucitate comparentibus, ut Fridericum III. Conventum
Anno 1442. Francofurti, & alterum 1479. Norinbergæ celebrare vo-
lentem, Comitiam differre oportuerit, tandem singuli cæperunt Status
specialiter invitari. Goldast. Tom. 3. Const. Imp. fol. 436. Schweder.
in *Intr. ad L. P. Part. Spec. S. 1. C. 30. §. 3.* & *Vitriar. in II. P. Lib. 4. Tit. 1.*
§. II. ibid. Addition.) Excepto Bohemo Electore, (qui ad Comitiam 79
Imperii Universalia, plane non vocatur, Schweder. in *I. ad II. P. Part.*
Spec. Sect. 2. c. 5. P. I. ibique alleg. DD. (& Prælati ac Comitibus (qui,
cum non *viritim*, sed *curiatim* hodie in Comitiiis suffragia ferant, etiam 80
non singuli, sed sub compellatione DIRECTORIORVM ad Comi-
tia vocantur Fr. Iren. ad Burgold. p. 3. p. 18. Sprenger. in *Lucem mod.* 81
stat. Imper. c. 1. p. 2. & Schwed. d. *Tr. Part. Spec. Sect. 1. c. 30. §. 3.*) convo- 82
vationem, comparentes in Comitiiis Imperii Status, aditu ad Impera-
toriam Majestatem impetrato, deque suo adventu Imperii Mare- 83
schallo certiore facto, præsentiam suam per unum ex Ministris *Dire-*
torio Moguntino tenentur significare, eidemque tam *Legati absentium*, 84
Electorum, quam *Principum*, pro Personis suis ad publicas Consultationes
legitimandis, non tantum *Credenciales Literas*, sed & *Mandata in*
Ddd ddd d 2 xdes

- ædes Directoriales *vi Transactionis de Anno 1678. per Secretarium* (ante
85 hanc transactionem urgebat *Moguntinus* ut *Principum Legati* ipfimet,
in *persona*, & non per *Secretarium*, præstita simul Visitatione, sibi
mandata exhiberent; At vero lite desuper in Comitibus de Anno 1677.
suborta, conventum tandem est, ut missas in ædes Directoriales à
Principum Legatis legitimaciones per *suos Secretarios* non immediate ex
illorum manibus, sed per suum itidem *Secretarium* accipiat *Moguntinus*
*Electo*r, addita protestatione, actum hunc Directorio Imperiali præ-
judicio esse haud debere: Vid. *Illustr. Dn. Lyncker. in Diss. de Mun.*
Direct. c. 5. p. 25. Schweder. Part. Spec. Sect. 1. c. 30. §. 8. Crüger. dict. Tr.
Part. Spec. Membr. 2. D. 4. §. 3. & Auth. der Grundfeste des Heil. Röm.
86 *Reichs p. 58.*) insinuare; Pariter, sicuti *Exteri Legati, Residentes & Agen-*
tes ipsi in Comitibus literis commendatitiis ac Mandatis exhibitis, pri-
mum res suas exponunt, illarumque expeditionem urgent, & ante
finitum conventum discessuri, veniam petunt. *Vitriar. in J. J. P. Lib. 3.*
Tit. 10. §. 13. seq. ibique: Additionator. Schweder. d. Tr. Part. Spec. S. 2.
c. 4. §. 2. Bœcler. de Not. S. R. J. p. m. 135. & Urban. De Elector. c. 4. §. 2.
87 *Juncto Dn. de Rhetz. in J. J. P. Lib. 1. T. 8. §. 3. (b) Porro vi supremi in Co-*
mitibus universalibus Directorii Moguntinus Cæsari, facta propositione,
ac consultationum expositis vel ab ipso Imperatore aut ejus Commis-
sario Capitibus, pro cura & affectione paterna erga Imperium, gra-
tias agit, omniumque Ordinum Imperii nomine Propositionis co-
piam ad deliberationes de rebus propositis melius ac rectius institu-
endas, petit, *Schweder. d. l. S. 1. C. 30. §. 10.* quæ ejus Cancellario dari
88 solet. *Bœcler. d. Tr. p. 135. Vitriar. d. Tr. L. 3. T. 10. §. 18. (c) Accepta*
propositionis Descriptione, ad Deliberationes Imperii Omnes, illo-
rumque Legatos certo die & hora Moguntinus, missa ex Cancellaria
Moguntina: ad Vice-Marschallum de Papenheim *Schedula: den 21n*
89 *sags Zettel hujus tenoris: Der Reichs-Marschall soll den anwesenden*
Churfürsten/ und Ständen/ der abwesenden Rätthen/ Botschafften und
Gesandten morgen N. den N. (Mens.) zu N. Uhr Vormittag auf dem
Rathhauß zu erscheinen/ aussagen/ curat convocari: Illustr. Coccej. in
Jpr. Publ. c. 20. §. 35. Vitriar. L. 4. Tit. 1. §. 51. Sprenger. juriapr. Publ. p. 98.
Quibus stato tempore comparentibus, inque tria separata concla-
90 *via, pro triplici Collegiorum, (in quæ Anno 1489. Imperante Fri-*
derico III. Status demum divisos fuisse, communiter quidem, opi-
nantur DDres, secuti Lehmannum Lib. 7. Chron. c. 120. sed invita ve-
ritate,

ritate, vid. Boecler. *de Not. S. R. J. L. 21. c. 1. & Schweder. d. Tr. p. Spec. S. 1. c. 30. §. 11. Coccej. d. Tr. c. 20. §. 21.*) discedentibus, Moguntinus vi 91
dicti *Supremi Directorii*, nec non *Directorii specialis* in Electorali Colle-
gio, vota Co-Electorum suorum (d) colligit, hoc servato ordine, ut 92
primo omnium à *Trevirensi* incipiat, inde vero ad *Coloniensem*, *Bava-* 93
rum, *Saxonicum*, *Brandeburgensem* & *Palatinum* deveniat, ultimoque à
Saxone ipse interpellatus loco, suum reliquis adjiciat, indeque tan-
dem juxta majora Collegii Electoralis formet conclusum. *supr. alleg. 94*
Dn. Lyncker. *d. l. cap. 8. 3. seq.* Henning. *de S. R. J. pot. cap. 2. §. 44. Vi-*
triar. d. l. §. 56. Hoc facto concluso, (e) proceditur ac Re- & Corre- 95
lationes, quo fine Electoribus plerumque in Comitibus in certo loco, 96
auf den Re- und Correlations- Saal / convenientibus, vocatoque
Principum Collegio, vi *muneris Directoralis* sententiam Collegii Ele-
ctorum Moguntinus cum rationibus refert, Principibus vicissim per sua
quoque Directoria Collegii sui sententiam Electorali Collegio com- 97
municantibus, hisque duobus Collegiis ita vel consentientibus vel
etiam in contradictoriis versantibus, per *Secretarium Moguntinum*.
Tertium tandem auditur *Civitatum Collegium* (quod inter & reliqua
duo Collegia de Civitatibus vi *Instrumenti Pac. art. 8. §. 4.* etiam ad 98
Electorum Principumque Re- & Correlationes ab initio statim vo-
candis, quales orsa sint in proximis post *d. Pac. Instr. Comitibus de* 99
Anno 1653. lites, ne hodie quidem sopita, nisi quod Electores ad 100
hunc usque diem manserint in possessione pratenae hujus prae reli-
quis Statibus Prærogativæ, videre est ap. Authorem der Grundfeste p.
119. *seq.* Boecler. *d. Tr. Lib. 2. c. 3. Vitriar. L. 4. T. 1. §. 71. & Additionat.*
ad eund. Lib. 4. Tit. 1. §. 27. Schweder. d. Tr. Sect. 2. c. 9. §. 3. Hagemeyer.
de Comit. c. 6. Add. Limn. L. 7. c. 1. n. 46. & Burgold. ad art. 8. Instr. Pac.
p. 3. D. 10. n. seq.) per *Directorii Syndicum* sententiam suam exponens.
Author der Grundfeste p. 2. *cap. 6. Lyncker. d. Diff. c. 8. §. 4. p. 48. Con-*
sentientibus ita tribus Collegiis, Moguntinus (f) vi supra dicti *Directo-* 101
rii ex Collegiorum approbato Concluso format *Conclusum Imperii*, vul-
go das Reichs Gutachten vid. Rhetz. *d. Tr. Lib. 2. Tit. 24. §. 14. sequ.*
Hagemeyer. *de Comit. c. 7. p. 55. sequ.* quod in pleno prælegitur, perque
dictaturam communicatur, & ut ajunt, mundatur. Coccej. *d. Tr. c. 20.*
§. 35. Lyncker. d. l. ipsique Imperatori ad approbandum per Deputatos
Ordinarios Rhetz. d. Tr. Lib. 2. Tit. 24. §. 15. Lyncker. d. Diff. cap. 9. p. 51. 102
Vid. tamen Dn. Coccej. *d. Tr. c. 20. §. 35.* offertur; Quo in eandem cum

- 103 Statibus Imperii condescendente opinionem, quam scriptam *Directorio Moguntino* mittere debet. Coccej. *d. l.* Schweder. *Part. Spec. Sect.*
- 104 *l. c.* 30. §. 17. pertinet (g) iterum ad *Moguntini Directorium*, hoc Imperatoris & Imperii Conclufum in *formam Recessus* referre ac redigere, Illustr. Mauritius in *Diff. de Recess. Imper.* §. 23. Lyncker. *d. l.* Rhetz. *d. l.* §. Vitriar. *Lib. 4. Tit. 1. §. 82. seq.* ita, ut Moguntini Cancellarius vel Secretarius cum Præfatione & Conclusionem inde tale projectum concipere debeat, quod in modum *Recessus Imperii* deinde publicari possit. Conring. *de Comit. Imp. th.* 59. Hæc Formula vero Recessus, Dispositio Concept, antequam Deputatis Imperatoris ac Reliquorum Statuum prælegatur, prius in *Senatu Electorali*. (Hoc ita observantum fuit in Comitibus Ratisbonensibus Anno 1641. Limn. *Tom. 1. addit. ad Libr. 9. c. 1. n. 195.* Mauritius *d. Diff.* §. 23. frustra monente Collegio Principum & Civitatum, Examen informis materiæ Recessus vulgo des Entwurffs oder Concepts des fünffrigen Reichs, Abscheids/ antequam Deputatis Imperatorum & Statuum prælegatur,
- 108 etiam ad se pertinere; Cui se acriter opposuere Electores, id ceu *Prærogativam* quandam præ ceteris Imperii Statibus prætendentes, contradicentibusque Principibus hætenus possessionem huius juris præcipui retinentes Vid. Mauritius *d. l.* Dn. Lyncker. *d. Diff. in fin.* Henning. *supr. cit. Tr. c. 2. §. 28.* Vitriar. *L. 4. Tit. 1. §. 84.* & Autor der *Grundfeste P. 2. c. 10.*) examinatur, hocque finito Examine, proponit Cancellarius Moguntinus, ut deputentur ab Imperatore & ex
- 109 Statibus, quibus prælegatur *Recessus à Moguntino* conscriptus (Vouerunt quidem aliqui Statuum Imperii per Deputatos approbationi non satis consultum esse, sed è Imperii fore, ut vel in pleno consensu ad approbandum formula prælegeretur, vel singulis per dictaturam communicaretur, sed recte monet Illustr. Dn. de Rhetz. *d. Tr. Lib. 2. c. 24. §. 18.* eosdem hætenus autoritate publica id non potuisse obtinere) vel omnium suffragiis approbandus vel emendandus,
- 112 Vit. *d. l.* §. 85. iuncto Mauritio (Neque enim Status tenentur illis semper *formalibus* probare, *Recessum*, quibus prælegitur, sed libere in aliquibus dissentire, imo, uti factum est Anno 1641. protestari possunt super illis, quæ in præjudicium unius vel alterius partis Recessui inserta esse putant. vid. Illustr. Dn. Lyncker. *d. Diff. in fin.* Mauritius *De Recess. Imp.* §. 23. Tum vero (h) Imperii Recessus in *Cancellaria Moguntina* bis in Membrana descriptus, ab Imperii Statibus manu

Secretarii Moguntini subscribitur, *Lehman. in Chron. Spirens. c. 124. in fin.* ibi: Damit sich auch der subscription halber kein Mangel noch Irrthum 116 erzeuge / wie gemeiniglich geschieht / so gebühret dem Churfürstl. Mayntzischen *Secretario*, daß Er aus denen Gewalten / so zur Canzley gelieffert / aller Anwesenden Churfürsten und Ständen / auch derselben Gesandten Nahmen ordentlich verzeichne als (1) der Churfürsten (2) der geistlichen Fürsten (3) der weltlichen Fürsten (4) der Prælaten und Prælaten (5) der Grafen / und Herren (6) der Frey- und Reichs- Stände Gesandten / und der Verzeichnissen eine in jeden Rath / so viel denselben Rath betrifft / übergebe / damit Sie solche besichtigen / und welcher vor / oder nachstehen soll / ordiniren. vid. *Mauritius d. Diff. §. 25. & juxta modum à Beckero in Synopsi Jur. Publ. L. 4. c. 1. p. 408. delineatum* (Est autem hic: *Funiculum duplicem infima parti pergamenti transfixum in superiore parte Sigillum Caesaris conjungit post quod funiculus in duos divisus* 117 *manet, & in illo, qui à Dextro latere sigilli Casarei est, Ecclesiastici sigillum suum annectunt, ac primo quidem nomine Ecclesiasticorum Electorum NB. MOGUNTINUS* *vel ejus Consiliarius, aut alius Elector Ecclesiasticus, ipso absente, qui in Sessione prior est, sigillum appendit. Secundum in latere dextro Sigillum applicat Ecclesiasticus Princeps in Sessione precedens, in Secunda Statuum Classe, vel eo absente, in Sessione proximus. Tertio loco unus ex Prælati sigillum apponit. A Sinistro Latere sigillo Casarei è regione Moguntini in altero funiculo Elector Bavaria vel eo absente, Consiliarius ejus, aut alius Elector Secularis ejus nomine; Secundo loco sigillum nomine Secularium Principum appendit Secularis aliquis Princeps, qui in sessione prior est. Tertio loco unus ex ordine Comitum VVetteravicorum & Suevicorum alternis vicibus sigillum subjungit. Ultimo sigillum Civitatis Imperialis in qua Comitia habentur, funiculos ambos conjungit. Conf. Lehman. d. l. juncto Mauritio d. Diff. §. 26. hodie subsignatur, 118 præviaque ejus publicatione, Moguntino Cancellario in consessu Imperatoris, Statuum, atque populi eundem publice prælegente, adjectaque Imperatoris ad Status, ut singula Recessus verba facta tecta servare velint, admonitione, Arum. De Comit. c. 8. n. 103. Lehman. & Maurit. d. ll. unum exemplar Originale Cancellarie Imp. seu Moguntinae Reichs- Canzley / alterum vero Cancellaria Imperatoris oder Reichs-*

- Hof. Tangeley infertur. Comitial. P. 3. Diff. 4. n. 118. Myler. Archont. c. 120 15. §. 25. & Author. der Grundfeste p. 2. c. 9. & 10. Moguntino Electore ad mandatum Cæsaris Copia Camera Imperiali transmittente. Aurum. d. l. n. 105. quæ ante hanc insinuationem ad ejus observationem non 121 adstringitur Dn. Mauriti. d. l. Notator. ad Roding. ad Tit. 1. P. 2. Schweder. P. Spec. S. 1. c. 30. §. fin. Blum. Proc. Camer. T. 2. §. 7. Dn. Rhetz. in Medit. Academ. Diss. 1. Posit. 12. & d. 3. Pos. 12. Cujus exemplum exstat, 122 in Novissimo Imperii Recessu. An. 1645. 17. Maj. publicato, & 2. Octobr. demum Camera insinuato. Vid. Exc. Stryk. in Us. Mod. ad Tit. ff. De LL. & Exc. Dn. Præses in Diss. ff. ad eund. Tit. & in Not. ad Lauterbach, eod. ad Tit. verb. Obligat. Ad hanc Prærogativam, quam Moguntinus 123 Elector. ratione Supremi in universalibus Imperii Comitibus Directorii habet porro (i) spectat, quod solius Moguntini Cancellarius & Secretarius Mensæ Directoriali in Comitibus Imperii universalibus assideant, daß sie mitten im Saal bey der Proposition und Abscheid des Reichs-Tages über Tisch sitzen. Bœcler. in Not. S. J. R. Lib. 6. c. 5. Vitriar. L. 3. Tit. 10. §. 124 18. Schvveder. S. 2. c. 4. §. 2. & Rhetz. L. 1. T. 8. §. in fin. & quod (k) coram solo Moguntino in Comitibus Reservationes, Protestationes, Denunciationes, Requisitiones & id genus alia fiant, ejusque Directorio Electorum, Principum & Ordinum Imperii Litteræ Memoriales, Desideria, Commonitoria, Postulata & omnes omnium Petitiones & Supplicationes tradantur. Crüger. supr. alleg. Tr. P. S. Membr. 2. §. 30. p. 211. 125 Schvveder. Vitri. & Bœcler. d. l.

Pergimus nunc ad DECIMAM TERTIAM PRÆROGATIVAM, quæ vi ARCHI-CANCELLARIATUS PER GERMANIAM tribuitur MOGVNTINO scilicet, quæ gaudet Directorio Postarum per totam Germaniam illarumque Protectione Ludov. Hornigk. De Regali Postarum iure cap. 6. theor. 2. Lit. D. & c. 19. tb. 1. Lit. R. Wagenfeil. De S. R. J. summis Officiis l. cap. 3. §. 3. p. 14. Rhetz. d. Tr. Lib. 1. Tit. 8. §. 2. Bœcler. p. 134. Schvved. p. 774. Vitri. p. 713. Urban. de Elect. c. 4. §. 126 2. & Crüger. d. Tr. & loc. p. 215. Cujus intuitu Ministri Moguntini Secretiores à solutione vectigalis Litterarum sunt immunes. Proxime all. Ddres jung. Dn. Lynker. sæpius laudata Diss. De Muner. Direct. c. 3. Hanc 127 excipit (14) PRÆROGATIVA, qua itidem vi Archi-Cancellariatus per Germaniam decimam cum Imperatore partem accipit eorum, quæ à Judeis intuitu Bonorum & Actionum solvuntur. Vid. Litteræ Adolphi Reg. Rom. de Ao. 1292. Alberti, de An. 1298. & Ludovici, de Ao. 1314. Vid.

Vid. Illustr. Dn. de Rhetz. in *J. J. P. Lib. 1. Tit. 8. 9.* Coccej. in *Jur. publ. prud. 6. 10. §. 11. in fin.* Bœcler. in *Not. Imper. Lib. 6. c. 5.* & Vitriar. *L. 3. T. 10. §. 20.* (15) Quod alium in munere Archi-Cancellariatus substituere possit, ejusque exemplum conspicuum sit in Electore Trevirensi, ejus aliquando constituto Vicario, de quo pluribus consuli potest Bœclerus *d. l.* (16) Quod omni tempore etiam extra Conventus publicos *Solus* ab Imperatore literas accipiat, per quas Electorum placitum vulgo der *Churfürsten Gutachten* requiritur. Bœcler. *d. Tr. p. 134.* Vitriar. *p. 712.* & Rhetz. *d. l. L. 1. c. 8. §. 3.* (17) tempore interregni cum Vicariis præcipue Reip. invigilet, Bœcler. *d. Tr. p. 134.* & Vitriar. *p. 713.* (18) Quod gaudeat Directorio in Collegio Electorali in *Dietis Deputationum & Electionum*, ejusque intuitu, qua Collegii Electorali *Senior & Decanus*, omnes Co-Electores tum ad Comitiam Collegialia, tum Electoralia convocet, & certum ipsis diem conventus determinet, Illustr. Lynker. *De Muner. Direct. c. 5. n. 26.* Dn. Kulpis. *De Legat. Stat. Imp. pag. 522.* Strauch. in *Diss. Jur. publ. p. 273.* Rumelin. *ad A. B. 2. 6. 11. A. 639.* hisque vel in *persona* vel per *Legatos* comparentibus, in Electione Regis Romanorum variis utatur. Prærogativis, se potissimum in eo exercentibus, quod (a) in Collegio Electorali *proponat*, jusjurandum (b) à reliquis Co-Electoribus recipiat, (c) Vota colligat (d) Electionem Cæsaream dirigat, (e) factam Electionem enunciet Bœcler. *d. l. pag. 133.* Lynker. *d. Diss. c. 5. n. 26.* Rhetz. *L. 1. c. 8. §. 3.* Coccej. *c. 10. §. 11. p. 19.* & (f) noviter electo præscribat Capitulationem. Bœcler. *p. 133.* Vitriar. *p. 711.* Urban. *De Elect. c. 4. §. 2.* Crüger. *De Novemvir. p. 212.* Gastel. *de Stat. Europ. c. 9. 44.* finemque (g) imponat Comitibus Electoralibus, Electores illorumque Legatos dimittendo. Rhetz. *d. l.*

Extra hæc vero Prærogativas, quæ Moguntino intuitu vel Archi-Cancellariatus per Germaniam vel Decanatus in Collegio Electorali competunt, tribuuntur ipsi adhuc aliæ, quarum quædam sunt *certe*, quædam vero *dubia*, quædam plane *nullæ*. CERTA est coronandi Regem Romanum, eumque ungendi & consecrandi Prærogativa, quam vi primi Metropolitanatus ipsi tribuunt, Bœcler. *p. mibi 142.* Vitriar. *L. 3. Tit. 10. n. 23. p. 717.* Linde *De Statu Princip. p. 410.* Rhetz. *L. 1. c. 8. §. 3.* & *L. 1. c. 4. §. 45.* acta Coronationis scilicet in *Diocesi Moguntina* hodie expediendo Vid. Transact. inter Elector. Mogunt. & Colon. de 25 Jun. 1657. quam exhibet. Flisbach. in *Jur. Publ. Rom. Sect. 2. c. 3. §. 8.* & Capitulat. Leopold. 37. §. & Joseph. §. 36. jung. Rhetz. *L. 1. T. 4. §. 45.* Limn. *ad A. B.*

- in cap. 4. §. 3. Oldenburg. in Not. ad Limn. Enucl. add. 7. Crüger. d. Tr. p. 200. seq. & Urban. de Elect. c. 4. §. 2. (2) Quod gaudeat jure Stapulæ & Jurisdictionis über das Markt-Schiff. Illustr. Coccej. d. Tr. c. 10. §. 11.*
- 137 Bœcler. p. 143. Rhetz. Lib. 1. c. 8. §. 3. & Vitriar. L. 3. Tit. 8. §. 24. & 32. ibique Addition. quæ tam amplo ornata est privilegio, ut, cum ante non multos annos Civitas Francofurtensis visitationem dictæ navis tentaret, ne prohibita forsan moneta inveheretur, Elector quosdam Civium Francofurtensium in carcerem conjecerit, nec illos dimiserit,
138. ut ut Imperator amicabilem tentaverit Ao. 1688. compositionem. Vid. Additionator *ad Vitriar. d. l.* (3) Quod vi privilegii Maximiliani de Ao. 1495. subditi ipsius sine speciali consensu aliis se in clientelam dare non possint. Bœcler. *d. l. p.* 142. Coccej. *d. l. p.* 191. & Vitriar. L. 3. T. 8.
- 139 §. 30. (4) Quod solus sit Ausschreibender Churfürst und Director im Chur-Keinischen Creisse. Bœcl. p. 134. Coccej. c. 10. §. 11. Schweder. p. 774. Vitriar. p. 713. Urban. c. 4. §. 2. Engelbrecht. *De Convoc. Circul. c. 2. §. 4. & Dn. Lynker. De Muner. Direct. c. 6. §. 32.*
- 140 DVBLA est (1) Quod gaudeat jure *primariarum precum*, item (2)
- 141 Dominii Mœni, Vid. Illustr. Coccej. *d. l. p.* 192. §. 12. Licet hoc eidem tribuant alii, Vid. Crüger. p. 55. Hermes, *Fascicul. Jur. publ. c. 17. §. 39.*
- 142 NVLLA plane est, (1) Quod gaudeat jure luendi die Reichs-
- 143 Pfandschafften/ & (2) privilegio contra omnium privilegia. Coccej. *d. l. p.* 192. Ut ut utrumque ipsi, sed absque solido fundamento tribuant Bœcler. p. 142. & Vitriarius p. 718.
- 144 Hæc de Prærogativis *Moguntino* intuitu reliquorum Co-Electorum competentibus dixisse sufficiant, nunc ad ELECTOREM TREVIRENSEM devolvimur, qui intuitu Co-Electorum in eo
- 145 etiam præcipuo jure utitur quod (1) gaudeat jure *Archi-Cancellariatus Imperii per Galliam* (per quam quid in Aurea Bulla intelligatur, licet non conveniant Jcti, uti videre est apud Limnæum *in Jur. publ. Lib. 3. c. 5. & ad Proëm. Capitul. Caroli V. p. mibi 121.* Verior tamen illo-
- 147 rum videtur Opinio, qui *Belgicam Galliam & Regnum Arelatense* intelligunt, cum quoad illam potissimum Germania aliquod jus prætere-
tendere possit. Vid. Conring. *De Finib. Imper. c. 8. fere in fin.* Crüger. *d. Tr. Part. Spec. Membr. 2. Disc. 4. §. 6.* Becker. *Synops. Jur. Publ. L. 3. c. 6. p. 207.* & Rhetz. *in J. J. P. Lib. 1. Tit. 9. §. 1.* & Dn. Wagenfeil. *De S. R. J. Summis Official. c. 4. §. fin.)* & Regnum Arelatense, *A. B. c. 1. §. 12.* Quan-
quam Titulus *Archi-Cancellariatus Gallie & Regni Arelatensis*, omni
pote-

potestate destitutus, inanissit & vanus, cum neque illud Officium, 148
 hodie exerceat Trevirensis, neque peculiari Gallia utatur Archivo,
 sed quicquid ex Gallia, quod tamen oppido exiguum est, nomine
 Imperatoris, vel imperii expediendum est, à solo Moguntino expe-
 ditioni datur, & ab eo quoque, quicquid ea ratione Archivi superest,
 adservatur. Vid. Ahasver. Fritsch. *Tract. De Jur. Archivi & Cancellariae*. 149
 c. 4. §. 17. (2) Quod in solenni Curia Imperatoris in suo Archi- Cancel-
 lariatu celebrata, omnium Archi- Cancellariorum sigilla Baculo ap-
 pensa, gestet, & accumbenti Imperatori sigilla reverenter exhibeat,
 cæteris tamen Archi- Cancellariis simul manum baculo admoventi-
 bus, & eundem in Mensa ad id præparata deponentibus, solo tamen
 hoc casu Trevirensi durante Convivio solenni, majus sigillum, collo
 appensum gestante. Rhetz. d. l. §. 8. Conf. *supr. c. 2. dicta*.

(3) In electione Imperatoris gaudeat primo voto Vid. A. B. c. 4. §. 150
 3. Vitriar. d. l. p. 719. §. 34. Lind. *De Stat. Princip. p. 412*. Strauch. *Dissert.*
Jur. Publ. 57. & Schweder. p. 574. Ubi recte subjicit: Hoc votum Tre- 151
 virensen non Gallia, cujus audit Cancellarius, nomine dare, uti pu-
 tat Tholosanus L. 6. *De Rep. c. 13. n. 15.* sed potius nomine S. Romano- 152
 Germanici Imperii, cum non intuitu muneris Cancellariatus, sed quate-
 nus sunt Imperii Principes, omnes tres Ecclesiastici Electores Impera-
 torem eligant, hincque jurent, se per fidem, qua Deo & Sacro Roma-
 no Imperio (non autem Gallia obstricti sunt, Regem esse electuros. A. B.
 c. 2. §. 2. Carpzov. *Feud. 3. 9. 5.* Limn. *J. P. Lib. 3. c. 5. n. 10.* Strauch. *Diss.*
Jur. publ. p. 57. th. 10. Nec Obstat, quod in Speculo Suevico p. 1. c. 29. &
 Saxonico L. 3. art. 37. primum votum detur Moguntino: Idemque 153
 testetur Günther in Libr. 5. *De Reb. gest. Friderici I.*

Ad Proceres Electo pertinet, in qua
 Præcipuam vocem Præsul de jure Vetusto
 Moguntinus habet.

Vid. Chron. Belgic. ap. Pistor. fol. 180. Coccej. c. 8. §. 9. Rumelin. *ad A.*
B. Diss. 4. th. 7. p. 107. Buxtorff. *ad A. B. th. 45*. Respondendum enim est, 154
 id hodie mutatum esse per A. B. non in præjudicium Moguntini, (cui in
Tit. 4. A. B. non minus, quam antea habebat, sed plus tributum est, ut
 scilicet qua Præses Collegii Electoralis & Director, auditis ceterorum
 votis, possit addito suo majora facere & concludere, Vid. Coccej. d. l.)
 sed in ejus potius favorem. Nec Obstat (2) Quod Moguntinus tem- 155
 pore Caroli V. in ejus Electione adhuc jus primi voti exercuerit. Vid.

- Sleidan. *De Stat. Relig. L. 1. Georg. Sabin. in Hist. De Elect. Caroli V. Ru-*
 156 *melin. ad A. B. Disp. 1. th. 9. in Addit. Respondendum est: Id potius præ-*
loquium & discursum, quam votum fuisse Vid. Limn. De J. P. Lib. 1. c. 34
n. 64. Carpz. De L. Reg. c. 11. Sect. 8. Reinking. de R. S. & E. Class. 3. c. 5. n.
 157 *9. & Coccej. d. l. Ubi addit: Moguntinum, si velit, adhuc hodie jure*
suo primæ vocis uti posse.
- (4) Quod *Trevirensi* primus ante *Coloniensem* locus tributus sit in
 158 *Aurea Bulla*, respectu forsan ad antiquitatem *Ecclesiæ* habito; Fer-
 159 *tur enim inter Romano Catholicos Trevirensis Ecclesiæ* ab ipso Pe-
tro esse fundatam. Vid. Rhetz. d. Tri L. 1. Tit. 9. §. 5. Limn. ad A. B. c. 3. §.
2. Obs. 5. Kyriander. in Annal. Trevir. p. 3. p. 15. & Wagenfeil. De S. R. J.
Summis offic. Cap. 4.
- Nec Obstat, (1) Quod post *Moguntinum*, qui dextrum Imperatoris
 160 *latus occupat, à sinistris sedeat Coloniensis: Et (2) In Capitulatione Ca-*
 161 *roli V. Ferdinandi I. & alias passim legatur: Durch das Heil. Römische*
Reich in (a) Germania, (b) Italien, auch (c) Gallien und das Königreich
Arelat Erzh. Eantler/ atque sic in hac formula Germania statim Italia
 162 *succedat. (3) Inque Aurea Bulla Cap. 1. & alibi Coloniensis præponatur*
Trevirensi Vid. Hermes in Fasciculo Jur. publ. t. 20. §. 1. & Becker. in Synops.
 163 *Jur. Publ. L. 2. c. 6. Respondendum enim est: Male inde inferri: Tre-*
virensis honoris gradu Coloniense posteriore esse. Nam & in A. B. Cap.
4. §. 3. c. 11. §. 1. c. 23. aliisque locis Trevirensis debito ponitur loco, & quæ
 164 *in c. 1. A. B. traduntur, non tam præcedentiam & Sessionem Electorum*
quam iter, quod Francofurtum versus instituitur, recipere, facili ipse
 165 *contextus sermonis arguit. Ut taceam tratatitium esse, non semper*
ex ordine verborum, de ordine inter personas obtinente, licere argumen-
tari. Vid. omnino Dn. Wagenfeil. de Dissert. cap. 4. §. 2. Limn. Tom. 2. J.
Publ. L. 4. c. 6. n. 48. & Bœcler. de Not. S. R. J. Lib. 6. c. 6.
- (5) Quod tributum sit *Trevirensi*, ut sedeat ex opposito & lineari di-
 166 *rectione versus Imperatores faciem, gerade des Kaisers Angesicht über.*
 167 *Vid. A. B. c. 3. §. 2. Vtque in Directa diametrali linea ante Imperatorem*
vel Regem transeat, illis solummodo intermediis, qui Imperialia vel
Regalia portant insignia Cap. A. B. 21. 22. 26. §. 4. c. 18. §. 3. Vid. Wagen-
feil. d. l. §. 3. Vitriarius. L. 3. Tit. 8. §. 35. seq. Rhetz. L. 1. Tit. 9. §. 6. Urban.
De Elect. c. 4. §. 3.
- (6) Quod *Trevirensis*, *Moguntino* in *Actis* revidendis vel ipso-
 168 *met, vel ratione suæ Ecclesiæ aliquod interesse habente, munus revisio-*
nis

nis peragat. Sprenger. Lucern. Stat. Modern. Imper. pag. mibi 101. Urban. De Elect. c. 4. §. 3. Vid. supr. notata.

(7) Quod vi privilegii Cæsarei omnia Imperii feuda, in suo Ar-169
chi-Episcopatu vacantia, ad *Trevirenses* devolvantur. Vid. *Besold. Thes. Pract. Voc. Reichs. Lehr. Vitriarius. d. Tr. L. 3. T. 9. §. 38. ibique Addition. Sprenger. d. Tr. p. 101. Urban. d. l. Limn. de J. P. Tom. 1. Lib. 3. c. 5. n. 19. Brower. p. 972. Kyriander. p. 15. p. 199. & Dn. Wagenfeil. d. Diff. c. 4. §. 3. dubitat tamen Sprenger. d. l. num. illud unquam in usum venerit. Vid. Schweder. in J. ad J. P. p. 776. §. 4.*

(8) Quod *Trevirensis* prætendat *Dominium Mosella* propter Con-170
fluentiam *Coblenz* ipsi competentem, cui è regione apparet munitis-
simum castrum *Ehrenbreitstein* / cujus *Præfectus* juramento obligatur
Treverensi & toti Imperio. Vid. *Imhoff L. 2. c. 3. §. 6. p. 28. in Notit. Pro-
cer. Addition. ad Vitriar. J. P. Lib. 3. Tit. 11. §. 38. Lit. A. & Coccej. d. Tr. L. 1. c. 10. §. 14.*

Electorum Ecclesiasticorum quidem ordine *ultimus*, sed tamen
etiam reliquis duobus *potentior* est *COLONIENSIS*, Schweder. d. l. p. 776.
cujus *Prærogativa* ratione reliquorum Co-*Electorum* sunt sequentes:

Quod (1) in *Electio*ne Imperatoris ipsi competat *secundum vo-*171
tam. A. B. c. 4. §. 3. Vitriar. d. T. Lib. 3. Tit. 11. n. 40. Rumelin. ad A. B. Diff. 4. th. 7. p. 106. Schwed. d. 776. §. 5. & Wagenfeil. d. Diff. c. 5. §. 1 p. 19.

(2) Quod jure coronandi Regem Romanorum *solus* gaudeat, si 172
in *Diœcesi Coloniensi* Imperator coronetur, & si in *tertio loco* diadema Im-
peratoris imponendum sit, *alternis vicibus* cum *Moguntino* hoc jus exer-
ceat, vi *transactionis de Ao. 1675. & Capitulationis Leopold. §. 37. &
Josephi: §. 36. Vid. dicta supra n. b. e.*

Nec Obstat, Quod Leopoldus A. 1658. i. Augusti st. n. Franco-173
furti in *Diœcesi Moguntina* unctus à *Coloniensi*, & à tribus simul *Electori-*
bus *Ecclesiasticis* coronatus sit. Respondendum enim est; Id ob cer-174
tas causas, *salvo interim jure Electoris Moguntini*, factum esset. Nam quam-
vis ab initio in *Capitulatione Leopoldina* conventum esset, d. a. 37.
ut *Coronatio* propter *Aquisgranen. se incendium*, *Colonia* peragere-
tur, ibi: Wir wollen für diesmal aber den Krönungs-Actum in der Stadt
Cölln/ zumalen die Stadt Achen/ wegen der unlängst erlittenen Feuers-
Brunst/ darzu der Zeit unbequem ist/ celebriren und verrichten lassen/ Tas-
men propter *Cæsaris infirmitatem* & ad parcendum majoribus sum-
ptibus, placuit postea *Frankofurti* coronationis actum celebrare &

- unctionem soli *Coloniensi* concedere, salvo tamen manente transactionis jure. Vid. Joh. Theodor. Gießbach: in *J. Publ. Rom. Germ.* p. 66. Dn. Wagenfeil *d. Diff.* p. 23. Thulden. in *Continuat Hist. L. 9.* Pastorius. in *Auctuariis ad Florum Germ.* p. 847. & Pacific. à Lapide in *Not. ad Monzamban.* c. 4. n. 5.
- 175 (3) Quod sit *Archi-Cancellarius Imperii per Italiam.* A. B. c. 1. §. 11. Marquard Freher. in *Not. ad Petr. de Andlo.* L. 2. c. 1. p. 151. Wagenfeil.
- 176 *d. Diff.* p. 19. c. 5. ad Rhetz. L. 1. Tit. 9. §. 3. æque ac *Trevirensis*, magis hodie *Tuulo*, quam *Re*, cum acta & res ad *Italiae* negotia spectantes ad *Moguntinum* hodie pertineant, qui per peculiarem quendam Vicarium, aut suum Vice-cancellarium earum expeditionem administrare dicitur, in Archivo Imperii, quod vi sui *Archi-Cancellariatus per supra dicta* penes se habet, res & acta, Status & Provincias *Italiae* concernentia, adservans. Vid. Dn. Crüger. *de Fulgid. Novemv. jurib. P. Spec. Memb.* 2. Disc. 4. §. 5. p. 217 & Dn. Rhetz. *d. l.*
- 177 (4) Quod in *Provincia sua & Archi-Cancellariatu*, imo etiam in *Gallia* solenni Cura celebrata, dextrum Imperatoris latus claudat. A. B. c. 3. §. 2. Hermes. c. 16. n. 8. Schwed. *d. l.* p. 777. & Rhetz. *d. l.* §. 7. Vbi addit: Commodam hujus rei rationem vix dari posse.
- 178 (5) Quod Curia solenni in suo *Archi-Cancellariatu* celebrata, solus omnium *Archi-Cancellariorum* figilla baculo appensa gestet, majusque sigillum durante solenni convivio collo appensum habeat Rhetz. *d. l.* §. 8.
- 179 (6) Quod ejus Subditi sint privilegiati contra *Rotwilense & alia extranea Consistoria*, tam in *realibus*, quam *personalibus* actionibus. Limn. *de J. P. Tom. 1. L. 3. c. 6. n. 5.* & Eucleat. L. 2. c. 5. n. 5. Vitriar. *d. Tr. p.* 721. Wagenfeil. p. 19.
- 180 (7) Quod *Coloniensis & Trevirensis* Elector vacante *Archi-Cancellariatu Moguntino*, maxime in Comitibus sibi id sumant, ut vices *Archi-Cancellarii Germanici* alternantes obeant, palam licet reclamante Imperii *Archi-Mareschallo*. Vid. Dn. Wagenfeil. *d. l.* p. 33. seq.
- 181 (8) Quod inter alios Titulos *Coloniensis* etiam titulo Ducis *Westphaliae & Angariae* utatur, quas ditiones munificentia Friderici Imperatoris Anno 1180. contulit Ecclesiae *Coloniensi*. Lim. T. 5. *Addit. ad L.* 3. c. 6. Hermes. c. 6. §. 9. Vitriar. p. 721. & Dn. Schurffleisch. in *MS. De Præcep. Ord. Imp.*

Nunc ad *Secularium Electorum* pergimus *Prærogativas*, quorum

Pri-

Primus hodie est REX BOHEMIÆ *A. B. c. 4. §. 3. Carpz. de L. Rege c. 182*
§. 10. §. 31. & 39. quia primus coronatus est, *A. B. c. 4. §. 1. ibi: Weiln*
ereingefünder und gesalbter König ist. Et quanquam sint, qui Regem 183
 Bohemiæ negant esse *Electorem*, quia ad quaslibet Conventus Electo-
 rales non vocatur, neque (2) ad confectionem Capitulationis Cæsa-
 reæ adhibetur. Vid. *Limn. Tom. 1. Addit. ad L. 3. c. 8. n. 12. Jt. ad A. B. c.*
12. §. 2. th. 3. Rachel. Diff. De Capitul. c. 3. th. 7. Coccej. cap. 14. §. 12. Carpz.
De L. R. G. c. 5. §. 8 n. 7. Arum. ad A. B. Disc. 5. th. 22. & Rumelin. ad A.
B. p. 1. Diff. 3. th. 30. Cujus rationem videlis apud Dn. Coccejum. *d. Tr. 184*
c. 12. §. 22. Horum tamen sententiam per Decretum Rudolphi I. de 6.
 Kal. Octobr. 1290. quod exhibet *Limnæus L. 3. c. 8. n. 3. & Goldastus 185*
Reichs. Sakung Ad Annum 1290. fol. 31. nec non per disertum textum
 Aureæ Bullæ *Tit. 7. §. 2. Tit. 1. §. 10. Tit. 4. §. 1. Tit. 6. & 22. & R. 7. de Ao.*
1500. Tit. 14. dudum explosa est, ut hodie tantum temporis usu accedente,
 recte monente Duce Coccejo *c. 12. §. 17.* insani esset negare, Regem
 Bohemiæ verum esse *Electorem*. Confer. Dn. de Rhetz. *L. 1. Tit. 10. §.*
1. Schweder. p. 778. Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 4. & ejus Addition. ad. L. 1. T.
12. §. ab init. Gewold. de Septem Vir. c. 9. Besold. thes. pract. Voc. Böhmen:
 Prima Hujus, qua intuitu reliquorum Co-Electorum fruitur, *Pre- 186*
rogativa hæc esse noscitur, quod in *Electiois negotio primo* inter Electores
Seculares votum suum loco dicat: *A. B. c. 4. §. 3. Limn. L. 3. c. 8. n. 2. seq.*
Strauch. Diff. Exot. Jur. Publ. 2. th. 11. non duntaxat in casu discordantium,
 ut quidem probare satagunt ex veteribus ritibus. 187

Ich bin der Churfürsten Obermann/
 Wenn man nicht wohl eins werden kan/
 Und wann sich etwan in der Wahl/
 Zutrug ein Zwietracht dazumahl:
 Welchen ich dann die Stimme mein
 Thu geben der pflegt Kaysers seyn.

Sed etiam concordantium votorum: per all. textum *A. B. c. 4. §. 3.* ubi
 clare traditur: Quod Moguntinus ante reliquorum Electorum Seculorum
 vota Bohemi suffragium requirere teneatur. Vid. *Schweder. d. l. p.*
779. Vitriarius p. 748. Strauch. Diff. J. P. 2. th. 11. Crüger. De Fulg. No-
ven vir jur. p. 32. th. 10. Aliique passim.

(2) Quod in conventibus Imperii publicis omnes externos Reges, 188
 ipsamque Imperatricem præcedat Vid. *R. J. de Ao. 1526. Eisingæ habi-*
to. A. B. c. 6. & 22. in fin. item c. 26. §. 5. Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 7. Crüger.
d. Tr.

d. Tr. p. 82. tb. 4. Rhetz. L. 1. T. 10. §. 7. Strauch. I. P. p. 61. §. 13. ibique all.

189 (3) Quod sit *Archi-Pincerna Imperii*, & vi hujus Officii in celebratione Curiae Imperialis primum potum, vel cum vel sine corona Regali porrigat Imperatori, A. B. c. 7. §. 5. Vid. Constit. Ruperti I. De Ao. 1356. ap. Goldast. T. 2. Const. Imper. fol. 92. Wagenfeil. d. l. Schweder. p. 780. ubi addit: Nil quicquam inde decedere dignitati ipsius Regiae, quod officio hoc suo ultimo loco post omnes reliquos Electores defungatur, A. B. c. 7. §. 5. cum ex naturae ordine sit, ut potus cibum sequatur.

191 (4) Quod ob Regalem, qua fulget dignitatem, in sessionibus à dextro Imperatoris latere immediate post Electorem Ecclesiasticum ad dextrum Imperatoris latus sedentem, Moguntinum sc. vel Coloniensem, inter omnes Seculares Electores primum obtineat locum A. B. c. 4. §. 1. Limn. L. 3. c. 8. n. 15. Urban. De Elect. c. 4. §. 5. Schwed. p. 391. seqq. & 780. Rhetz. L. 1. T. 8. §. 7. in Processionibus vero Solennibus nil quidem praeferrat Imperatori, immediate vero post Imperatorem incedat, A. B. c. 16. §. 5. & c. 22. in fin. Limn. L. 3. c. 8. §. 15. & Boecler. de Not. S. R. J. Lib. 6. c. 8.

193 (5) Quod Imperii contributionibus & oneribus non sit obnoxius. Vid. Constit. Friderici II. de Anno 1212. ap. Goldast. in Const. Imp. p. 1. fol. 30. quam confirmavit Carolus IV. ap. eund. P. 2. fol. 39. R. J. de Anno 1500. §. 2. We mit den Königen. Strauch. in Exor. Diff. J. P. 2. p. 62. §. fin.

194 (6) Quod gaudeat jure Nobilitandi cum Comite Palatino Rhemi, ita ut ab illis nobilitati, tales in toto Imperio Romano censeantur. Rhetz. d. Tr. Lib. 1. Tit. 19. §. 2.

195 (7) Quod investituram & regalia non in Aula Imperatoris petere teneatur, sed eadem queat suscipere in regni finibus aut locis finitimis, plus quam decem milliaribus à Regno suo non distantibus, Limn. L. 3. c. 8. n. 26. Strauch. d. Diff. 2. §. fin. Schweder. p. 368. ibique all. & p. 782. Urban. De Elect. c. 4. §. 5. & Crüger. d. Tr. p. 56. & 327. qui etiam aliam addit prerogativam, scilicet, quod ex privilegio Friderici V. Imperatoris ipsi integra & illaesa restituantur vexilla, cum alias ista, quibus Electores & Principes olim à Caesare investiebantur, peracta investitura, in promiscuam multitudinem adstantem projici soleant. Thulemar. De Octovirat. c. 14. §. 28.

197 (8) Quod jus monetandi impune aliis possit locare. Vid. R. J. de Anno 1570. §. 2. Alsdann auch die Münz. Berechtigkeist Addition. ad §. 10. L. 3. Tit. Lit. A.

(9) Quod

(9) Quod multi *Co-Electores* veluti Moguntinus, Saxo, Bran- 198
deburgicus, Palatinus, & præcipuorum *Imperii Principum*, ut Archi-Epi-
copatus Salisburgensis, Episcopus Bambergensis, Herbipolitanus, Ar-
chistadiensis Augustanus & Constantiensis, Dux Bavarix, Saxonia,
Württembergici, Comites Hennebergici, Burggravii Norimbergenses,
Comites Hannovix, Swartzburgici, Wertheimenses, Domini de Lim-
burg, de Reußen, de Schönburg, de Wolffstein, Equites S. Georgii in
Suevia & Civitas Norimbergensis certorum bonorum intuitu ejus sint
Vasalli Vid. Addition. ad *Vitria*. L. 3. T. II. §. 10. Lit. A. Schvveder. ad J.
P. Part. Spec. Sect. 2. c. 5. §. 4. Sprenger. Inst. Jur. publ. L. 3. c. 4. pr.

Inter Electores Seculares hodie excipit Bohemum ELECTOR 199
BAVARIX cujus jam *Prærogativas* recensebimus. Quas inter (1) me- 200
rito refertur, quod per *Instrumentum Pacis* loco Palatini Vid. A. B. c. 4. §.
inter Electores seculares secundum, respectu omnium vero quantum,
habeat votum. Vid. instr. art. 4. §. 3. vers. Et primo Limn. Tom. V. ad L. 3.
c. 9 p. 207. seq.

(2) Ad Bavarix Prærogativas pertinet, quod vi translati in se Ele- 201
toratus Palatini sedeant ad dextrum Imperatoris latus post Regem Bo-
hemix. Limn. ad A. B. c. 4. §. 1. Obs. 9. Rhetz. L. I. Tit. II. §. 3. Urban. de
Elect. c. 4. §. 6. Crüger. p. 228.

(3) Quod in solenni Processione Imperatori præferat Pomum, 202
Imperii, quod vi A. B. antea jure præcipuo ad Palatinum spectabat. Vid.
Dres proxime allegat.

(4) Quod sit S. R. J. Archi-Dapifer, si non ex *Instrumento Pacis*, 203
tamen ex spontanea Palatini cessione. Schvveder. p. 785. & c. 3. n. 6. &
in solenni Curia 4. scutellas, argenteas cibis repletas reponat in Men-
sam Cæsaream A. B. Tit. 7. Bœcler. L. 56. c. 9. ibique Dn. Schurefleisch
in Not. MS. Wagenfeil. d. Diff. Urban. de Elect. c. 4. §. 6. Crüger. de Tr. p.
230. Præten dit quidem etiam (a) *Jus Vicariatus*. Vid. hic omnino Chri- 204
stoph. Gevvold. Lib. De Septemvir. Freher. in Origin. Palatin. & Epist.
Disp. De Electoratu R. R. J. Comitum Palatina antiquitus annexo Borgold. p.
I. D. 24. n. 1. Limn. L. 3. c. 9. n. 1. seqq. Strauch. Disp. 3. th. 23. & Vitriar. L.
I. Tit. II. §. 31. juncto Gastel. De Stat. publ. Europ. Noviss. c. 8. p. 730. &
Rhetzio. L. I. Tit. II. §. 6. (b) *Jus Judici in Imperatorem* (quod Pala- 205
tino Electori tribuit A. B. c. 5. §. 3.) & quidem propter verba: A. B. d.
c. 5. §. 3. ibi: *Imperii Dapifer est*. Lynker. De Pontib. Decis. Illustr. p. 58. &
quod hodie munus Archi-Dapiferatus exerceat Bavarus.

(3) *Jus Wildfangitus*, & quidem, quod in Privilegiis Palatinorum 206
F f f f f f rati one

- ratione Wildfangiatus, *Electoatus* quoque fiat mentio. Verum sicuti
 207 ratione Wildfangiatus *Laudum* pro se obtinuit Palatinus, Ao. 1667. Vid.
 omnino. Vitriar. p. 768. Addition. Burgold. in Notit. p. 1. Disc. 26. Membr.
 208 2. n. 8. Sprenger. in I. P. p. 389. Rhetz. d. tr. p. 228. & Schwed. p. 880. Ita
 dubium merito prætensum *jus Vicariatus* & *Judicii* in Imperatorem Bavaro
 facit Palatinus inde, quod illud non fuerit *Electoatus*, sed *Comitatus Pala-*
 209 *tini* annexum Vid. textus Latinus A. B. d. c. 5. §. 1. Hoc vero, quod pro-
 nomen QVI, in c. 5. §. 3. A. B. non sit reduplicativum, ut sensus sit: *qua-*
Archidapifer est, sed *specificativum* i. e. qui simul tunc *Dapifer* fuit; Vid.
 Rhetz. d. l. p. 228. §. 8.
- 210 Addit hinc Prærogativis (5) Dd. Crüger. d. Tr. p. 37. Quod Ele-
 211 tor Bavarix hodie sit perpetuus Hispanicarum in Belgio Provincia-
 rum Gubernator. Et (6) Quod Electores Bavarix cum Archi-Episco-
 po Salisburgensi sint Directores Circuli Bavarici Vid. Crüg. d. Tr. pr.
 14. jung. Engelbrecht. De Conv. Circ. 2. §. 4. & Dn. Lyncker. De Mun. Do-
 cect. c. 6. n. 33.
- 212 Tertius *Secularium Electorum* est SAXO, hodiernus Poloniae Rex,
 cujus *prærogative*, quibus inter reliquos fulget Electores, in illis con-
 sistunt, quod (1) sit *Archi-Marescallus* Erb. *Marschalck* Imperii. A. B. c. 4.
 §. 4. & c. 5. §. 2. habens pro Sub-Officiario Erb. *Marschalck* Seniore ex Fa-
 milia Comitum de Papenheim, aut eo absente *Marescallum Curie* *Käyserlich*
Ober Hof Marschalck: A. B. c. 27. §. 6. Vid. Vitriar. L. 3. T. 12. §. 33. ibi-
 que Addition. Lit. 4. Limn. ad A. B. c. 27. & in I. P. Lib. 3. c. 10. n. 19.
 Schvveder. p. 786.
- 214 Vi hujus *Archi-Marescallatus* prætendit (a) Saxo ut Cæsare expe-
 ditionem bellicam suscipiente, Ipse omnibus Statibus præsenribus
 præferatur, & in Adventu Cæsaris ordines instruat. Vitriar. d. l. §. 34.
 Strauch. Diff. 7 p. 3. th. 11. Zigler. De Singul. Elest. Sax. Præminent. c. 3. §. 3.
 215 Thulemar. De Octoviratu p. m. 299. & Dn. Rhetz. in I. P. p. 233. (b) ut præ-
 ferat in prælio præsentī Imperatori *Vexillum Majus* *Aquila Imperiali*
 conspicuum: Vid. Crüger. de Novemvir. p. 222. De quo tamen post
 Limnæum Tom. 1. Add. Lib. 3 c. 10. n. 27. dubitat Dn. Vlric. Obrecht. in
 216 Diatrib. De Vexill. Imperial. c. 4. p. 24. Vid. Schvved. d. l. (c) Competit
 217 Saxoni Vi præfati Officii, ut prospiciat in Comitibus Electoralibus, de
 218 alimentis, hospitibus (ipsi enim Electores nullum sibi assignare solent
 diverforium. Bertram De Comit. membr. 5. n. 56. Rhetz. d. l. 1. T. 12. §. 6.)
 & aliis, ne Dn. Electores, eorumque Legati iis à civibus nimis gra-
 ven-

ventur. *Vid. Seren. Dn. Elect. Policcy und Tax-Ordnung de Anno 1658. 8 Junii Francofurti ad Moenum. Ziegler. d. Tr. c. 3. §. 4. Vitriar. p. 777. (d) In Comitibus Imperii vi hujus officii ipsi presenti mittit Moguntinus Schedulam indicatoriam ad congregationem Statuum, quam ille vicissim, hæreditario Mareschallo Imperii transmittit, copiamque facit, ut curret convocari Electores. Eitel Friedrich von Heerden in der Grundfeste des Heil. Römischen Reichs. P. 2. c. 3. p. 90. Rhetz. d. l. §. 5. Addition. ad Vitriar. p. 777. Lit. A.*

Vigore hujus juris (c) per Mareschallum Imperii rationem habet excubiarum, quo legitime ordinentur & distribuuntur. Bertram. *De Comit. d. l. n. 59. (f) Et durantibus Comitibus in omnium Electorum & Statuum Imperii familiam exercet jurisdictionem etiam Criminalibus. Bertram. d. l. n. 60. Rhetz L. 1. T. 12. §. 9. Carpzov. de L. Reg. c. 10. §. 6. n. 25. (g) Est iudex & Patronus Buccinatorum, Vid. Confirm. Ferdin. II. Ao. 1623. 27. Febr. (h) In solennibus processionibus immediate præfert Imperatori gladium evaginatum A. B. c. 22. §. 3. ibique Commendatores (qui in eo differt à gladio Electorali, dem Thure Schwerdt) singulis Electoribus in actu solenni electionis præferri solito quod hic non æque ut Imperialis gladius, evaginatus esse soleat. Vid. Rhetz. d. l. §. 3. & Limn. ad A. B. c. 26. §. 3. Obs. 4.) insignum Majestatis & justitiæ, Thulemar. De Octoviratu. p. 200. §. 17. Schvved. d. l. Sect. 2. c. 5. §. 9. & Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 36.*

Inter Prærogativas Electoris Saxonici merito recensetur (2) quod quintum in Comitibus votum habeat A. B. c. 4. §. 3. (3) Quod Imperatore solennem Curiam celebrante tempore Coronationis, ante portam Curia equo in acervum avenæ, (quem suis inibi sumptibus præparari curavit,) vehatur, inque manu habens mensuram argenteam, cum baculo argenteo, minimum duodecim marcas argenti habente, repleat inibi mensuram, & baculo acervo infixio, statim avenam effundat. Rhetz. d. l. §. 4. Urban. de Elect. c. 4. §. 7. Ziegler. d. Tr. c. 3. §. 4. Vitriar. p. 776. Item quod (4) Imperii Vicariatu defungatur in locis juris Saxonico utentibus, vacante sc. Imperio. A. B. c. 4. §. 12. ibique Ddres. Limn. L. 3. c. 10. 32. (5) Quod sibi Directorium Collegii Electoralis non duntaxat in Comitibus mortuo. Vid. Dn. Lynker, in Diff. De Munere Director. c. 5. n. 27. Ziegler. d. Diff. c. 2. §. 7. alique sed etiam absente vindicet, Vid. Addition. ad Vitriar. L. 3. Tit. 12. §. 42. inque Comitibus causas religionis (6) A. C. concernentibus (An adhuc hodie, ubi ad Papicu-

- larum castra transiit, non sine ratione dubitari potest) itidem Directorio defungatur. Vid. Limn. *L. 3. c. 10. n. 33.* Schweder. *p. Spec. S. 2. c. 5. §. 9. in fin. ibique all.* Sprenger. & Fritsch. *jung. Dn. Lynker. De Muner. Direct. c. 5. n. 27. & Zigler. d. l. c. 2. §. 5. in fin.* (7) Quod sit Director Circuli Saxonici Superioris. Lynker. *d. l. c. 6. n. 34.*
- 231 Sequitur nunc ordine ELECTOR BRANDEBURGICVS, qui locum & votum hodie habet post Instrumentum pacis penultimum. Dn.
- 232 Rhetz. *Consiliarius Brandeb. in J. J. P. L. 1. T. 13. §. 6.* Gaudet hic potentissimus Elector, (qui notante Excellentissimo Strykio, in *Introd. ad P. E. in Not. ad cap. 11.* propter Souverainitatem qua in Prussia fruitur, primus omnium Electorum titulo: Großmächtigster usus est) hac (1)
- 233 prerogativa, quod sit Imperii Archi-Camerarius, *A. B. c. 27. Limn. T. 1. L. 3.*
- 234 *c. 11. Urban. De Elect. c. 4. n. 8.* (2) Gerat in Processionibus Imperialibus
- 235 Sceptrum, *A. B. c. 24. & 26.* Quod etiam inter insignia Electoralia conspicitur, Freher. *De Origin. Palatin. L. 1. c. 15.* Belold. *Thes. Pract. Voc.*
- 236 Churfürst Schweder. *d. Tr. p. 789.* Ubi §. 11. simul refutat illorum opinionem, qui inter insignia Sceptrum, pro columna accipientes, existimant, illud ex Columnensium stirpe, (unde familia Brandenburgica originem ducit,) petiitum esse; Vid. Hoppingk. *De Jur. Insign. c. 6. §. 5. §. 3. n. 620.* Cum solus Elector hoc utatur insigni, non etiam de Familia reli-
- 238 qui. Confer. Limn. *Tom. 2. Addit. ad L. 5. c. 7. n. 107.* (3) In solenni Curia Caesari exhibeat *p. vim A. B. c. 27. §. 3. Urban. De Elect. c. 4. §. 8. &*
- 239 *ddres passim.* (4) Exerceat cum Electore Saxonico & Ducibus Saxo-Gothanis & Weimariensibus Directorium in Circulo Saxonico Superiori. Crüger. *d. l. p. 14. §. 18. & in Circulo Westphalico, cum Palatino Neoburgico. Dn. Lynker. in Diff. De Muner. Direct. c. 6. n. 34. Engel-*
- 240 *brecht De Conv. Circ. c. 2. §. 4. & Crüger. p. 15. n. 18.* (5) Gaudeat insigni prerogativa nova in suo territorio Telonia constituendi; & constituta augendi. Vid. Speciale Privilegium Imperatoris Friderici III. de Anno 1456. quod exhibet Limnäus in *Addit. Tom. 4. L. 5. c. 7. n. 136. Rhetz. d. l. L. 1. c. 13. n. 4. Additionator. ad Vitriar. p. 779. Lit. A. Thomas. De injust.*
- 241 *Oppos. & c. §. 19.* (6) Quod Domus Brandenburgica Sex habeat vota in Comitibus Imperialibus ob Principatus Culmbach. & Ansbach., ratione Madeburgi, ob Ducatum Pomeraniae ulterioris, Halberstadiensem, Mindensem Vid. Crüger. *p. 107.* Vbi addit, ratione Episcopatus
- 242 Caminensis etiam quidem votum prætendisse Domum Brandenburgicam, sed hactenus protestantibus contra Statibus, illud non potuisse impetrare.

Restat

Restat ut De ELECTORE PALATINO dicamus de NONI 243
ELECTORIS Prærogativis hac vice ob rationem *cap. 2. num. 119.* alle-
gatam nulli solliciti.

Prima vero *Electoris Palatini* Prærogativa hæc est, quod sit hodie 244
Archi-Thesaurarius Imperii, quam diu scilicet durabit *Linea Wilhelmi*,
& (2) loco *pomi Imperialis* in solenni Processione præferat *Coronam*, in-
que solenni Inaugurationis & Coronationis novi Regis Rom. actu 245
aureos & argenteos spargat in populum nummos. *Vid. instr. Pæ. Cæ-
sar. Succ. cap. 4. §. Quod ad Domum Palatinam. Limn. add. c. 4. A. B. §. 3. 246
obs. 9. Oldenburg in Addit. ad Limn. Enuncl. L. 2. c. 9. n. 12. Dn. Spener.
Oper. Herald. L. 3. c. 2. §. 12. Wagenfeil. De J. R. J. Summ. Officiat. 232. seqq.
Crüger. d. Tr. p. 233.*

(4) Gaudet Jure Hagensteltziatus, vi cujus diu cœlebs tandem 247
nuptias contracturus, certam Electori pecuniam solvereteneatur. *Vid.
Addition. ad Vitriar. p. 772. §. 31. in fin. Crüger. d. Tr. p. 57.* (5) Jure
Wildfangiatus, vi cujus extra legitimum matrimonium natos & ad- 248
ventitios qui sua sponte ad loca, ubi Serenissimo Dn. Electori ex Im- 249
per. privilegio & antiqua consuetudine hoc jus competit, se confe-
runt, ibique domicilium figunt, si intra anni spacium à Dominis non
fuerint vindicati, in numerum hominum priorum cooptat, spe-
percipiendi census, ab hominibus propriis præstari soliti, capiendæ-
que hæreditatis, si vel extra conjugium, vel sine parente, prole, fra-
tribus aut indotatis Sororibus & sine testamento decesserit. *Vid.
Schweder. p. 800. Rhetz. p. L. 2. T. 3. §. 8. seq. Crüger. p. 57. Simhof. De
Not. Procer. Imp. L. 2. c. 9. §. 29. p. 84. Vitriar. L. 3. T. 12. §. 21. ibique Ad-
dition.* & (7) Jure protegendendi Fabros Cuprarios in partibus Rheni, 250
Alsatia & certis Franconia locis, quod jus magnam partem in tractatu
sc. *Alsatia Familia Nobilium de Ratsambausen*, in Districtu vero *Franco-* 251
nio Nobili Familia Zobeliorum vicissim in sub feudum dedit, cum hoc
emolumento, ut illi supellectilem cupream ad totius rei domesticæ
usum gratis suppeditare teneantur. *Besold. voc. Kestler: Schuß Spe-
ner. d. Tr. P. Spec. L. 3. c. 27. §. 7. Schwed. p. 800. & Vitriar. p. 770.* Et
ratione hujus juris nullus horum Opificum ad tractum Rheni, Alsa- 252
tia & Franconia artem suam exercere potest, nisi à juratis, & quos
adhuc Serenissimus Elector Palatinus constituit, si constitutus.
Sprenger. Lucern. Modern. Imp. Stat. c. 2. pag. mibi 97. Assignant præ-
terea inter Prærogativas Juris publici Ddres Palatino (8) jus Oppida & 253

Dominia Imperii nomine oppignorata redimendi, iisdemque utendi & fruendi, donec ipsi argentum refundatur. Vid. Zachar. Viator. *De Exempt. n. 35.* Addit. ad Vitriar. *L. 3. Tit. 12. §. 31. Lit. b.* Marquard. Freher. *P. I. Origin. Palat. c. 16. & Crüger, p. 57. D. Tr.* Item (9) jus Insulas certas in Rheno eminentes, exclusis adjacentium terrarum Dominis, sibi tribuendi. Vid. Dn. Meurer. *De Jure Flum. P. 1. fol. 7. n. 9.* Ad-
 154 di hisce potest (10) Quod multos Illustres habeat Vasallos, v. g. Landgravios Hassiæ, Marchiones Badenses, aliosque Imperii Principes ac Comites, de quibus videatur Addition. ad Vitriar. *d. l.* & quod (11)
 155 etiam in quibusdam alienis territoriis habeat jus aperturæ. Oldenburg. *in Limn. Enucl. L. 2. c. 19. §. 47.* De jure *Vicariatus & Judicis Imperialis*, cum supra dictum, hic non diffuamus: quia potius nuncupatis Summo Numini pro clementissimo præstito adjutorio submississimis gratiis, vela hac vice contrahimus, temporis Sumptibusque parcituri, ipsasque PRINCIPVM NON-ELECTORVM PRÆROGATIVAS speciali B. C. D. Dissertationi reservaturi.

MONITUM.

Turgidæ arrogantiae ac insignis impietatis notam meretur, qui Viro, de Academia, deque Studiofa pube bene merito elogia *bona fide publicâ que auctoritate, omni adulationis studio, susque deque habito; ex vero tributa*, canino odio invidere, ejusque bonæ existimationi etiam post fata temere insultare non erubescit, sciturus, quem tot publica probatissimorum Virorum commendant Virtutum encomia, unius invidi calumniam deprimere non posse, tutum saluberrimo Imperatorii Rescripti in *L. 10. C. De His, quæ ut indign. præsidio: SI FIDVCIAM INNOCENTIÆ GERIS, ADVERSVS OMNEM CALVMNIAM HABES SECVRITATEM*.

FINIS.

Klein, Johann von

Disp. inaug. ... de praerogativis principum S. R. I

Gustrovium 1705

4 Diss. 1000#Beibd.21

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10670880-5

VD18 14968797-001